

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

14. X 1988. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА L • 1500 ДИН • БРОЈ 1920

Од следећег броја
ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА
„АВИОНОМ У СВЕТ”

117
ДАНА
СМРТИ

Клод де Фордин

(1656-1733)
ФРАНЦУСКИ
МОРНАРИЧКИ
ОФИЦИР НА
СИЈАМСКОМ
ДВОРУ, (ДА-
НАС ТАЈ-
ЛАНД),
ПОСТАО ЈЕ
АДМИРАЛ
СИЈАМСКЕ
МОРНАРИ-
ЦЕ И
ГЛАВНИ
ЗАПОВЕД-
НИК СИ-
ЈАМСКЕ
АРМИЈЕ.

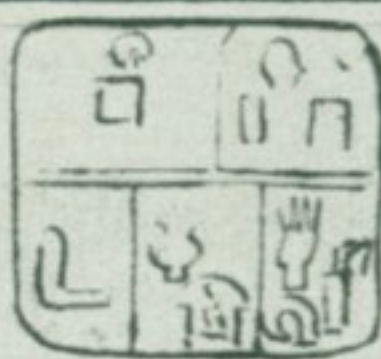

ТАБЛИЦА ОД КРЕЧЊАКА

ИЗ 3.500 ГОДИ-
НЕ ПРЕ Н.Е.
ПРОНАЂЕНА У
КИШУ У ИРАКУ, НАЈСТАРИ-
ЈИ ЈЕ СПОМЕНИК СЛИКОВ-
НОГ ПИСМА.

УСАМЉЕНИ КАМЕНИ СТРАЖАР

ЈЕ
ВАЈАРСКО
ДЕЛО
ПРИРОДЕ,
А
НАЛАЗИ
СЕ У
ЈУГОИСТОЧ-
НОЈ
АФРИЦИ.

ЦАРСКИ ПИНГВИН

ШТИТИ СВО-
ЈЕ МЛАДЕ ОД
ХЛАДНОГЕ ТАКО
ШТО ИХ СМЕШ-
ТА ИЗМЕЂУ
СВОЈИХ НОГУ.

СПОМЕНИК

РИМСКОМ ЦАРУ
МАРКУ АУРЕЛИЈУ
(161-180)
У РИМУ

КОРИСТИО СЕ У
СРЕДЊЕМ ВЕКУ
КАО ВЕШАТА. ПО-
ПОВИ И УБИЦЕ
ВЕШАНИ СУ О КОНО-
ПАЦ ОБАВИЈЕН О
ВРАТ СКУЛПТУРЕ
КОЊА.

Плодови

АФРИЧКОГ ДРВЕТА
БУРМУТИЦА ВЕОМА
СУ ТВРДИ. ОД ЊЕГА
СУ СЕ ИЗРАЂИВАЛЕ
КУТИЈЕ ЗА
БУРМУТ-БУРМУТИЦЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

богати Јапанци уве-
ли су нову моду – посету от-
меним ресторанима у којима
се служе јела украшена злат-

ним прахом, зрнцима и љус-
пицама. Произвођачи тан-
ких златних фолија трљају
руке: захваљујући наруџбама
ресторана посао је увећан за
40 одсто.

увојак косе адмирала
Нелсона, који је лично од-
секла његова љубавница ле-

ди Ема Хамилтон, продат је
на једној аукцији у Британи-
ји за пет хиљада фунти. Пра-
мен адмиралове плаве просе-
де косе сачуван је у листови-
ма једне свеске.

једна агенција за про-
мет некретнина у Сан Фран-
циску издаје 224 стана, али
само под једним условом:
ниједан од будућих станара у

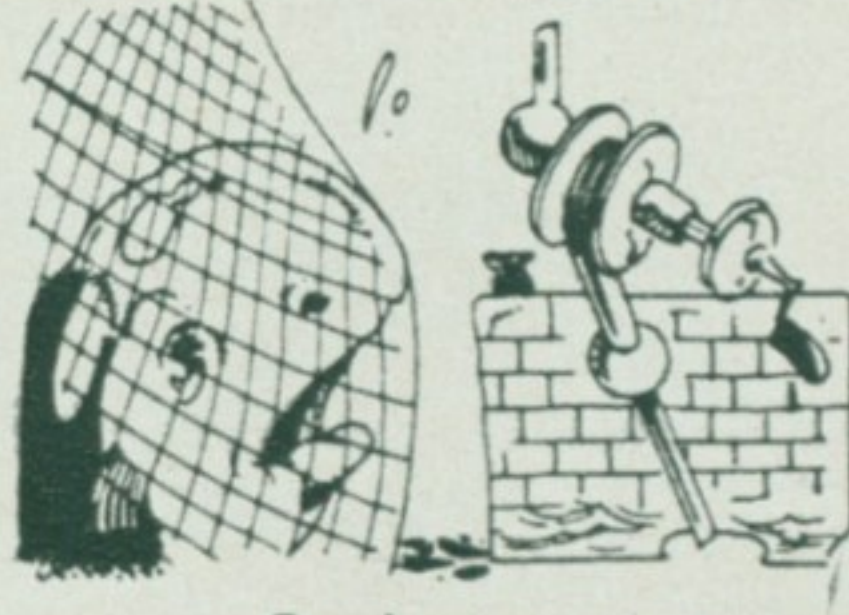

кући не сме држати мачку.
Наиме, у ову луксузну зграду
већ су се уселили мишеви и
то припадници једне ретке и
угрожене врсте која живи са-
мо у заливу Сан Франциско,
а мачке би се сигурно побри-
нуле за њихово истребљење.

само са малом резер-
вом хране и воде, без радио-
апарата, тридесетдеветого-
дишњи Француз Реми Брика,
на пару плутајућих скија пре-
шао је Атлант од Канар-
ских острва до Тринидада.
Десетак километара од Три-
нидада нашла га је, потпуно
исцрпљеног, посада једног
јапанског теретног брода. Од
изузетног напора Ремију је
ослабио вид, а изгубио је чак
двадесет килограма. „Хо-
дајући“ океаном на скијама ду-
гачким два метра Брика је
преваљено 5700 km. Дневно је
прелазило око 90 km.

у Југославији је не-
давно боравио Марио Пуре-
тић, један од највећих прона-
лазача у Америци, иначе наш
Брачанин који се иселио још
пре шездесет година. Он је
изумео механички чекрк за
вађење рибарских мрежа и
међу рибаре и у рибарску ин-
дустрију увео праву револу-
цију. Пошто је Пуретић свој
изум више пута усавршавао,
у Вашингтону га је 1980. го-
дине Државни патентни за-
вод прогласио проналазачем

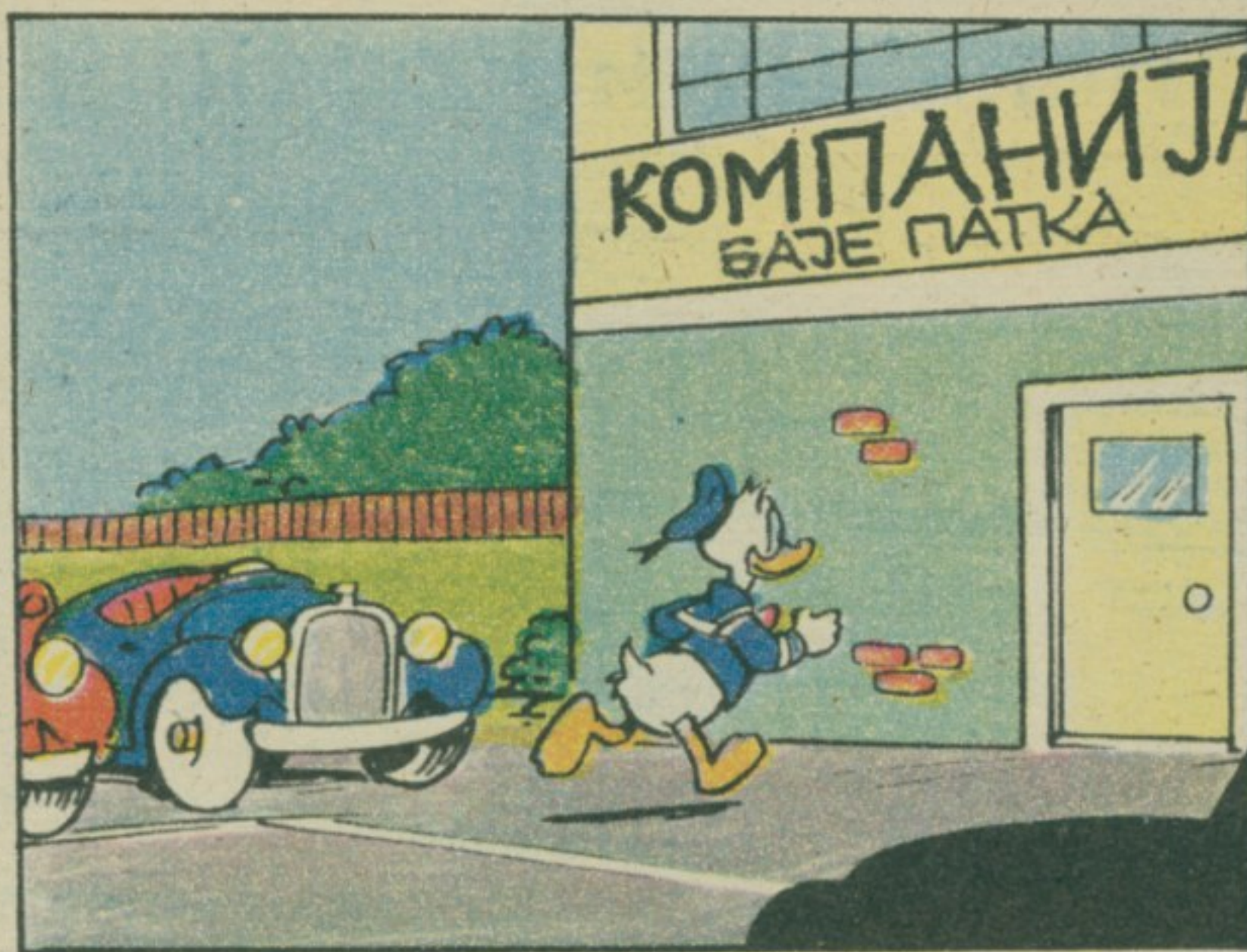
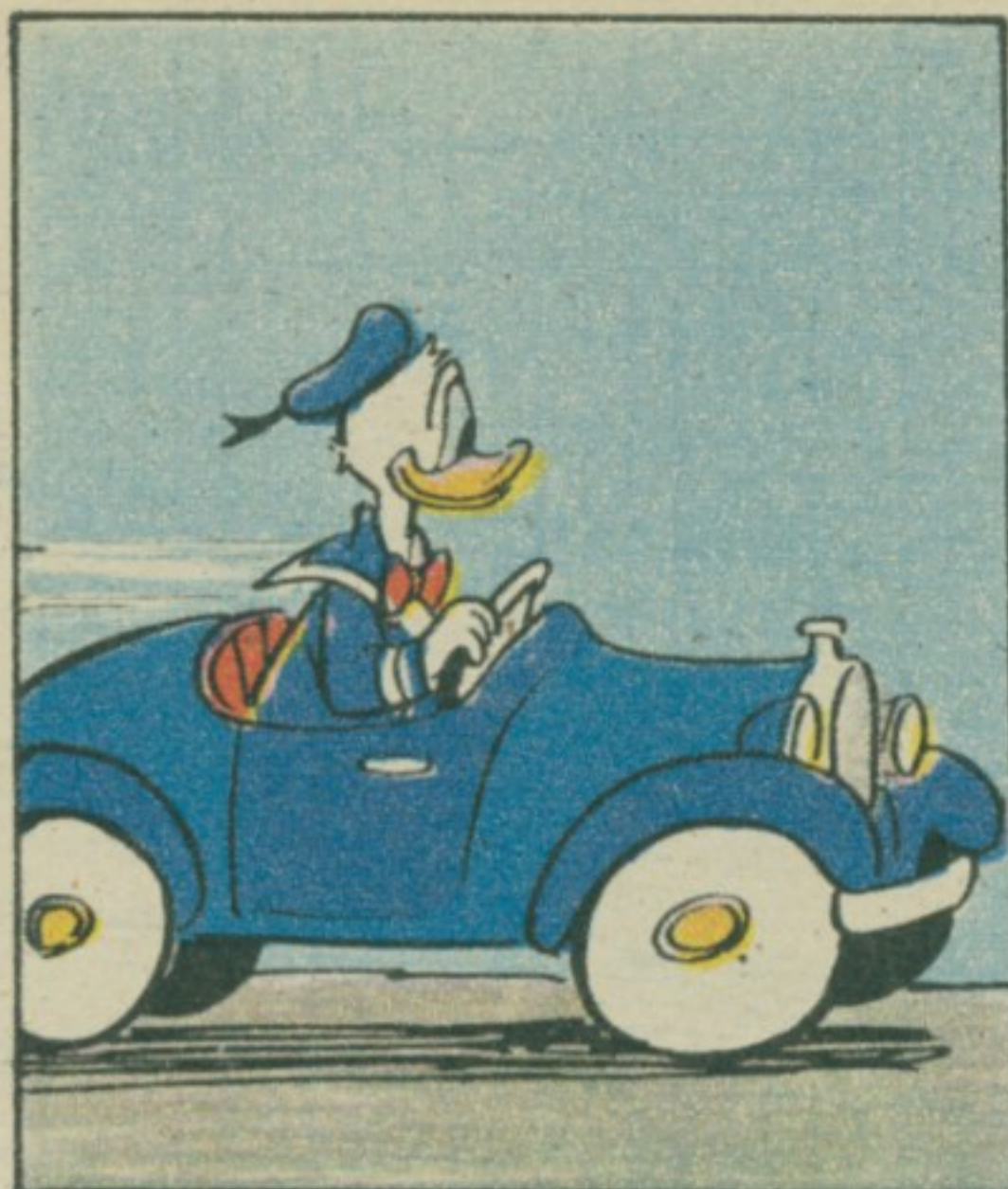

године. Овај проналазач, чи-
ји се изум користи у 87 зема-
ља, доживео је признања и
на Новом Зеланду где је про-
глашен почасним грађани-
ном, у Канади је рибарски
брод са Пуретићевим чекр-
ком доспео чак на новчаницу
од пет долара.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЕУРЕКА,
СТРИЧЕ!

ОПЕТ КАСНИШ,
ПАЈО!

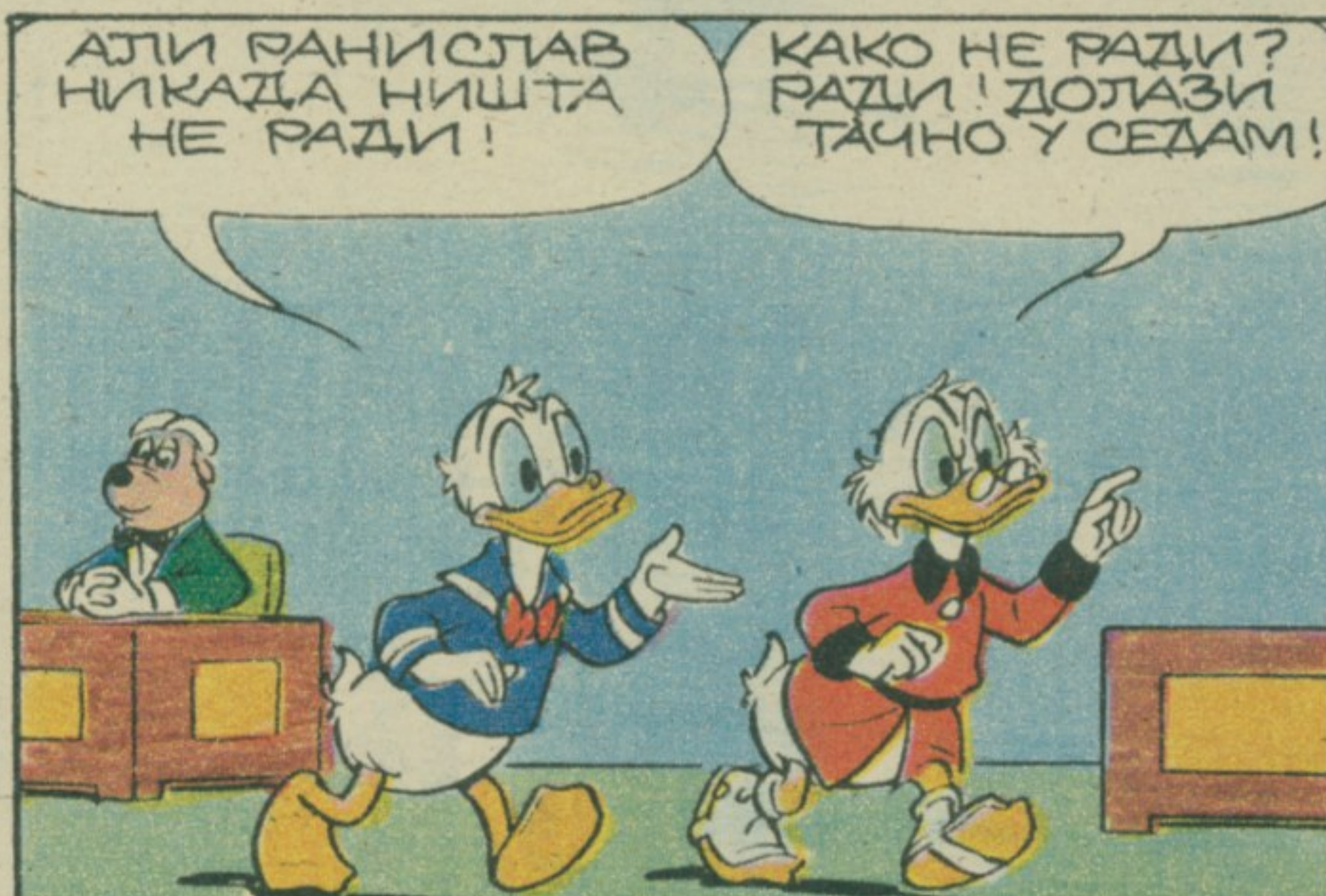
КАСНИМ, АЛИ САМ
ЗАТО ПРОНАШАО
РЕШЕЊЕ НАШЕГ
ПРОБЛЕМА!

РЕШЕЊЕ ЈЕ
ДА БУДЕШ ТАЧНО
У 7 НА СВОМ
РАДНОМ МЕСТУ!

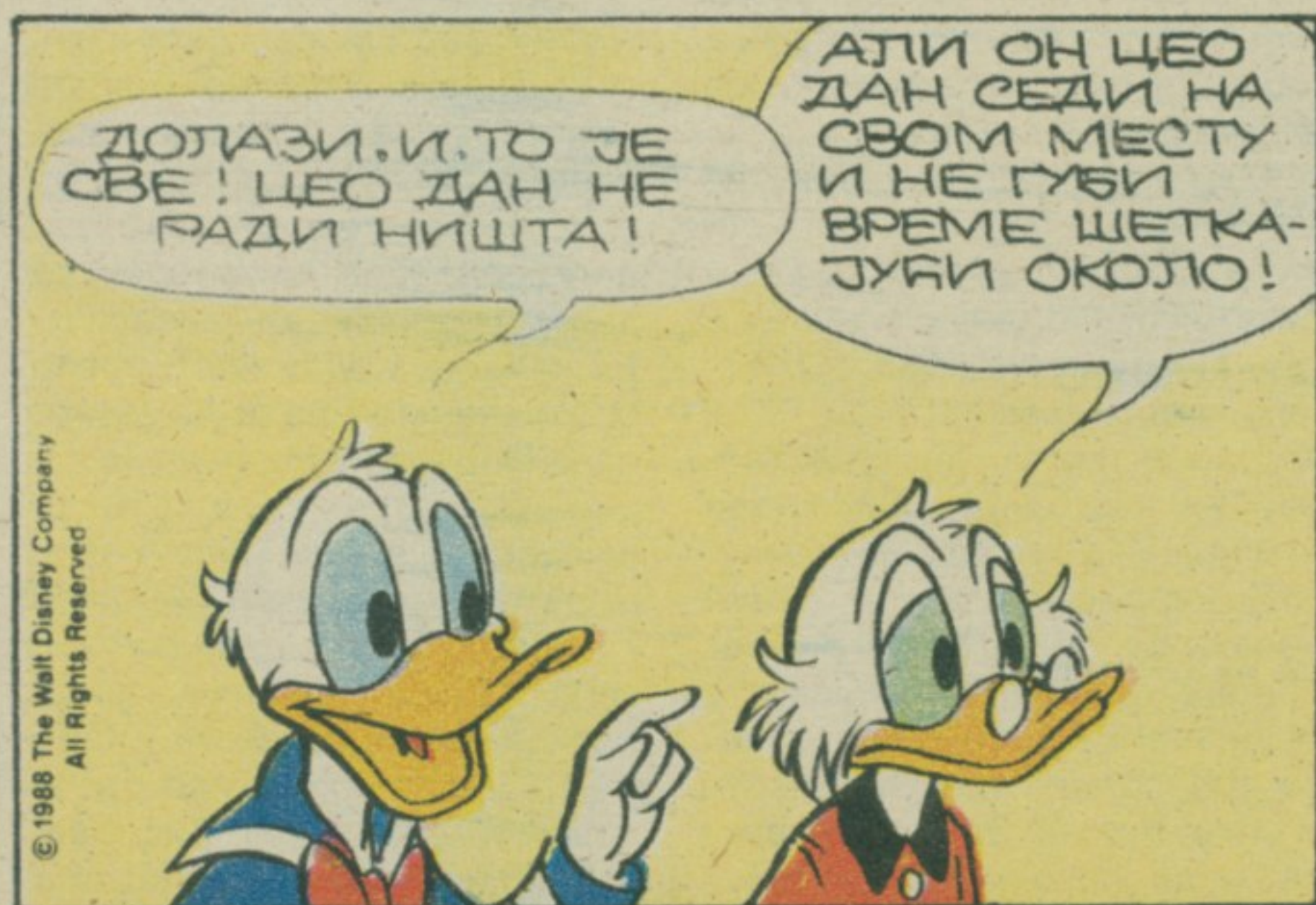
ЗНАМ, АЛИ ЦЕЛУ
НОЋ НИСАМ ОКА
СКЛОПИО МИСЛЕ-
ФИ НА НАШ
ПРОБЛЕМ!

ЧЕСТО СЕ ПИ-
ТАМ ЗАШТО НИ-
СИ КО РАНИ-
СТАВ?

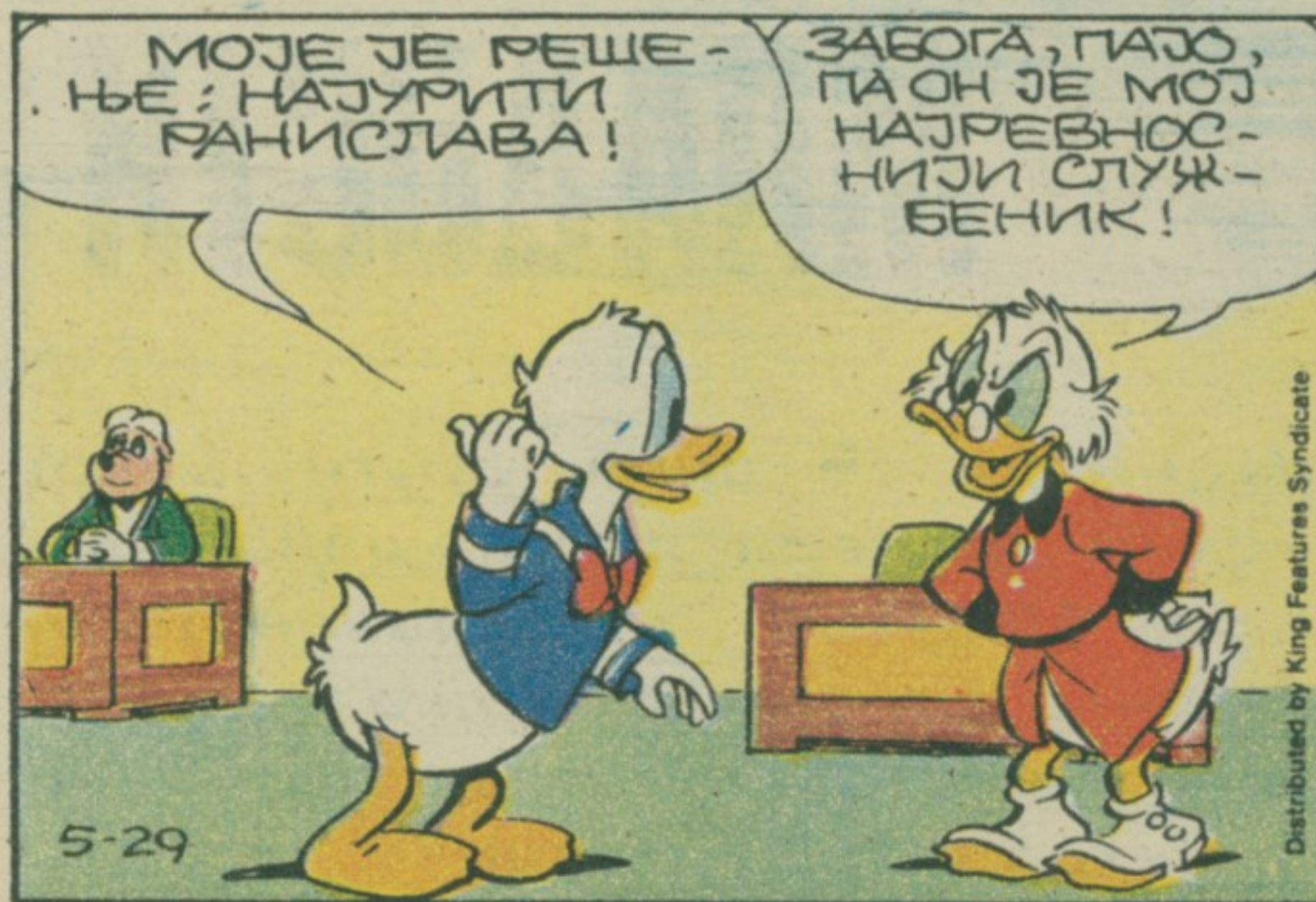
АЛИ РАНИСТАВ
НИКАДА НИШТА
НЕ РАДИ!

КАКО НЕ РАДИ?
РАДИ! ДОЛАЗИ
ТАЧНО У СЕДАМ!

ДОЛАЗИ, И ТО ЈЕ
СВЕ! ЦЕО ДАН НЕ
РАДИ НИШТА!

АЛИ ОН ЦЕО
ДАН СЕДИ НА
СВОМ МЕСТУ
И НЕ ГУБИ
ВРЕМЕ ШЕТКА-
ЈУКИ ОКОЈО!

МОЈЕ ЈЕ РЕШЕ-
ЊЕ: НАЈУРИТИ
РАНИСТАВА!

ЗАБОГА, ПАЈО,
ПА ОН ЈЕ МОЈ
НАЈРЕВНОС-
НИЈИ СЛУЖ-
БЕНИК!

Пипи Дуги Корак или

Радост
трчања,
трк
радости
– Мари-
јана
Летица

МАРИЈАНА СВОЈЕ МЛАДОСТИ

**Једни јој се диве, други њеног
оца и тренера проглашавају лу-
дим. Међутим, та једанаестого-
дишња девојчица може да пре-
трчи маратонску стазу од 42 ки-
лометра и 195 метара!**

Маратон...
Већ сама ова реч
изазива страхопош-
товање не само ме-
ђу љубитељима ат-
летике. Имена победника ма-
ратонских трка, најтеже дис-
циплине „краљице спортова“,
памте се дуже од осталих ју-
нака атлетских стаза. Иако ви-
ше није жив, нараштајима је
још у сећању Етиопљанин
Абебе Бикила, први Африка-
нац који је освојио златну
олимпијску медаљу. Трчао је
бос, али је оставио иза себе
све супарнике на Олимпија-
дама у Риму 1960. и Токију
1964. године.

У историју маратонских
трка које од атлетичара изис-
кују готово натчовечанску
снагу и вољу уписано је и име
једног Југословена. Старији
се већ присећају: то је Фра-
њо Михаљић, освајач сребрне
медаље на Олимпијади у
Мелбурну 1956. (Данас Миха-
лић има 67 година, још трчи и
још побеђује на такмичењима
атлетичара – ветерана!)

Маратон, међутим, није са-
мо оличење људске упорнос-
ти и издржљивости, већ и
симбол јунаштва и родољуб-
ља. По томе је, без сумње,
најславнији маратонац Грк
Фидипид, мада није учество-
вао ни на једној олимпијади
или неком другом такмичењу.

Североисточно од Атине
налази се поље Маратон, по-
приште чувене битке између
Атињана и Персијанаца дале-
ке 490. године пре наше ере.
Наиме, војска Дарија I крену-
ла је да покори Грчку. Иако

малобројнији, Атињани су с
војсковођом Милтијадом на
челу успели да до ногу потуку
персијске завојеваче и од-
бране свој град.

Гласник Фидипид, под пу-
ном ратном опремом, похи-
тао је до Атине удаљене 36
километара да суграђанима
јави радосну вест о победи.
Исцрпљен трчањем без за-
стајања, срчани војник је ус-
пео само да изустити да је град
одбрањен, а затим се срушио
– мртав.

Њему у спомен, већ од
првих модерних Олимпијских
игара, 1896, одржава се и ма-
ратонска трка, истина на не-
што дужиој стази која износи
42 километра и 195 метара.

Претрчати ову раздаљину
представља за срце, плућа,
крвоток и психу и најздрави-
јег човека огроман напор.
Бројни су случајеви да мара-
тонци на циљу падају у не-
свест. Некима је то била по-
следња трка у животу, као
древном Фидипиду. Циља се
домогну само најјачи, најјачи
у сваком смислу те речи.

Шта онда рећи за једну на-
око крхку једанаестогодиш-
њу девојчицу, тешку тек три-
десетак килограма, којој би,
према изгледу, и стонотенис-
ки рекет представљао терет,
а која с лакоћом, уз њој тако
својствен, враголаст осмех
третрчи тих застрашујућих 42
километра и 195 метара?

Неко ће помислити да је
ова сићушна, а тако велика
маратонка пореклом из чув-
ног племена Масаи, с висо-
равни Етиопије и Кеније одакле
потичу они чудесни дуго-
пругаши који последњих деце-
нија задивљују свет. Не, то чу-
до од клинке која је поделила
мишљења и атлетских и ме-
дицинских стручњака, потиче
с наше обале. Дете је мора:
оно је, на неки начин,
садржано и у њеном имену и
у животу – МАРИЈАНА. Мари-
јана Летица, из Подгоре, не-
далеко од Макарске.

С оца на кћерке

Име овог малог далматин-
ског „миста“ уписано је круп-
ним словима у историји наше
револуционарне прошлости:
ту је 10. септембра 1942. го-
дине основана Југословенска
ратна морнарица. Захваљују-
ћи таленту и упорности мале
Маријане, могуће је да једног
дана Подгора уплови и у исто-
рију наше атлетике, и то њене
најнапорније дисциплине –
маратона.

На подгорској риви гостио-
ница „Обала“, власник Ивица
Летица, Маријанин отац. Ста-
мен и чврст човек, као одва-
љен од оближњег Биокова,
темпераментан и речит на

онај типичан далматински начин. Звање наставника историје и географије заменио је приватним угоститељством, али оно што у његовом животу нема замене је – спорт. Од најраније младости заљубљен у покрет, трк и игру, спреман да даноноћно говори о лепоти спорта, он и сад дневно трчи два-три сата. И нема мира ако у летњим месецима недељно не „одгули“ туру од 10-12 часова непрекидног веслања. Седне, лепо, ујутро око седам у чамац, одвесла до Дрвеника на Хвару и назад до Подгоре, до вечери, све у свему – четрдесетак километара!

Наравно, прва Ивичина љубав био је „балун“. Играо је у јуниорима „Хајдука“, а затим, у богатој фудбалској каријери, променио дресове дванаест (!) прволигашких, друголигашких и других клубова широм Југославије. Тренерску школу завршио је код славног Луке Калитерне. Годинама је водио друголигаша „Змаја“ из Макарске, а затим јуниоре „Титових морнара“ из Подгоре. Ти клинци били су његов понос, створио их је „из камена“, каже. Голобради „Титови морнари“ побеђивали су све вршњаке у Далмацији сем јуниора „Хајдука“. А кад је видео да наш фудбал иде стазама тамнијим него што је он волео и желео, ди-гао је руке од „балуна“, али не и од спорта. Своју љубав, стручност и искуство усмерио је ка атлетици и раду с најмлађим. „Атлетика је математика, а фудбал право“, напомиње Ивица.

Прво је до успеха довео кћерку Наталију, дуго стандардну чланицу јуниорске поставе Атлетског клуба „Сарајево“, омладинску вицешампионку БиХ на 100 метара. (Наталија је сада студент Факултета за физичку културу у Сплиту.) Њена мајка Дијана такође се активно бавила спортом, па је јасно да је Наталији, Маријани и најмлађем брату Ивици спорт у генима. Али, нико, па ни такав спортски вук као што је отац Ивица није очекивао да се у Маријани крије такав и тако раскошан таленат.

600 пута преко главе

Маријана је пожурила у живот: рођена је пре времена, 15. јуна 1977, као ситна бебица, тешка нешто више од два килограма. Али, та Палчица проходила је већ са девет месеци, а са две и по године пропливала неким чудним стилем, при чему јој је над водом најчешће био само чуперак плаве косе. (Данас се

Маријана у води сналази вешто као и на атлетској стази: у једном даху рони до 30 метара у дужину и до пет метара дубоко!)

А у атлетику је, иако је тај спорт био још један члан породице Летица, доспела, како то често бива – случајно.

Кад је Маријана имала шест година, њен отац је, тренирајући осам година старију Наталију, запазио да млађа кћерка поседује неке способности које надмашују могућности њених вршњакиња. Волела је да се преврће преко главе и могла је с лакоћом заредом да изведе петнаест колута напред. После месец дана вежбања без проблема би се „пребацила“ и 200 пута, а након шест месеци чак – 600 пута! Ивица напомиње да активни фудбалери могу да изведу само око 100 колута напред...

Ускоро се показало да је Маријана слаба у спринту, односно на кратким стазама, за разлику од сестре, али се зато испоставило да је рођена за дуже пруге.

Напредовала је брзо. Већ на првим тркама, иако најмања од свих учесника, одушевила је све присутне. Десет километара претрчала би с чудесном лакоћом и не ознојивши се поштено. Учестали су наступи на разним атлетским приредбама, али и њој и њеном оцу увек је било важније учешће и пролазак кроз циљ, него прво место. Постала је позната и омиљена на свим кросевима и маратонима у Југославији. Међутим, први прави подвиг извела је прошле године на стадиону у Макарској. Тад су „пала“ и она званична 42 километра и 195 метара: са десет година постала је истинска маратонка, једина тог узраста у нашој земљи.

Нећу да станем!

Тог поподнева требало је да у Макарској играју рагби-утакмицу „Енергоинвест“ и „Челик“. Било је 13 сати, стадион празан, до утакмице још три часа, кад је Маријана стартовала. Трчала је сама стазом око терена, завршена је предигра, а затим и главни меч, а она је неуморно низала круг за кругом. Публика је више плескала златокосом девојчурку него играчима. Није стала ни кад је утакмица завршена.

– Ивица, мајке ти Исусове, мала још трчи! – пришао је њеном оцу зачуђен и уплашен пријатељ. Кад је „пао“ и тридесети километар, уплашио се и Ивица:

– Доста, Маријана, стани!

Девојчица је само одмахнула у пролазу:

– Нећу! Морам претрчати свих 42 километра...

Најзад, скоро у сумрак, после четири сата и 10 минута трчања око терена, иза ње је остала раздаљина истоветна маратонској стази.

– Оног тренутка кад је одбила да стане после 30 километара, видео сам да у њој постоји готово невероватна воља, снага духа која се ретко среће – прича Ивица Лети-

љубављу према спорту и Ивица Летица одлучно одбацује било какву помисао о својим неоствареним амбицијама, како су му неки пребацили.

– Маријана је психички врло стабилна – објашњава њен отац и тренер – за разлику од Наталије која је сваки тренинг анализира, мудровала, филозофирала. А у спорту, по мени, нема много мудровања и све је просто. Понекад Маријани задам да претрчи неку тешку деоницу,

Лако и у маратону, најтежој атлетској дисциплини: Маријана тренира на ривн родне Подгоре.

ца. – Наравно, огромно задовољство и самопоуздање осетила је и Маријана. Она и при најнапорнијој трци губи сасвим мало течности.

Међутим, јавили су се и људи који су сумњичаво вртили главом кад је реч о десетогодишњој маратонки наглашавајући да тако тежак физички и психички напор може да буде опасан за Маријанин организам.

Љубав према сопственом детету не може да се мери с

па се сакријем и гледам: она беспрекорно, с лакоћом, извршава сваки задатак. Кад сам први пут рекао да ће мала претрчати десет километара, рекли су ми „Ти си луд!“. Кад је претрчала 18 километара, опет су неки рекли „Ти си луд!“. Био сам „луд“ и за она 42 километра, стално сам „луд“, а Маријана трчи све боље... Једноставно, видео сам да дете може и воли да трчи, па зашто онда не бих развијао и надограђивао ту њену

племениту особину? Она од детињства не губи ништа: има своје играчке, хобије, музику, пријатељице... Нико паметан не би уништио своје дете.

Савесни Ивица водио је Маријану на прегледе код познатог сплитског спортског лекара Жељка Барбира. Угледни примаријус је неколико сати прегледао „чудо из Подгоре“ и ево његовог закључка:

– Девојчицу сам подвргао такозваном Брусовом тесту, односно испиту издржљивости. Резултати су укратко натпросечни!

А Маријана? Како она гледа на освајање километара и километара?

Све је врло једноставно

У почетку се стидљиво крила иза шанка, али се убрзо показало да је Маријана отворена, бистра, живахна, чак враголаста девојчица. Каже да воли Мадону и „Фосиле“, Грету Гарбо и Мерилин Монро, гледала је све епизоде „Династије“ и „Даласа“, одличан је ученик и омиљена у ОШ „Срећко Борић“, свакодневно помаже оцу и мајци у ресторану и прави је мајстор у раду за шанком. Воли да трчи, а док трчи размишља о кади с топлем водом у коју ће да легне после трке. Али, изнад свега воли да у малом фудбалу победи брата Ивицу. Велику, камену кућу отац Ивица је опремио разним спортским реквизитима: ту је вратило, шведске лествице, тегови, полуге... Посматрајући Маријану како вежба, с осмехом и без напора, увиђамо да би она исто тако била врсна гимнастичарка, рукометашица или пливачица. Судећи по свему, рођена је да побеђује. Међутим, та девојчица, која тако подсећа на Пипи Дугу Чарапу, има о свему своју „филозофију“, детиње искрену и сасвим једноставну:

– Глупо је сањарити о великом успеху, глупо је уопште много размишљати о тркама, победама и поразима. Сећам се, Наталија пре наступа није спавала по две ноћи. Ја сам мирна, и што да бринем? Све је то врло једноставно: трчиш док можеш, а кад више не можеш – станеш. И готово...

Али, Маријана трчањем и победама све чешће пориче саму себе. Иако ни њен отац ни она ни једног трена нису размишљали о победничком постољу неке будуће олимпијаде, можда Маријана трчи управо ка једном од највећих скупова спортиста.

Иван Лончар

Формула **OVI** – стоп за фалсификаторе

МАСТИЛО - КАМЕЛЕОН

Новчанице с ликом Виљема Шекспира штампане обичним (десно) и новим мастилом

Новчанице ће мењати боју у зависности од преламања светлости и угла под којим се гледа

Битка коју водимо напета је и непрекидна. А тактика коју примењујемо само на изглед једноставна. У сваком случају, непрекидно морамо да се трудимо да идемо испред нашег противника! – записује новинар речи саговорника.

О чему се заправо ради? Реч је о људима и техници штампања новчаница, односно о онима који се у криминалистичкој хроници појављују не као терористи и убице, већ као произвођачи лажног новца.

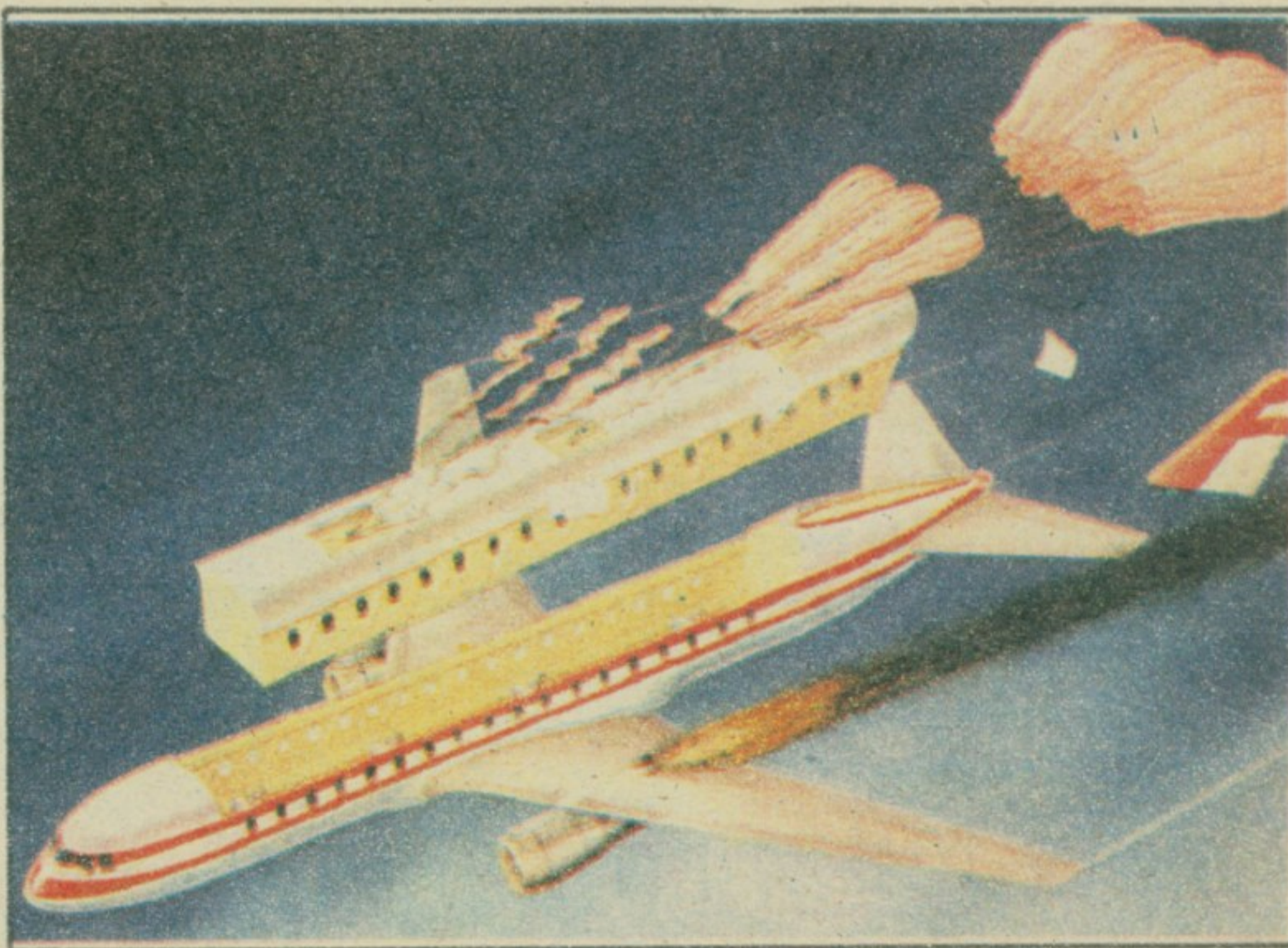
Најновије оружје у борби

Наука данас за сутра

ЛЕТЕТИ БЕЗ СТРАХА

У путничким авионима на редовним линијама путницима се објашњава када и како да употребе маску за кисеоник и шта да раде у случају принудног слетања, али им ни једна једина авио-компанија на свету не дели падобране. Објашњење звучи једноставно: осим што многи путници не би баш радо скакали с висине од пет или више хиљада метара, присуство падобрана деловало би психолошки негативно што значи да би и најхрабријим људима срце сишло у пете. Другим речима, сви би непрекидно седели као на иглама и очекивали катастрофу.

А шта ако би читав део авиона у коме седе путници имао

Увећани детаљ новчанице код које је примењен OVI

против фалсификатора зове се OVI – скраћеница од енглеског назива Optical Variable Ink (оптички променљиво мастило). У имену овог новог мастила очигледно нема ничег тајанственог. Међутим, формула његовог састава је строго чувана тајна. Производи га једна фирма из Милана која ради у саставу организације произвођача специјалних материјала за штампање новца и која има своје седиште у Лозани, у Швајцарској.

Управник миланске лабораторије Габријеле Кутоло каже да ће се ново мастило користити углавном за штампање новчаница веће вредности, а има особину да, у зависности од преламања светлости и угла под којим се гледа, мења боју, односно – да се прелива у различите нијансе.

Производња овог мастила с етикетом „сигурносно“ изузетно је сложена и скупа, али се исплати јер везује руке бројним фалсификаторима,

тиме што производњу лажних новчаница, бар за сада, чини апсолутно немогућом.

Историјат папирног новца чији допринос развоју цивилизације свакако није мали, води нас у трећи миленијум пре нове ере. Најстарији сачувани писани документ, један папирус из Египта, стар је 4500 година. Претпоставља се да су Египћани своје мастило справљали од мешавине чађи и фероксида раствореног у води, биљног лепка и разних уља. И Кинези су, скоро истовремено, имали своје мастило. У његов састав улазили су: црна и цинобер црвена боја, лепак, беланце и маховина.

Данас мастила можемо да поделимо у две велике групе. У једну спадају мастила која су течна, справљена на бази полиамидских, нитроцелулозних или акрилских смола, односно добијена млевењем боје, а у другу – такозвана масна мастила у чији састав улазе биљна или минерална уља. Све у свему, мастило сачињава бар тридесетак различитих састојака.

Особине мастила зависе од његове намене. Ако се користи за штампање новчаница, мора да обезбеди трајност. Треба да је такво да може да издржи све, чак и хемијско чишћење, односно прање у машини за веш, што сте – вероватно! – и сами већ проверили.

Захваљујући рељефној, и у суштини веома компликованој штампи, лако је разликовати праву од лажне новчанице. Довољно је прећи ноктом преко њене површине да би се осетиле неравнине (као гаранција). Јер, новчанице рађене такозваном офсет штам-

Габријеле Кутоло каже да се у свету 90 одсто новчаница штампа материјалом из миланске лабораторије

парском техником, што је фалсификаторима најдоступније и најлакше, имају потпуно глатку површину.

Најчешће фалсификована новчаница у свету је амерички долар – зато што је највише у оптицају, али и због тога што је за фалсификовање, како кажу, најједноставнији. Све доларске новчанице имају исту величину и исту боју – зелену и црну. Фалсификују их и уз помоћ праве новчанице, додавањем нуле. Тако 1 постаје 10, односно 100.

Најтеже је фалсификовати швајцарски франак, јер је много сложенији и далеко шаренији.

С новим мастилом камеленом добијена је још једна битка против произвођача лажног новца, али рат и даље траје...

Д. В.

падобран који би се активирао у случају незгоде и безбедно га спустио?

Идеја је пала на памет Питеру Дајамонду, бившем пилоту из Пенсилваније, који је добио дозволу и да је патентира под називом „Airplane Safety Body Passenger Compartment“. То је, у ствари, део у ком су смештени путници и који се, ако затреба, одваја од трупа авиона и помоћу низа снажних падобрана безбедно приземљује.

Питер Дајамонд је овај пројект направио у сарадњи с једним инжењером аеронаутике и то тако да цилиндри са сабијеним ваздухом одвајају део где су путници (и где се, такође, смештају чланови посаде), од авиона који пада, а

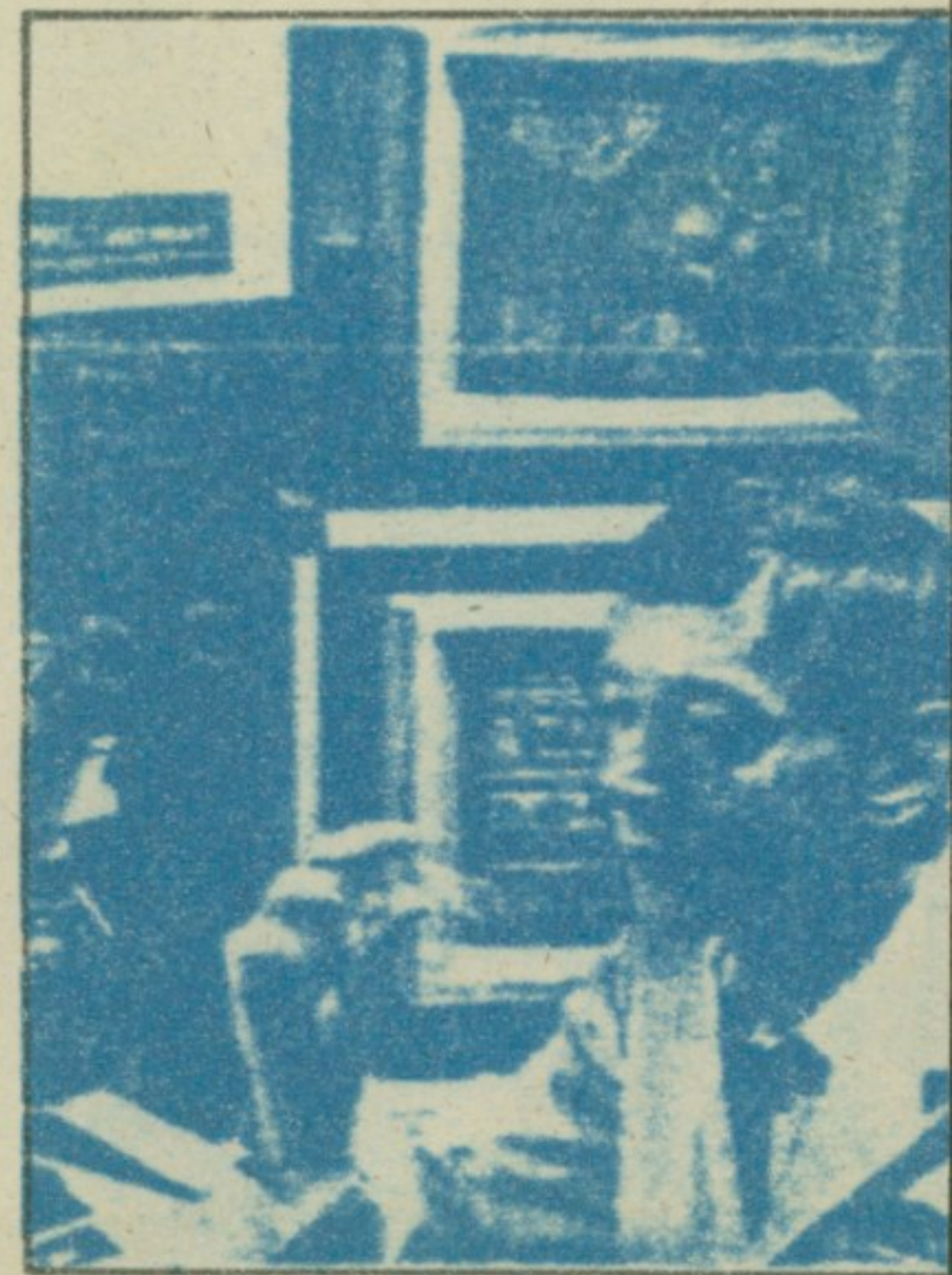
затим се отварају падобрани чији број и снага зависе од величине летелице.

Мogućност да се на овај начин спасу људски животи износи деведесет пет процена-та уколико се несрећа догоди на висини већој од три хиљаде двеста метара. Испод ове висине шансе се смањују јер нема довољно времена да се падобрани отворе.

Можда због овога, а вероватно и из финансијских разлога – прилагођавање већ постојећих авиона за овај систем коштало би трећину њихове укупне вредности – авионске компаније нису испољиле нарочито занимање за путовање без страха Питера Дајамонда. Његов патент још нико није откупио.

ПОГЛЕД У УНУТРАШЊОСТ ЋЕЛИЈЕ

Пред биологијом се отварају нови путеви и то захваљујући најновијем типу оптичког микроскопа, направљеног у Енглеској, који даје тродимензионалне слике унутрашњих структура живих ћелија. Тајна система „Mrc-Laser-sharp“ је нарочита конфокална оптичка помоћу које може да се осветли и посматра свака појединачна тачка унутрашњости ћелије. Слике су одличног квалитета.

Полуспуштених капака, стакластог погледа, с уверењем да је већ на путу за други свет, дворска дама Ина-Баутуку очекивала је да се сваког тренутка придружи обожаваној краљици Шуб-ад. Омамљена јаким наркотиком немоћно је лежала у реду њој сличних госпођа, које су само до пре неколико дана, до изненадне смрти младе краљице, биле цвет и радост равне земље сумерске.

Цела дворска свита поштоване краљице била је сад у гробници. Двадесет две даме, одабране за вечно друштво владарки, окићене блиставим накитом од злата, сребра и лапис-лазулија биле су положене на хладни под простране гробнице. Мртва краљица лежала је у суседној просторији. Пресамићени од изненадног удараца ножем у леђа, два дворјанина су се згрчила крај одра. Један се стропоштао поред њене главе, прекривене периком на којој је био венац од златног лишћа и златних бобица. На ушима су наушнице од масивног злата, а око врата ђердан у неколико редова од нанизаног драгог и полудрагог камења. Склопљене очи одражавале су мир вечног живота. Такође и спокојно прекрштене руке прекривене правим оклопом од златног накита.

Други дворјанин се у самртном хропцу ухватио за стопало преминуле краљице. Повукао је у паду њену ногу и свештеници су са доста муке одвојили згрчене прсте од леша прелепе Шуб-ад.

Таква судбина је задесила и возаче који су кочију препуну заветних дарова утерали у гробницу.

Уши госпође Ина-Баутуку разазнају звуке смрти, али она нема ни снаге ни жеље да се помери. Ред је дошао на њу. Кроз трепавице види исцереко лице брадатог свештеника. Фиксирају је његове ужагрене очи. Руке другог врача јој нежно подижу главу. Над њу се диже крвава рука која стеже бронзани бодез. Усне свештеника се помичу у једва чујном изговарању молитве. Очи је усредоточио на витки бели врат.

Ина-Баутуку се стресла као да је репом ошинула велика риба с брковима из свете египатске реке, чији додир човека чини дуго болесним а дете може и да усмрти. Продорно је крикнула и бацила се на страну. Бодез је остао да лебди у ваздуху. Други свештеник, очекујући то, ухватио је жену снажно за косу и вратио

је на место. Она је покушала да му ископа очи, угризла га је за руку. Свештеников стисак није попустио. Положио јој је теме на под, а онда се бронзани бодез сјurio у њено грло.

Није више било времена за губљење и читање дугих молитви. Преостале жене су почеле да се мешкоље, дејство наркотика је слабило. Увежбаним покретима, свештеници су на онај свет отпратили све дворске даме. Газећи у крви која се повремено подизала до ременова њихових сандала, пажљиво су поређали двадесет два женска леша, а онда су се упутили ка излазу.

Харфиста је зането свирао крај врата. Сувим и одебљалим језиком покушавао је да отпева тужбалицу. Прекинуо га је страховит ударац дрвеног маља отпозади.

Три археолога

Свештеници су педантно обавили свој посао. Онда су гробницу зазидали и покрили песком. Под претњом одсецања језика, о томе више није смело да се говори. Никакав запис није стављен ни на једну глинену плочицу. Гробницу краљице Шуб-ад прекрили су земља и ћутање. Њен вечни мир, све благо похрањено да јој се нађе на оном свету били су тако заштићени од на сртаја пљачкаша.

Богови Сумера нису могли да дају вечну заштиту својој миљеници Шуб-ад. Чували су тајну више од пет хиљада година, све до тренутка кад је један радознали Енглец зажелио да завири у земљу која је по његовом уверењу скривала остатке прастарог града и светилишта. Била је 1927. година. Енглец је стајао на врху вештачког брежуљка, испод њега су се под зрацима убитачног сунца невољно кретали радници с алаткама у рукама. Оксфордски ђак је то одушевљено посматрао с врха. Већ сутра ће ти Арапи живнути под његовом гвозденим командом.

Неколико година раније, пред почетак првог светског рата, на пријему који је у Београду приредила супруга британског конзула појавила су се три млада археолога. Њихова имена нису много значила ни у дипломатском ни у културном свету, али је госпођа Фонтејн, иначе сликарка, записала у дневнику „да су сва тројица лепо модели.“

Та иста дама је касније, кад је већ и рат прошао, поверљиво рекла на једном месту

КРВАВИ ПУТ У ВЕЧНОСТ

Сјај златног накита заслепио је очи енглеском археологу који је ступио у тек отворену краљевску гробницу. Онда му се поглед спустио на два реда пажљиво поређаних скелета

да је од те тројице ипак господин Лоренс највише привукао моју пажњу."

Није чудо што је под утиском протеклих догађаја изабрала њега. — Т. Е. Лоренса — археолога, који се прославио обавештајном делатношћу у Палестини и Сирији.

Требало је од рата да прође десет година да би и други међу њима стекао светску славу. (Трећем то није пошло за руком.) Био је то Леонард Вули, човек који је ископао Ур халдејски, откриће за које се сматра да је значајније и од гробнице и блага Тутанкамона у Долини краљева у Египту.

Вули је био изузетно свестран археолог — копао је у Ираку, Египту, Турској, Италији, Енглеској. Искуства је имао довољно, а чинило му се и да је био миљеник среће.

Стојећи сад на највишем месту у пространој равници

око јужног тока Еуфрата, питао се шта може да очекује од ових истраживања. Није дозвољавао себи да подлегне емоцијама и да се изгуби у маштањима. Практичан какав је био, сваком раднику је одредио задатак у послу који је морао да почне сутра у раним јутарњим часовима.

Под „брежуљком катрана“

Од средине прошлог века знало се да то брдо скрива остатке древног Ура, града из ког потиче библијски „отац Израела“ Аврам. Неки британски конзул у Басри, који је мало за свој, а мало за рачун владе, волео да шврља овим крајевима, открио је испод места где је био Вули натпис помоћу кога је могао да идентификује Ур.

Арапи су то узвишење звали „брежуљак катрана“, јер се јасно видело да су цигле у зидовима са којих је ветар

повремено скидао песак биле спајане битуменом. Није било никакве сумње да је то света кула града Ура, тзв. зигурат. О историји Ура се знало уназад све до 2.150. године старе ере. Вули је ископавањима померио ову границу за бар још две хиљаде година у прошлост.

Ур је био право место за археолога: могли су да се очекују фантастични налази. Вули је убрзо схватио да зигурат, са чијег врха је сваког јутра осматрао околину, није стар као што се мислило. Потврду за то нашао је у једном тексту клинастим писмом, где је назначено да је кулу подигао Набонидус, последњи вавилонски краљ из средине шестог века пре наше ере. Али, та грађевина је сазидана на широкој, добро очуваној основи од опека која је преостала од старог срушеног храма. Прва кула која је требало да „досегне до неба“ подигнута је у Уру две хиљаде година пре Христа.

Ископавања су трајала два наест година. Сва та мука, рад под пакленим сунцем, напезања с радницима били су избрисани оног тренутка кад је Вули ушао у краљевске гробнице. Обиле налаза, који сад красе Британски и музеј у Филаделфији — злато, накит, дивни музички инструменти, оружје, кочије — све је то избледело пред призором људских жртава мртвим суверенима какве дотад нису виђене на целом овом подручју. Извештаји о томе довели су један спор и тежобан посао у далекој забити на насловне стране светских листова. Енглески археолог као да то не примећује. Он налази натпис где се спомиње Мес-ан-ни-пад-да: први је то краљ који је владао градом после потоп. За свет је то безначајно, али права радост за археолога — то је доказ да оснивач владарске династије који се спомиње у старим листама краљева није митска личност. Он је човек од крви и меса, владар који је ступио на престо 3.100. године пре Христа.

Од 16 краљевских гробница, најтежа златом и драгоценостима је она у којој је сахрањена краљица Шуб-ад. Ритуал клања је могао лако да се реконструише на основу положаја скелета. Чак су и кости руку несрећног харфисте, чија је музика све отпратила на онај свет, још лежале на инструменту.

Не мање грозе изазвао је улазак и у остале гробнице. Све владаре су на онај свет испратили родбина или најви-

ши дворски достојанственици. Уз мртвог краља, краљицу или принца лежало је на десетине скелета. Један владар је са собом у смрт повео њих 74.

Мит о потопу

Кад се помислило да ископавања у Уру немају више шта да дају, пијучи радника ударише у слој чисте глине. Била је тврда као камен и требало је много муке да се копа у њој. Арапски надничари су почели да негодују, тврдећи да ту немају више шта да траже. Многи би и при самом погледу на глину одустали, али не и Вули. Наредио је да се иде у дубину и да се види колико је тај слој дебео.

„Мистер је луд“, шапутали су Арапи. „Није ово сунце за њега. Али, док плаћа...“

Коначно, после глине појавила се земља. Мерењима на неколико места утврђено је да је јалов слој дебео просечно два и по метра. Леонард Вули шаље телеграм у Лондон. Одушевљење је сажео у једну реченицу. „Открио сам потоп!“

Он нуди доказ да велика несрећа, кад су се небеске уставе отвориле, није плод маште писца Библије. То је био стваран догађај, вероватно проузрокован снажним земљотресом. Према дебљини глине, изведен је закључак да је поплава морала да захвати подручје дужине 500 и ширине 200 километара. Вода је на појединим местима била дубока чак око осам метара.

Ове бројке се данас доводе у питање, али не и сазнање да је потоп историјска чињеница. Сведочење о њему донео је из Ура халдејског праотац Аврам. Састављачи Библије уденули су то у Стари завет и направили причу о Ноју. Доказа за то није било, па се две хиљаде година, до пре само једног века, веровало да је свеопшти потоп плод маште. То је у духу свете књиге хришћанства, да је она „најстарији извор вере и сазнања“ чије је ауторе инспирисао сам бог. Откриће Епа о Гилгамешу, где се такође говори о великој поплави, унеколико је променило то мишљење.

Леонард Вули је понудио друкчији доказ, један од најнеобичнијих у историји археологије, али речитији и уверљивији од било којег записа. То је обичан стврднути слој глине, дебео два и по метра, у коме нема апсолутно ничега.

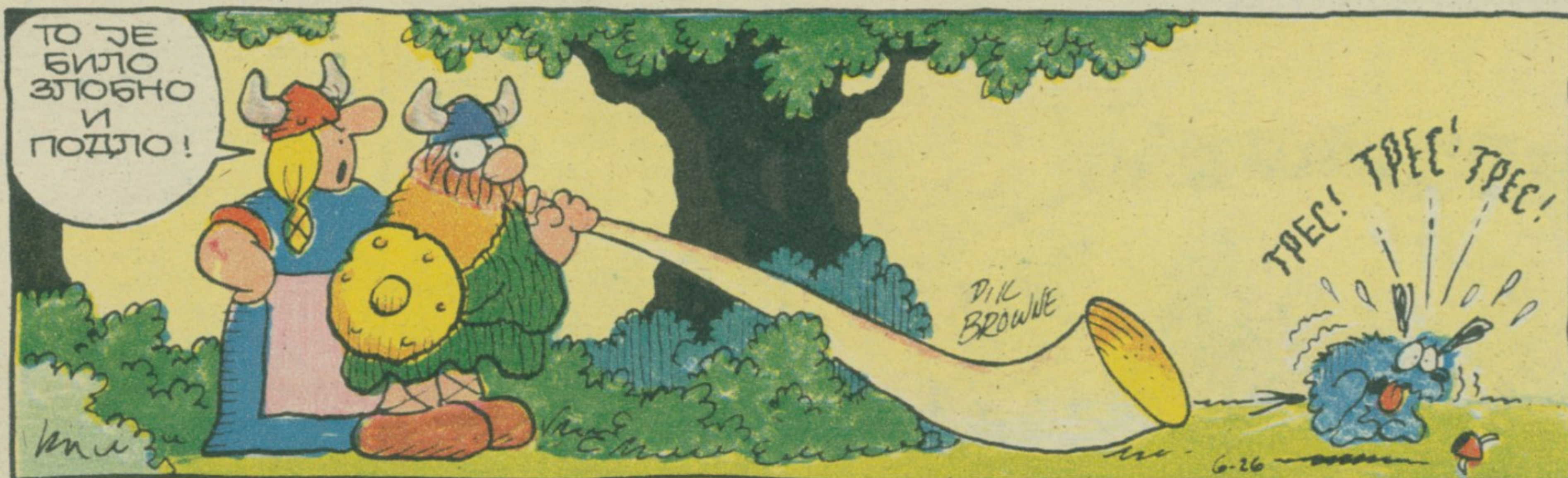
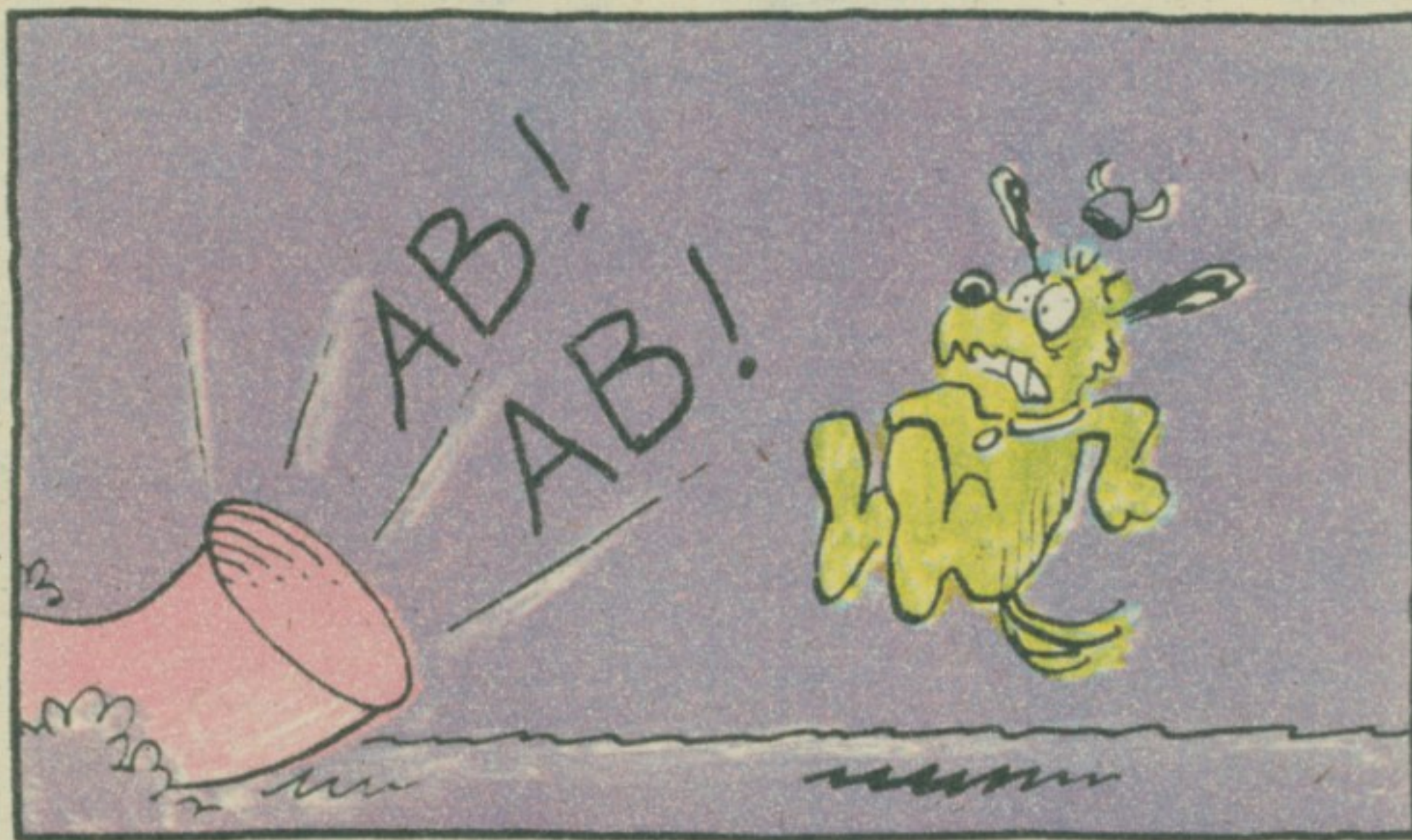
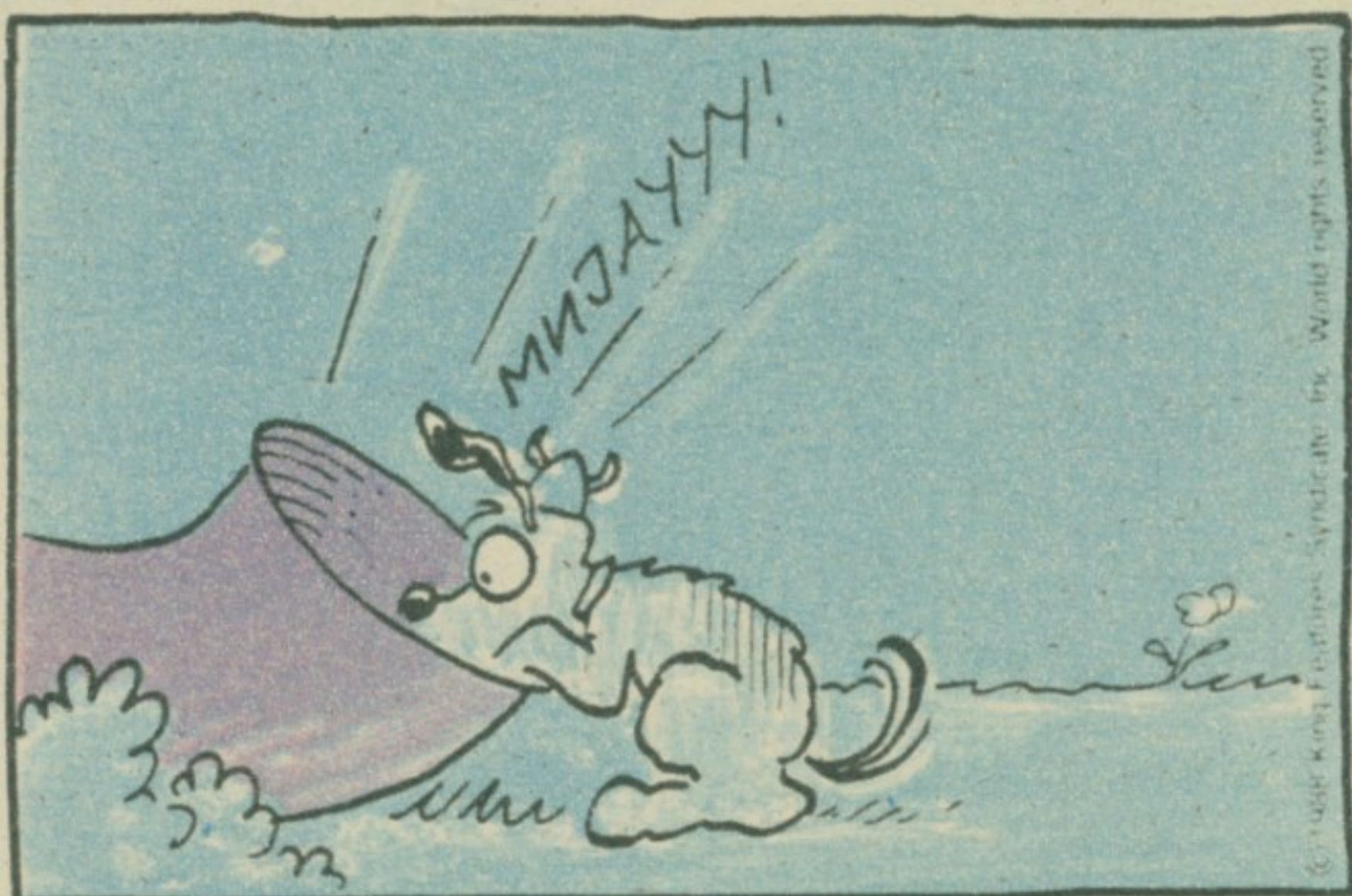
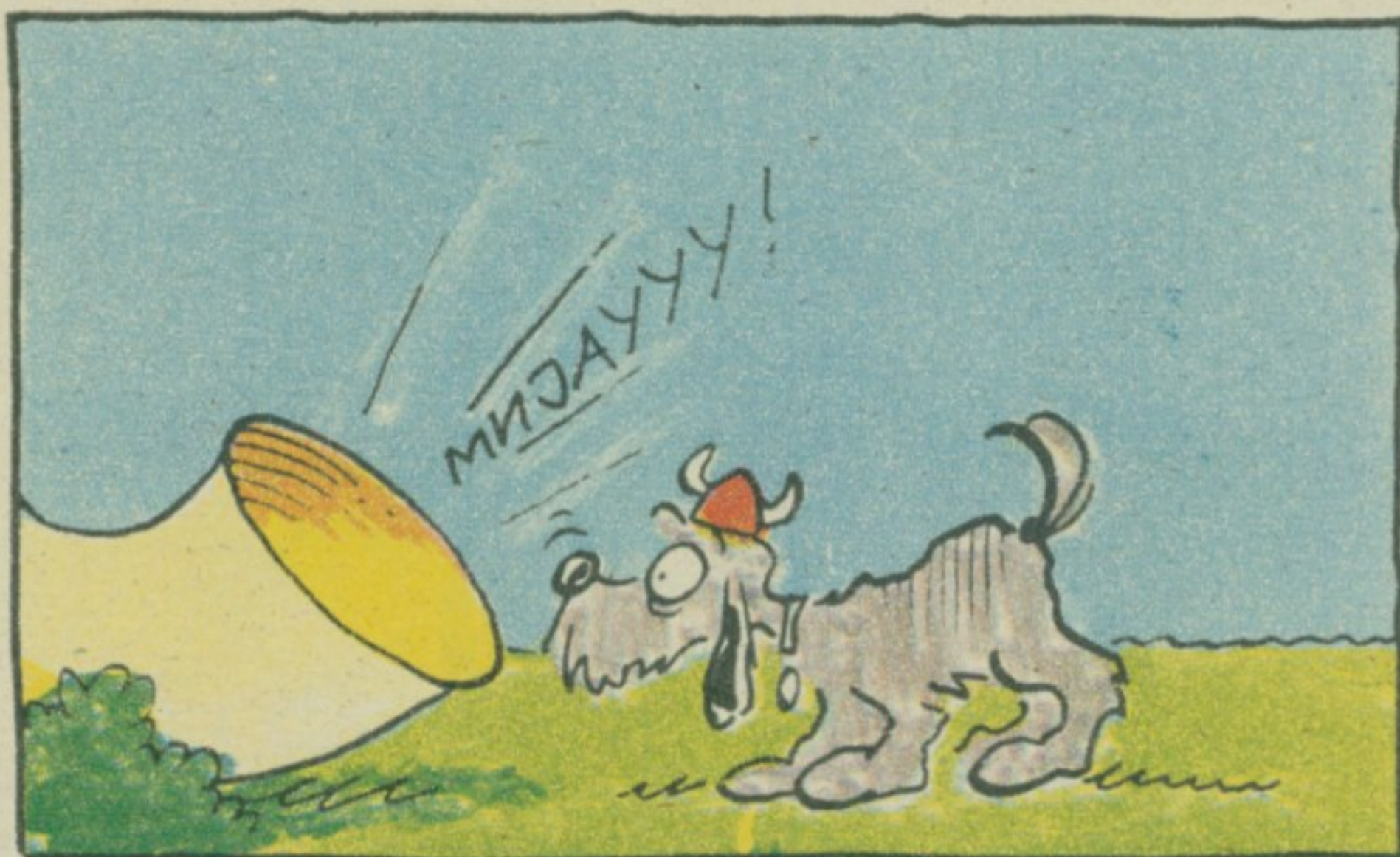
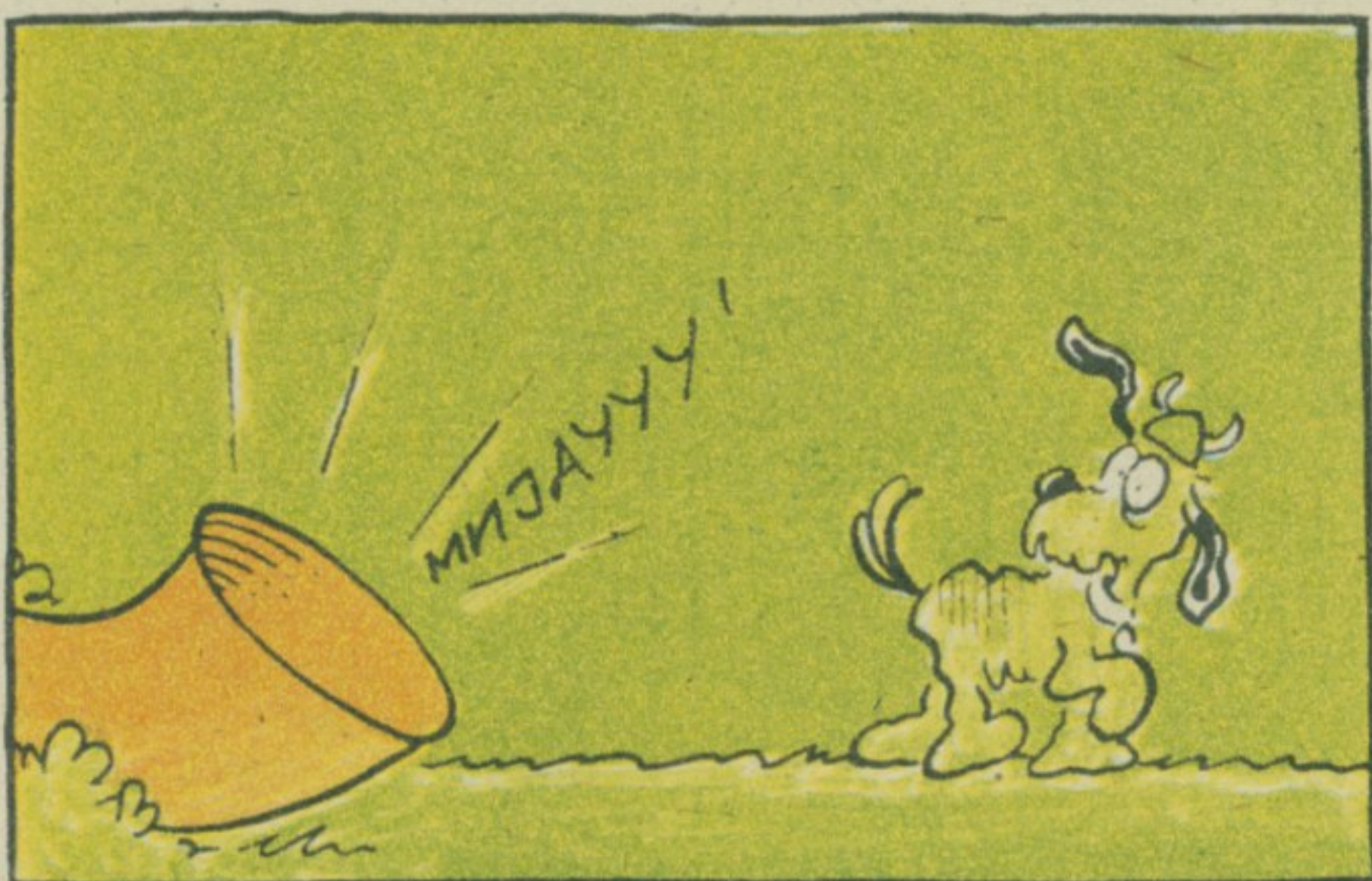
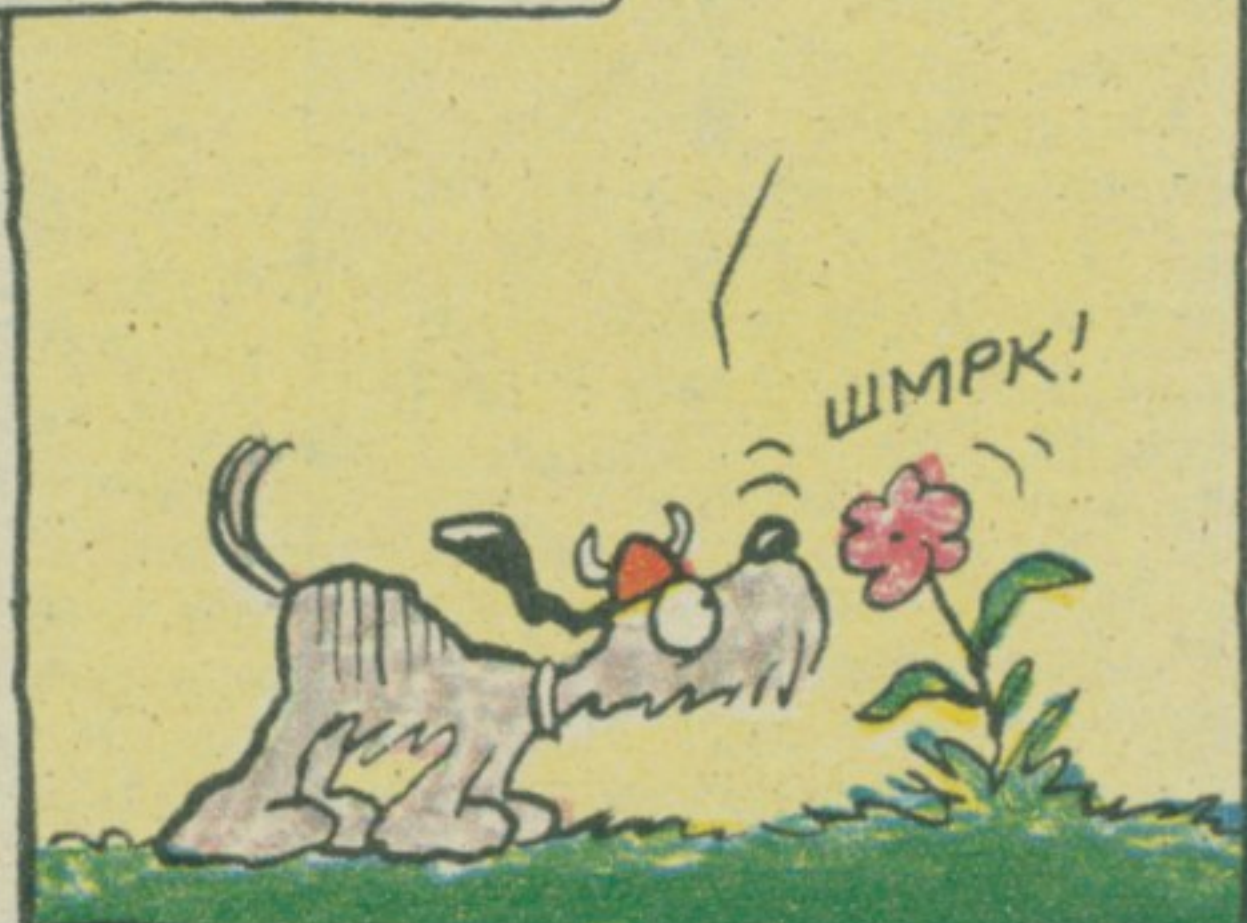
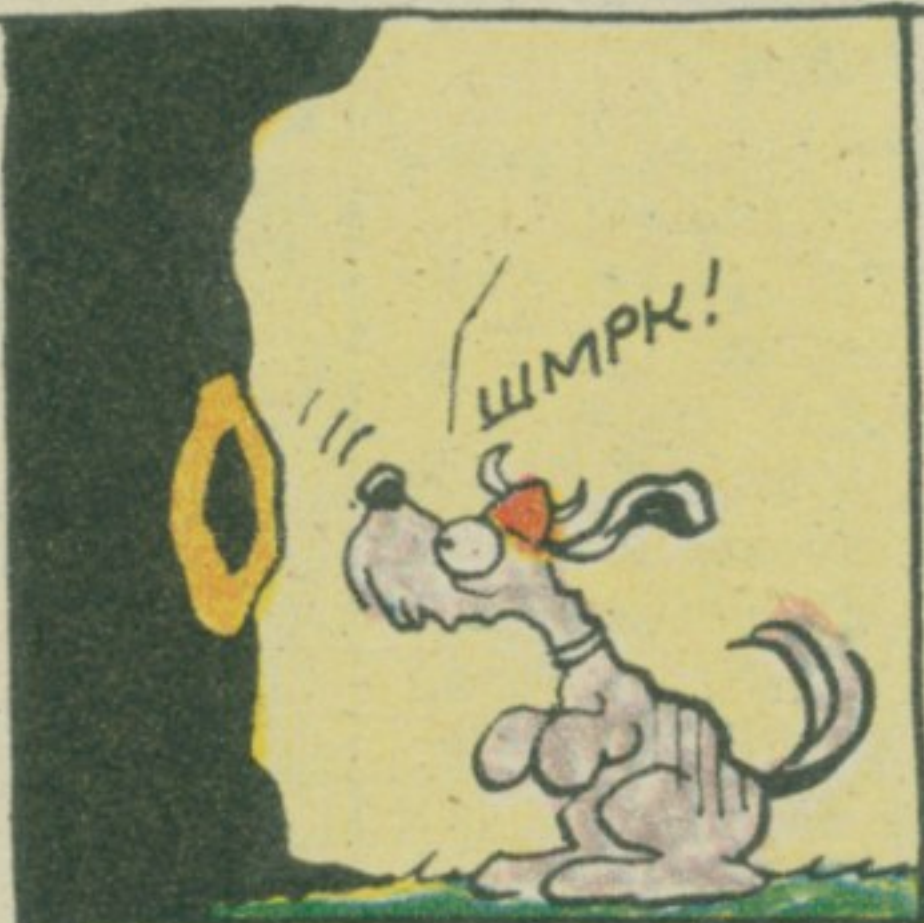
Огњен Јаневски

DICK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

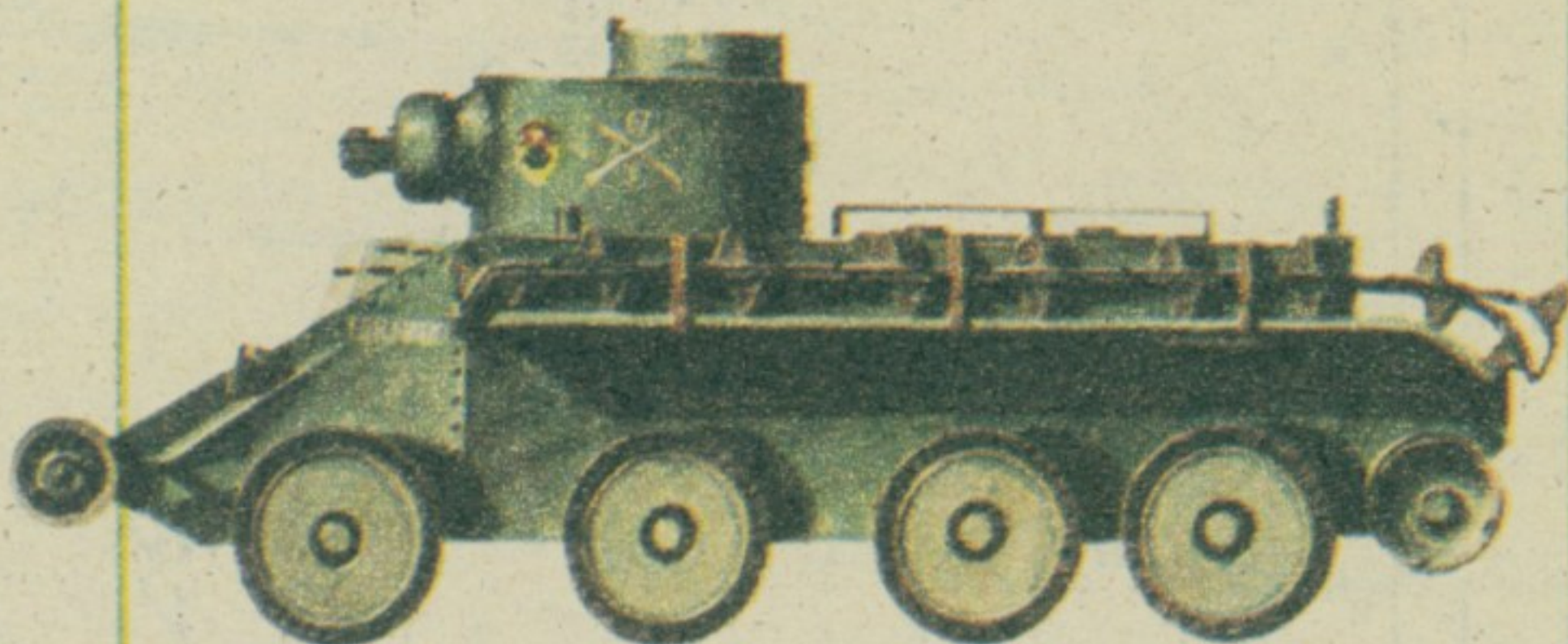
ОВАЈ СЧЕРТ ЈЕ НЕВИБЕНО РАЗОЗНАО! СБУ-
ДА ОН МОРА ДА ЗАБОДЕ СВОЈ НОС!

ТЕНКОВИ НА САЛОНУ АУТОМОБИЛА

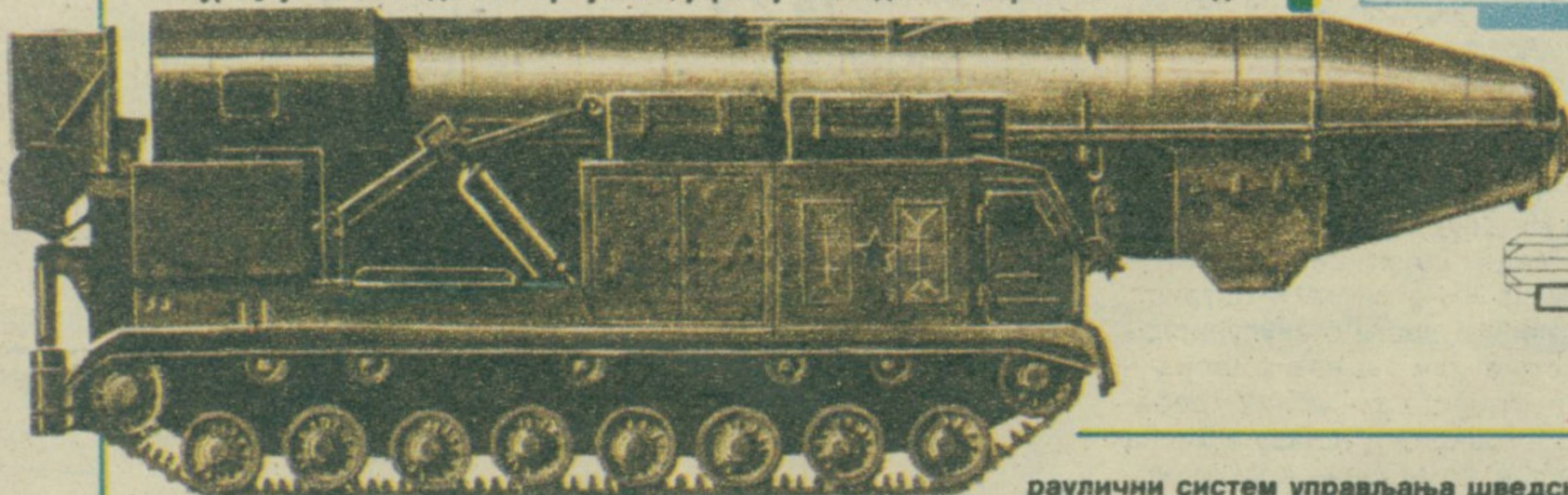
2

Између првог и другог светског рата производе се тенкови савршене конструкције. Било је покушаја и са тенковима који су се по путу кретали на точковима, а ван пута на гусеницама. У СССР-у је изграђен велики број таквих тенкова који су на путу развијали брзину и до 110 km на сат. Посебно су занимљиви успешни покушаји америчког конструктора Кристија да за изградњу бржих тенкова употреби авионске моторе који се одликују великим бро-

јем обртаја и великом снагом. Док оклоп лаких тенкова, због мале тежине, није могао значајније да се повећа и штитио је само од пушчаних и митраљеских зрна и парчади граната, оклоп средњих тенкова пред други светски рат достигао је дебљину од 50 до 87 mm. За осматрање се појављују и перископи на принципу призме, а стекли су се и услови да се већи број тенкова опреми радио-станицама. Видите тенк „криси Т.3“ с гусеницама које се демонтирају, спреман за вожњу по друму.

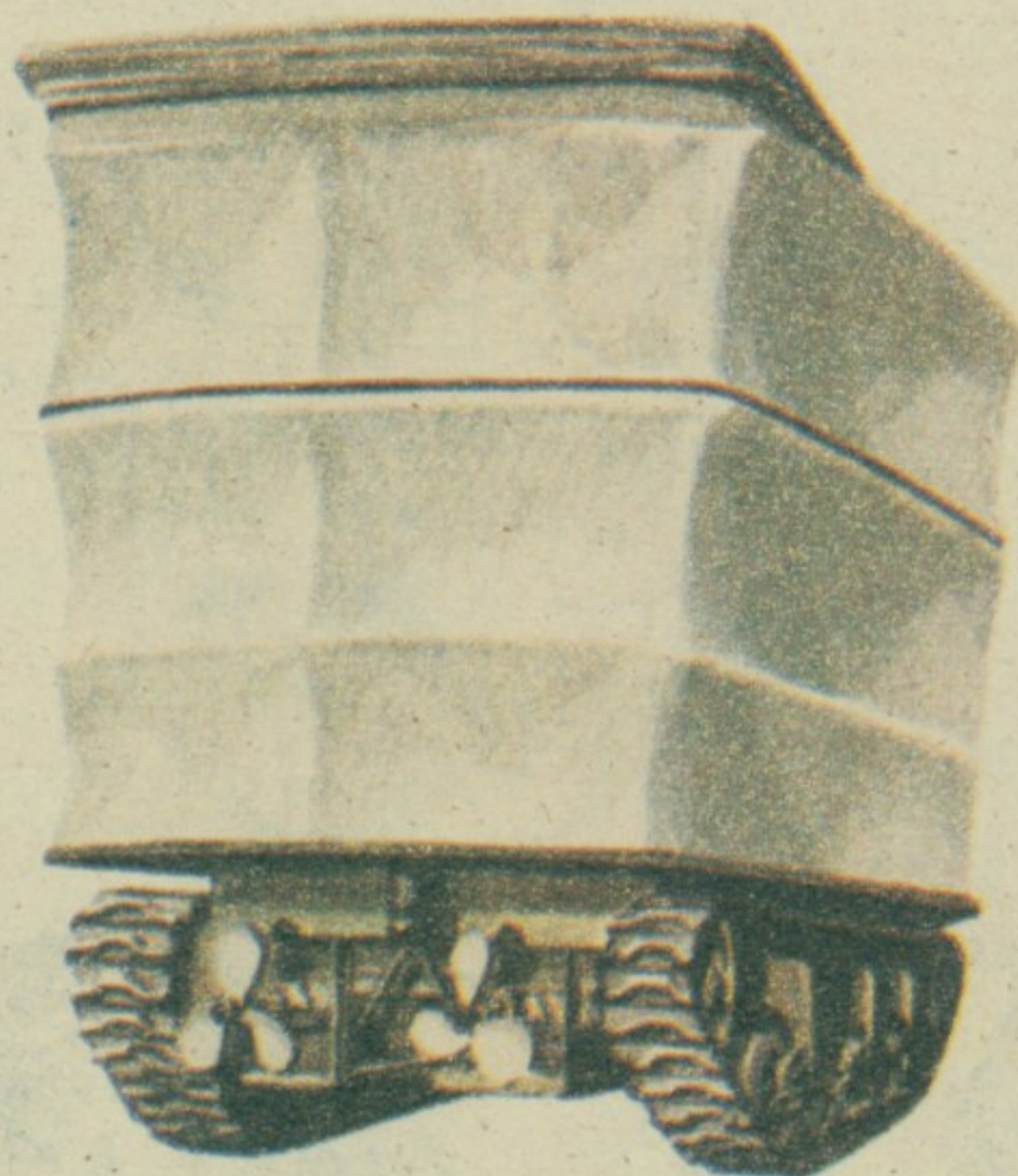
Непосредно после рата није било битнијих промена у развоју. Једино је утакмица између зрна и оклопа завршена на штету оклопа. Оклопна заштита више није могла да се појача а да то не утиче на покретљивост. Француски тенк „АМХ 13“, тежак око 15 тона, дебљине оклопа свега 10 до 40 mm, врло је покретљив. Његова физичка заштита жртвована је способности узмицања. У међувремену је утврђено да оклоп пружа релативно добру заштиту од топлотног и ударног дејства нуклеарног оружја, па и радијације. После 1960. експериментише се са разним врстама горива, траже се нови материјали за точкове и гусенице. Покушај да се ходни део замени уређајем за лебдење није успео, јер није погодан за стрми нагиб. Хид-

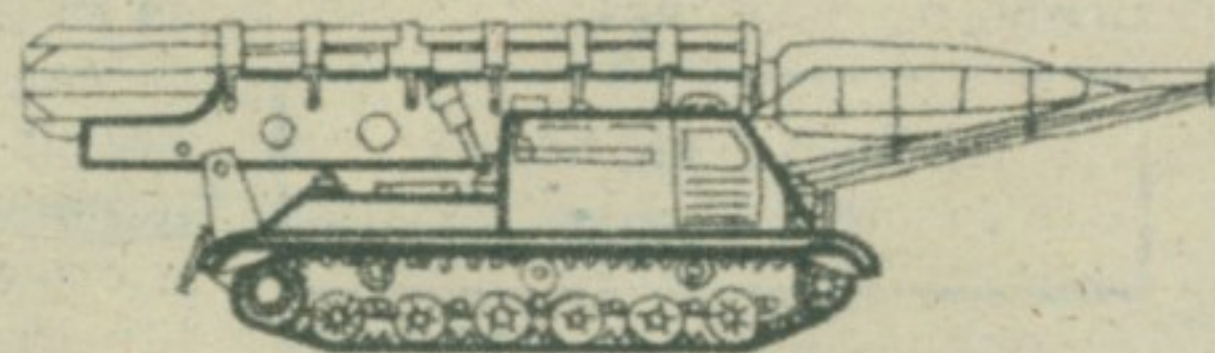
КРАЈ

Припремио: Диего Варагић

У другом светском рату нису мењана основна решења. Лаки тенкови постепено нестају са бојишта. Већа покретљивост постигнута је, између осталог, и изградњом посебних амфибијских тенкова, нарочито у САД. Оклопи средњих тенкова су појачани, али се пазило да се тиме не повећа тежина возила и не доведе у питање њихова покретљивост. Британски „кромвел“ добио је оклоп дебљи-

не 101 mm, а тешки „черчил“ 152 mm. Немачки „тигер“ – чак 185 mm. Уграђивани су и топови већег калибра. У другом светском рату појавили су се и тенкови за посебне задатке. Британски тенк „арк“ без куполе носио је неку врсту моста за савладавање стрмих нагиба. Тенкови „матилда“ били су опремљени витлима с ланцима који су ударањем по тлу изазивали експлозије мина. „Шеман D. D.“ (на нашој илустрацији) могао је да заплочи само на овај начин. Приликом искрцавања у Нормандији, због лошег времена, већина ових амфибија завршила је на дну мора.

раулични систем управљања шведског „STRV 103 B“ омогућује свим члановима посаде да са својих места управљају тенком. Уводе се уређаји за стварање заштитних електромагнетних поља око тенка. Остварена је и могућност увођења пасивних инфрацрвених уређаја за термичку слику. То значи да преко топлотног зрачења може да се открије непријатељ а да при том сами не будете откривени инфрацрвеним детекторима. Тенкови са ракетним системима одавно нису новост... Са једне омаке – совјетске – покретне рампе лансирају се ракете великог домета. А многе од њих носе и нуклеарне главе...

ЧОВЕК ЈЕ И

Хуан Ди или „жути цар“ оставио је „Неи Ђинг“, дело без кога не би могла да се разуме традиционална кинеска медицина.

КОСМОС И-ТАЧКА

Чудотворна игла
или:
УСПОСТАВИТИ
НАРУШЕНУ
ХАРМОНИЈУ

З а људе западне цивилизације акупунктура још увек је чудо. Забодеш иглу у одређену тачку на телу и – отклониш бол, смириш нервозу. За народе Истока, међутим, нарочито Кинезе, акупунктура је део традиционалне медицине и с њом живе од рођења. Ова вештина баратања иглама уграђена је у кинеско наслеђе од памтивека.

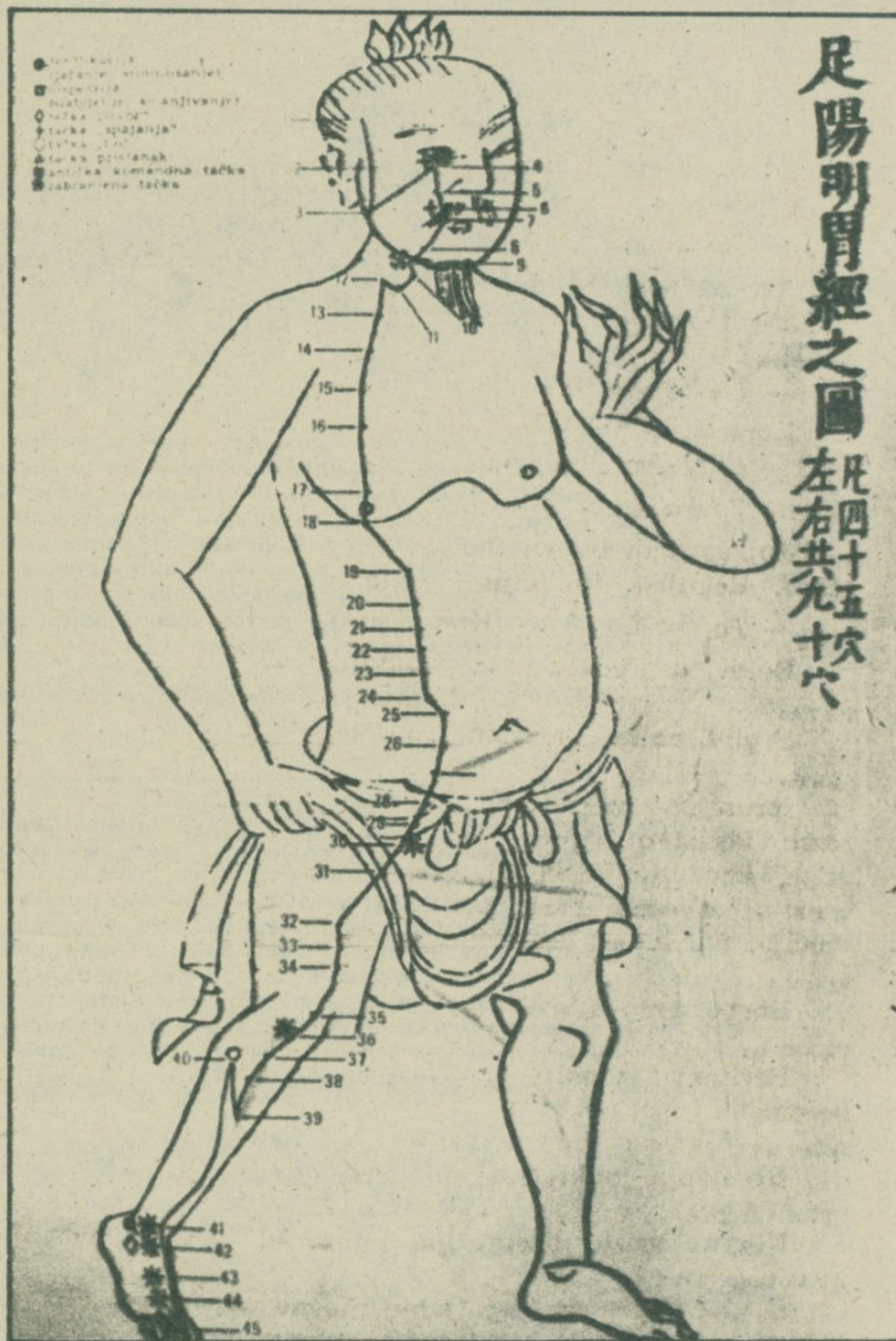
Земља ђаволских странаца

Европа је за акупунктуру сазнала тек у 17. веку када су у Пекинг стигли први мисионари француског владара Луја XIV. И не само за акупунктуру. Јер, стари народи о Кини су знали само толико да из ње стиже најбоља свила, а о Азији су чули тек кад је Александар Велики (356 – 232. п.н.е) кренуо у освајачке походе. Кина се спомиње и у

вези с путовањима великог морепловца Марка Пола крајем 13. века. Све у свему, Европа и Кина слабо су се знале. За Кинезе је Европа била „земља ђаволских странаца“ коју полако упознају у 16. веку када долазе у додир са Португалцима, 17 година после путовања Васка да Гаме (португалски морепловац који је 1498. пронашао поморски пут за Индију).

Мада су мисионари Луја XIV из Кине, између осталог, донели и вести о акупунктури и смислили тај назив (acus – игла, punctura – убод), требало је сачекати појаву Жоржа Сулије де Морана који је, коначно, упознао Европу с добробитима металних игала.

Де Моран је 1898. у Школи за источне језике међу првима добио диплому за кинески језик и, захваљујући томе, почетком овог века обрео се у Шангају као француски конзул. У провинцији Јунан-Фу,

Још један од 14 основних канала, канал стомака (јанг).

где је владала епидемија колере, Жорж Сулије де Моран изненадио се кад је видео да су „болесници били чешће излечени помоћу игала него лековима којима се у то време располагало“. Почео је да проучава акупунктуру и један је од првих који је преводио

кинеске текстове о овој вештини. После двадесет година боравка у Кини Де Моран је, вративши се у Париз, објавио неколико књига. Дуго после тога готово сви радови о акупунктури били су засновани на његовим студијама и преводима.

Све више се окрећемо алтернативним начинима лечења. Доказ за то је и недавно окупљање у Будви под заједничким називом „Човек – природа“. Забавник се заинтересовао за семинар акупунктуре, једини који су лекари држали само за своје колеге. Специјално за наш лист тајне ове древне вештине открива др Озрен Тошић

Због свега тога слободно може да се каже да Европа за акупунктуру зна тек педесетак година. У појединим медицинским центрима, па и у Југославији, лекари се, уз своју специјалност, понекад баве и акупунктуром. А да је ова древна вештина све популарнија, говори и податак о семинару акупунктуре одржаном у Будви који су водили лекари др Пеђа Марић, др Часлав Хаџиниколић, др Милорад Ровињски и др Озрен Тошић. Тридесетак лекара упознавали су с кинеском вештином лечења. За разлику од других семинара (јоге, радиестезије, биоенергије...) овај су пратили искључиво лекари. Да би се неко бавио акупунктуром, претходно мора да заврши медицину или академију традиционалне кинеске медицине у Пекингу која траје пет година.

Разговарали смо с др Озреном Тошићем, специјалистом за акупунктуру који је у двадесет осмој години завршио Медицински факултет у Београду, после тога девет месеци боравио у Шри Ланки и још шест у Кини. Један је од најмлађих лекара који се бави чудотворним иглицама.

Основа свега: јин, јанг и тао

Данас, у време усавршене технологије, кад одлазак код лекара често подразумева сусрет с најсложенијим електронским уређајима, тешко је замислити да човек може да се лечи убодом игле. Међутим, иза тог, наоко једноставног, убода стоје хиљаде година проучавања, размишљања, читава једна филозофија, јер – за Кинезе и остале народе Далеког истока човек је сажети универзум, космос у малом који подлеже истим општим законима као и макрокосмос. А пошто је свет заснован на јединству супротности представљених јином и јангом, тако и жива бића садрже ова два принципа.

Јин и јанг, који су основа таоа („прави пут“) поставио је Фу Си тридесет векова пре наше ере. Фу Си се сматра праоцем кинеске цивилизације. Посматрајући природу и свет око себе у којој се смењују дан и ноћ, светлост и тама, топлота и хладноћа, суша и влага, живот и смрт, Фу Си је засновао теорију дуализма, јина и јанга, где једно не може да постоји без другог. Јин је Земља и Месец, женско и пасивно, десно и бело. Његов број је два и остали парни бројеви. Јанг је небо и Сунце, мушкост и деловање, лево и црно, његов број је један и остали непарни.

Стварање основних принципа акупунктуре везујемо за Хуан Дија или „жутог цара“ (2698 – 2598. пре н.е), творца „Неи Ђинга“ (или Неи Џинга), најстаријег медицинског дела.

„Неи Ђинг“ је састављен из два дела. У првом се води разговор између Хуан Дија и његовог лекара Ђи Па о начину живота, док је друга књига посвећена лечењу болести и акупунктури.

Како каже др Озрен Тошић, лекари који се упознају са акупунктуром најпре читају најновије радове из те области, али „Неи Ђинг“ не може да се заобиђе. Без познавања овог капиталног дела ниједан акупунктуриста не може да каже да је спознао ову кинеску вештину.

Људи су као река с притокама

Човек је, по таоистичком веровању, син Неба и Земље. Под утицајем тих супротности он делује, у ствари као јединствена целина, он је део опште (виталне) енергије или

Ѓи-а. Рођењем човек добија наслеђени или звездани Ѓи, а током живота, удисањем и храном добија и стечени Ѓи.

Та животна енергија, или Ѓи, распростире се организмом одређеним каналима (Ѓинг). Постоји 6 јин и 6 јанг канала, уз то још по један с предње и стражње стране тела. Тих 14 такозваних примарних канала повезују све остале, споредне. Кад би се то представило графички, изгледало би као да кроз тело човека тече више река са притокама. Неколико главних река прикупља снагу из својих притока. Свуда, уздуж тих канала, налазе се тачке на које акупунктуриста, користећи игле, може да делује.

Наравно, на појединим местима деловање игле биће успешније него на осталим тачкама. То је, кад смо већ поредили ток Ѓи-а с реком, као вир у матици – ту је енергија јача него на осталим местима. Тих тачака, по „Неи Ђингу“, има 365 (као дана у години), а по другим ауторима, на пример Сулију де Морану, чак 763, по некима и хиљаду.

Како је акупунктура вештина која има историју дугу десетине векова, и канали и тачке временом су локализовани на тачно утврђеним местима. Па ипак, сваки човек је другачије грађе, конституције, и без доброг познавања анатомије и акупунктуре не може да се одреди жељена тачка на коју треба да се делује.

Лекар који је савладао ову древну вештину лако ће наћи ту тачку. Пре свега, многе ће видети и голим оком. А под прстом, како каже др Озрен Тошић, тачно ће осетити испупчења или удубљења, „оно нешто“ што лекар који се тиме не бави не би могао ни да види ни осети.

На питање како то да се аутори не слажу око броја акупунктурних тачака на телу човека, др Тошић нам, уз осмех, каже да је човек, у ствари, једна – тачка. Јер, иглом може да се делује на било који део тела пошто је сваки део, и ушна шкољка, и стопало и шака, човек у малом. А како су тачке места где се енергија нарочито испољава (доказано је и да на тим тачкама струја има мањи отпор), треба деловати на њих јер се баш ту постиже жељени učinak.

Судећи по писаним документима, за акупунктуру се зна више од пет хиљада година, али ако се узму у обзир археолошка налазишта, ова вештина стара је колико и човечанство. Наиме, у ископи-

Канал срца (јин). Анатомски ток овог канала показује једну занимљивост: исти је као ток бола код ангине пекторис који се осећа у левој руци. На каналу су тачке на које се делује зависно од сметњи. Ако се игла, на пример, убоде у тачку под бројем 4, значи да пацијент пати од хистерије, грчева или да губи говор.

нама из каменог доба нађене су камене или биан игле. Временом, како су се мењали материјали које су људи користили за израду оруђа и оружја, игле су се правиле од кости, дрвета, бамбуса, затим од метала – бронзе, гвожђа... Данас се израђују углавном од нерђајућег челика, због стерилизације, а понекад и од злата и сребра. Различити метали имају различит термoeлектрични учинак и проводљивост па се сматра да, зависно од обољења, треба деловати иглама од различитих метала. Што се тиче дужине, она износи од 0,24 милиметра до 60 центиметара! Ове гигантске игле ретко се користе и то за обољења кичме. Само врло вешт и искусан акупунктуриста зна да убоде ту дугачку иглу дуж кичменог стуба. Игле су танке, врх им је параболан, што значи да приликом убода више размичу него цепају ткиво.

И шта се дешава кад се у одређену тачку, на одређеном каналу, убоде игла? Једно од објашњења (треба нагласити да се код Кинеза неке ствари не објашњавају, оне се једноставно – подразумевају) јесте да се надраже нервни завршеци. Због тога се често убадају неке тачке на нози да би, на пример, престала да нас боли глава. Мозак, односно централни нервни систем, прима информацију, обрађује је и шаље на траг сигнал који усклађује рад оболелог органа. То је само једно од објашњења. Како, заправо, делује акупунктура на нас (а сасвим је сигурно да делује), не може до краја да се објасни.

За Кинезе је било важно да акупунктуром може да се помогне човеку док је здрав. Речено нама разумљивим језиком – боље спречити него лечити. А како лечити човека који није бољестан?

Древни кинески лекари непрекидно су посматрали своје пацијенте и чим би, на основу пулса (који је врло важан у дијагностици), боје коже, изгледа језика или по неким другим знацима закључили да је дошло до извесних промена, одмах би ступали на сцену. Равнотежа између јина и јанга не сме ни тренутка да се наруши, човеков **ћи** мора да буде у хармонији. Мањи поремећај могао је да доведе до већег, а онда је близу и болест.

Сматрало се да је добар лекар само онај чији су пацијенти здрави. Оном чији се пацијент разболи – није се плаћало. А ако би пацијент умро, на кућу лекара качио се упаљен фењер. Да сви знају да

је дозволио да му умре човек од болести, а не старости.

Важна напомена: акупунктура је само део традиционалне кинеске медицине. Веома је значајно и лечење травама, односно хербална медицина.

Тело се замара, не и дух

Понекад, у зависности од обољења, довољно је да се игла само убоде у одређену тачку и остави десет до петнаест минута (приликом убода не осети се бол, више пецкање). У случају нервозе или бола потребно је забости иглу и вртети је на том месту што брже. Колико ће се игала убоде, зависи од обољења. Понекад су то две игле, некад четири, осам или више. Углавном, према Светској здравственој организацији, акупунктура може да се примени у случају 29 обољења (мигрене, ишијаса, неуралгије...).

На тачку не мора да се делује само иглом, нарочито кад су у питању деца која се плаше игала. Познати су методи слабим струјама, јаким притиском, у последње време популаран је ласер.

А да ли акупунктура може да излечи, тешко је одговорити. Односно, према кинеској филозофији: уколико је човек **ћи** толико нарушен да више не може да се успостави хармонија, равнотежа јина и јанга, излечење или, боље речено, олакшање биће само привремено.

За сада није познато да акупунктуром могу да се излече две опаке болести данашњице – рак и sida. Врше се експерименти са травама и иглама. Време ће показати своје.

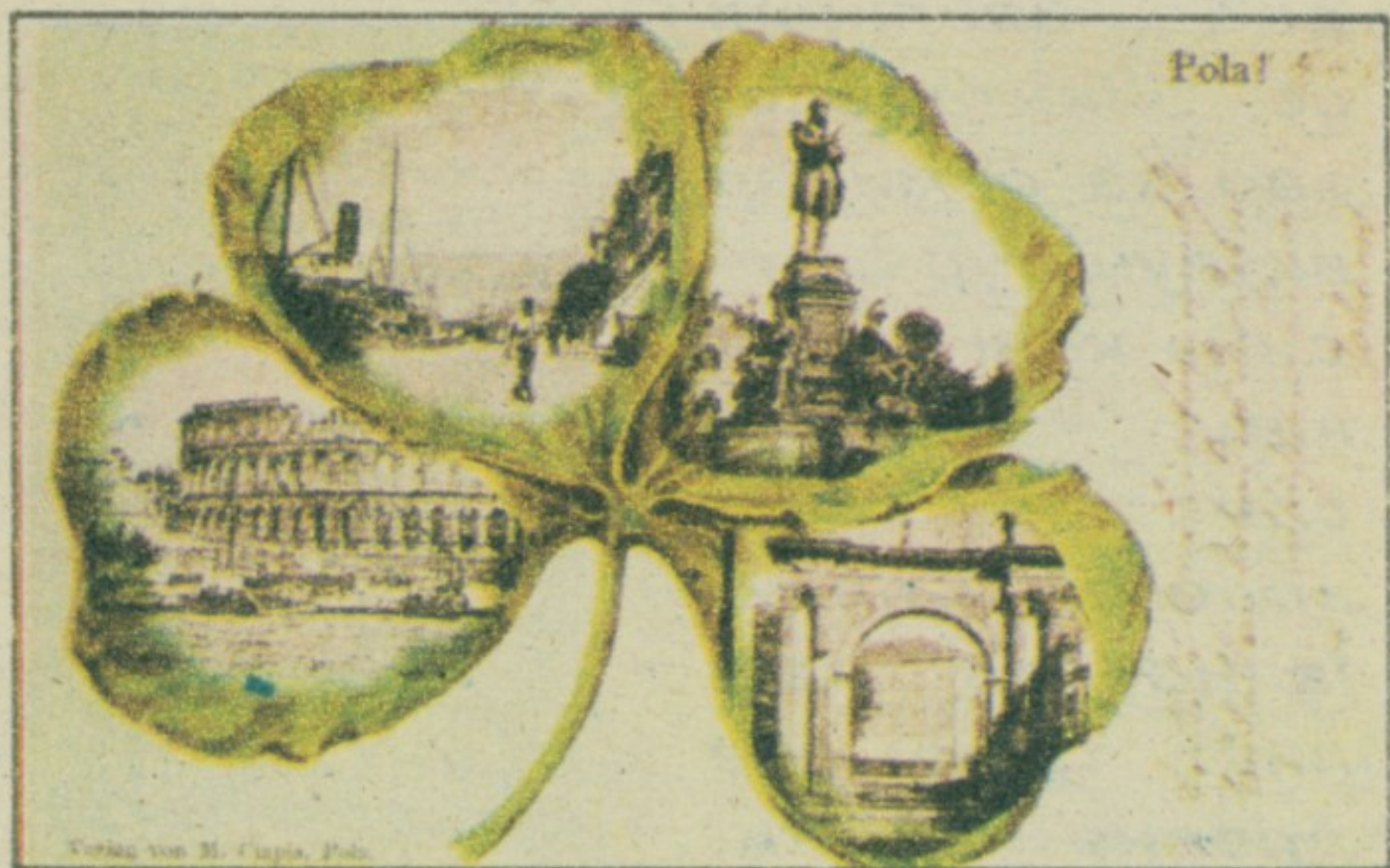
А ако се човек придржава свих закона таоа, живи уредно, зашто му век није дужи? То питање је и Хуанг Ди поставио свом лекару **ћи** Па који му је одговорио:

„У стара времена људи су живели према прописима таоа, придржавали су се закона јина и јанга, били су умерени, живели су уредно и једноставно. Због тога су, здрави телом и духом, могли да доживе сто година. У наше време људи пију алкохолна пића као што се пије вода, траже задовољства и не живе више од педесет година. Мудраци нас уче да треба водити једноставан и спокојан живот. Болести неће напасти тело које тако чува сву своју енергију. Мудар човек чува се и жеља. Тако ће његово срце бити мирно, његово тело може да се замори, али не и његов дух...”

В. Софреновић

ЦЕО ЖИВОТ СА РАЗГЛЕДНИЦАМА

СТРАСТ НИЈЕ ЗА ПРОДАЈУ

Необичан колаж Пуле из 1901. године

Филозоф се не постаје, он се рађа, рекао је Аристотел. Исто је и са колекционарима, тврди Владимир Урсић из Пуле

За шездесетшестогодишњег Владимира Урсића, Словенца који је давно напустио родне Кобариде и скрисио се у Пулу разгледнице значе – живот. – Не зато што ми је нешто посебно жао отићи из њега, не. Жао ми је да се растанем од онога што сам читав живот сакупљао, од разгледница. Јер, ја сам, целим својим бићем колекционар. Родио сам се као такав. Дешава се то да се човек роди с нечим у себи. Зар није и Аристотел рекао да се филозоф не постаје него да се рађа. А када је већ тако, како онда да послушам сина који ми каже да све што сам деценијама сакупљао продам па да, са добијеним новцем, уживам? Какво уживање када би то значило продавање сопственог живота?

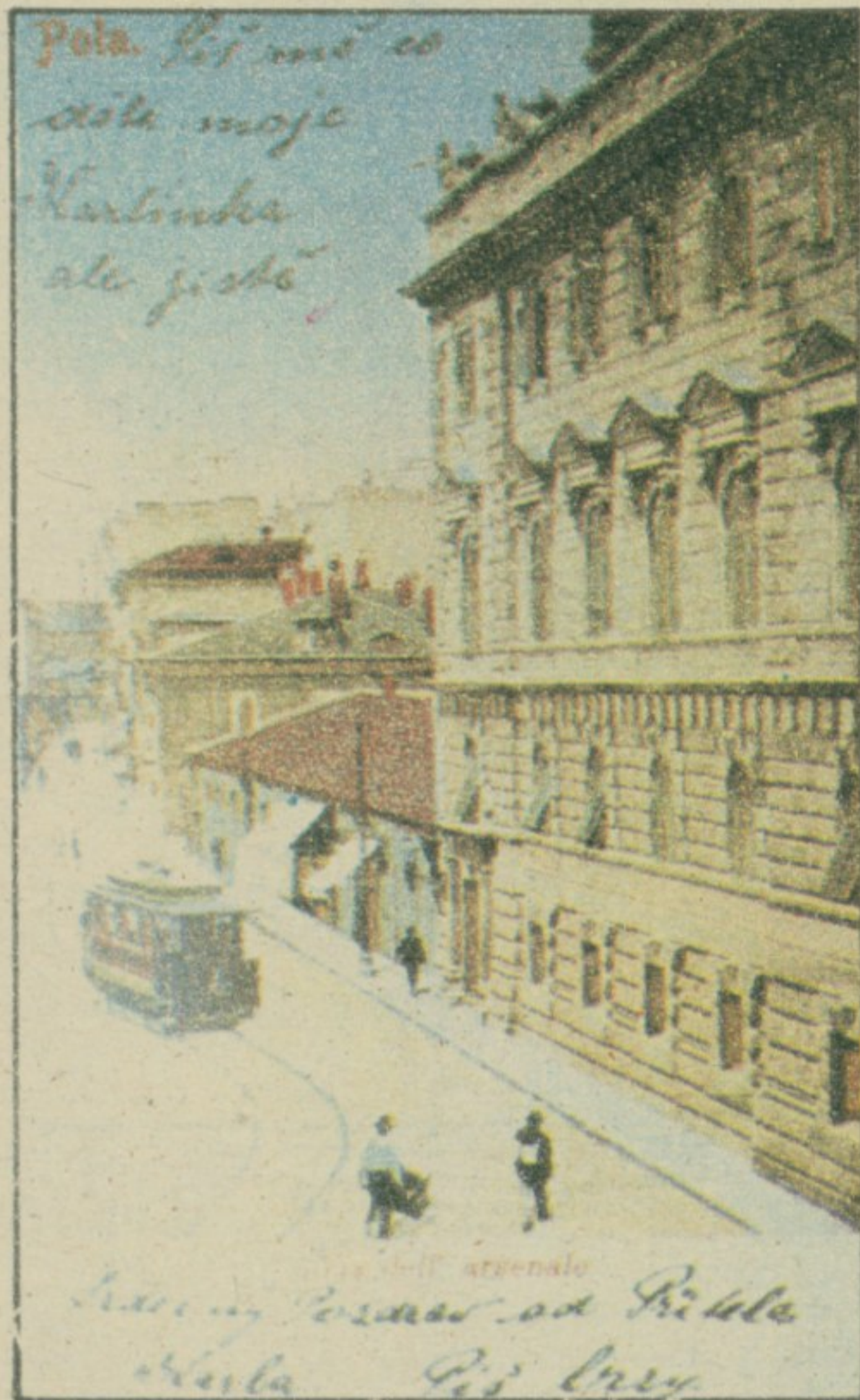
– Са сакупљањем сам почео давно, као дете. Моја

прва колекција било је неколико дугмади исечених с панталона. Мама, врло строга жена, није показивала нимадо разумевања за моју сакупљачку страст. С дугмади, прешао сам на поштанске марке. У Дрежници, где смо живели, имали смо велику кућу коју је мама издавала. Одвојени од породице, наши станари често су добијали писма са којих је мама исецала марке и слала их жупнику. Једном сам је упитао шта ће му те марке: одговорила ми је да их шаље мисионарима у Африку да им служе као новац. Мени се тај одговор учинио необичним али сам заборавио на њега све док ме једног дана није послала у пошту где сам видео да неколико марака кошта целу лиру. Почео сам да их сакупљам. У међувремену, мајка је одлучила да ме пошаље у семениште да учим за свештеника а ја, иако сам волео да читам и учим, то нисам желео. Уместо у семениште, пошао сам у вечерњу пољопривредну школу, али под туђим именом. Под тим, туђим, именом две године касније добио сам диплому. Разуме се да она мени ништа није вредела. Нисам знао шта ћу даље...

– У међувремену ми је сазревала идеја да побегнем од куће, не због авантуре, нисам

Појас за спасавање – симбол ратне луке
каква је Пула била

Пула с почетка
овог века, у
време када су
се њени ста-
новници возили
трамвајима

Пјаца Форо, занимљива али „провидна“ фото-монтажа. Да би успела, аутору
је недостајало мало – да „скине“ аустријске жандаре које је заборавио. Све
остало је ту: и италијанска тробојка и група војника. Да је судити по њима,
човек би заиста помислио да је Пула те 1910, када је разгледница снимљена,
била под влашћу Италије

КАРТОНЧИЋ ЗА ДОПИСИВАЊЕ

Историја разгледнице није много дуга, тек век и нешто мало више. Дружичје није могло да буде када се прва поштанска марка појавила тек 6. маја 1850. До појаве првих разгледница није дошло, као што би се могло помислити, због жеље да се ухвати трен са неког путовања, већ да се повећа продаја робе. Наиме, развојем индустрије настала је и потреба да се појава сваког новог производа рекламира. Тако су настали и такозвани комерцијални картончићи на којима су биле разне објаве, огласи, текући извештаји. Убрзо су се, по угледу на њих, појавиле и поштанске дописнице чије је „лице“ било делимично илустровано. Из тих дописница су се родиле разгледнице и биле су, у почетку, намењене искључиво туризму.

Разгледнице из прошлог века познате су под именом пионирске и тај назив је, осим у Енглеској, био прихваћен и у Француској. Златно доба разгледница настало је у периоду између 1900. и 1918. када није било познатог ликовног ствараоца који није направио бар једну разгледницу.

До 1904. полећине разгледница била је предвиђена искључиво за адресу примаоца, затим се тај простор смањило на две трећине, па половину. Разгледнице из периода од 1918. до 1975. међу колекционарима познате су као полумодерне а од тада па до наших дана као модерне односно савремене. Од 1975. године разгледнице доживљавају препород: људи почињу да их сакупљају. У данашњем колекционарству постоје три главне садржинске групе: тематска (обухвата око 200 тема као што су љубавне, авијација, фолклор, војнички живот, пропаганда, спорт, железница, итд.), ауторска (радили су их сликари као што су Пикасо, Тулуз-Лотрек, Кокош-ка, Дудовић) и регионална (разгледнице неког града, провинције, регије).

био склон томе, већ због мајчине строгости. Био сам сигуран да нас, децу, воли, али није била у стању да одустане од својих принципа који су били врло крути. И тако сам побегао и запослио се као чобанин. Међутим, брзо сам схватио да сам направио грешку па сам, после непуних годину дана, уписао дописну учитељску школу. Вратио сам се кући и сваку пару коју бих зарадио или добио, штедео. Почео је рат, тешко је било и живети а камоли штедети и сакупљати марке. Ипак, и то је прошло и ја сам се 1947. нашао у Пули. Ту сам се упознао са старим Петруком, сакупљачем разгледница и тако сам почео да му носим картолине у замену за марке. Али, остајале су ми оне које је он већ имао и шта сам могао да

много чему, разврстава у кутије од ципела и сандуке давно поједене мармеладе?

– Није баш једноставно доћи до разгледница које су давно, пре седам, осам и више деценија послате из Пуле. Многе сам добио, захваљујући бројним познанствима, из Чехословачке. Својевремено су, као што је познато, и Пула и Чешка биле под влашћу Аустро-Угарске. А овде, у овом нашем граду некада је био главни арсенал и доста војске, из свих крајева царства. Писало се и одавде али и овамо. Отуда они веома ретки примерци из разних крајева наше земље.

– Овде у Пули, па могао бих рећи и добром делу Истре, људи знају чиме се бавим па ми, када на тавану или неком старом орману, нађу

урадим друго него да их – чувам. И, мало-помало, у мојој колекцији се нашло 50.000 разгледница. Највише их је из Пуле, преко 4.000! Све су оне документ о граду какав је некад био и каквог данас више нема. Драгоцена слика несталога града.

Захваљујући збирци Владимира Урсића направљена је изузетна монографија – „Пула са старих разгледница“. Уз уводни текст Данијела Начиновића и легенди које је написао Марио Милевој, читалац, а могл бисмо мирне душе рећи и гледалац, шета градом којим су шетали цареви, краљеви, војводе и надвојводе, пробисвети и туристи, новинари и шпијуни, градом у коме је, млади и непознати Ирац, по имену Џејмс Џојс, предавао енглески у Берлицовој школи.

Како је уопште Владимир дошао до свих тих разгледница које, по тематици и још

какову разгледницу, донесу. Њима оне не значе ништа а мени – много. Редовно идем и на аукције, најчешће у Трст, пратим каталоге, мењам, продајем и купујем. А цене су за нас, Југословене, врло високе. Тако је прошле године за једну разгледницу Трста, са илустрацијом познатог Дудовића, дато милион и по лира. Сума за коју тамо може да се купи полован ауто, у сасвим пристојном стању. А почетна цена је била „само“ 70 хиљада лира.

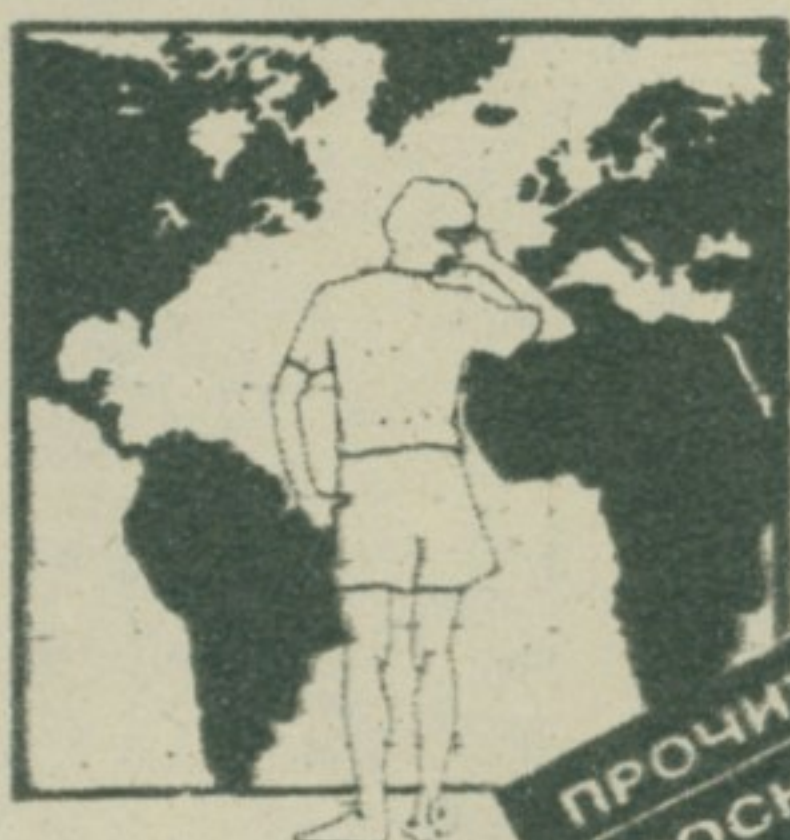
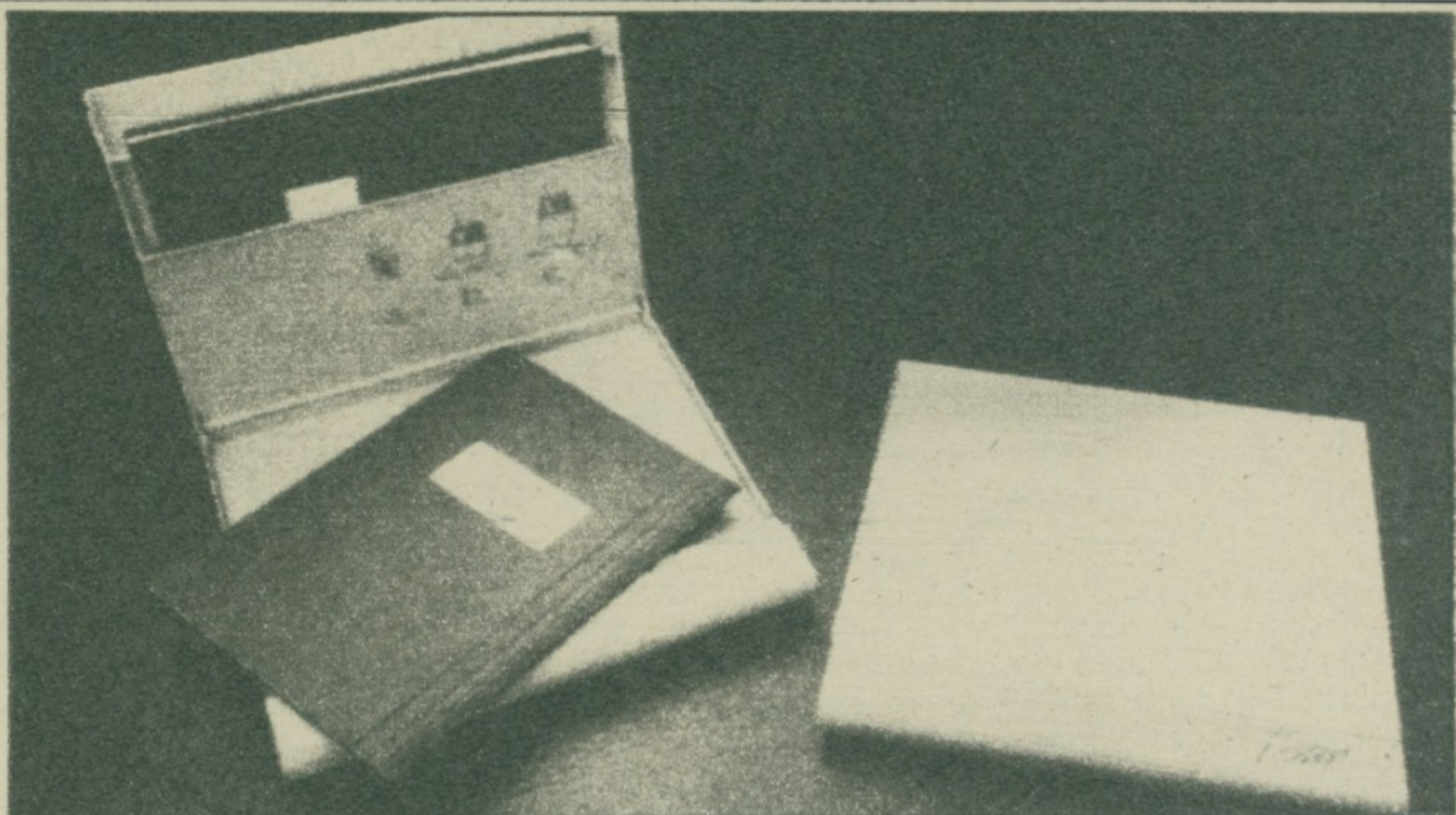
– Цене по којима се продају разгледнице из наше земље знатно су ниже: највише плаћена до сада је она на којој је штрајк рудара у Крапњу 1902. године. Послата је две године касније, 12. јуна. На аукцији ова разгледница је достигла цену од 150.000 лира. На то још треба додати 28 одсто провизије што коначну суму знатно увећава.

Олга Вукадиновић

ИЗУМИ,

ОТКРИЋА,

ДОСТИГНУЋА

ПРОЧИТАЈ
ПРОСКИТАЈ

РОГОВИ У МЕСТО ДИПЛОМЕ

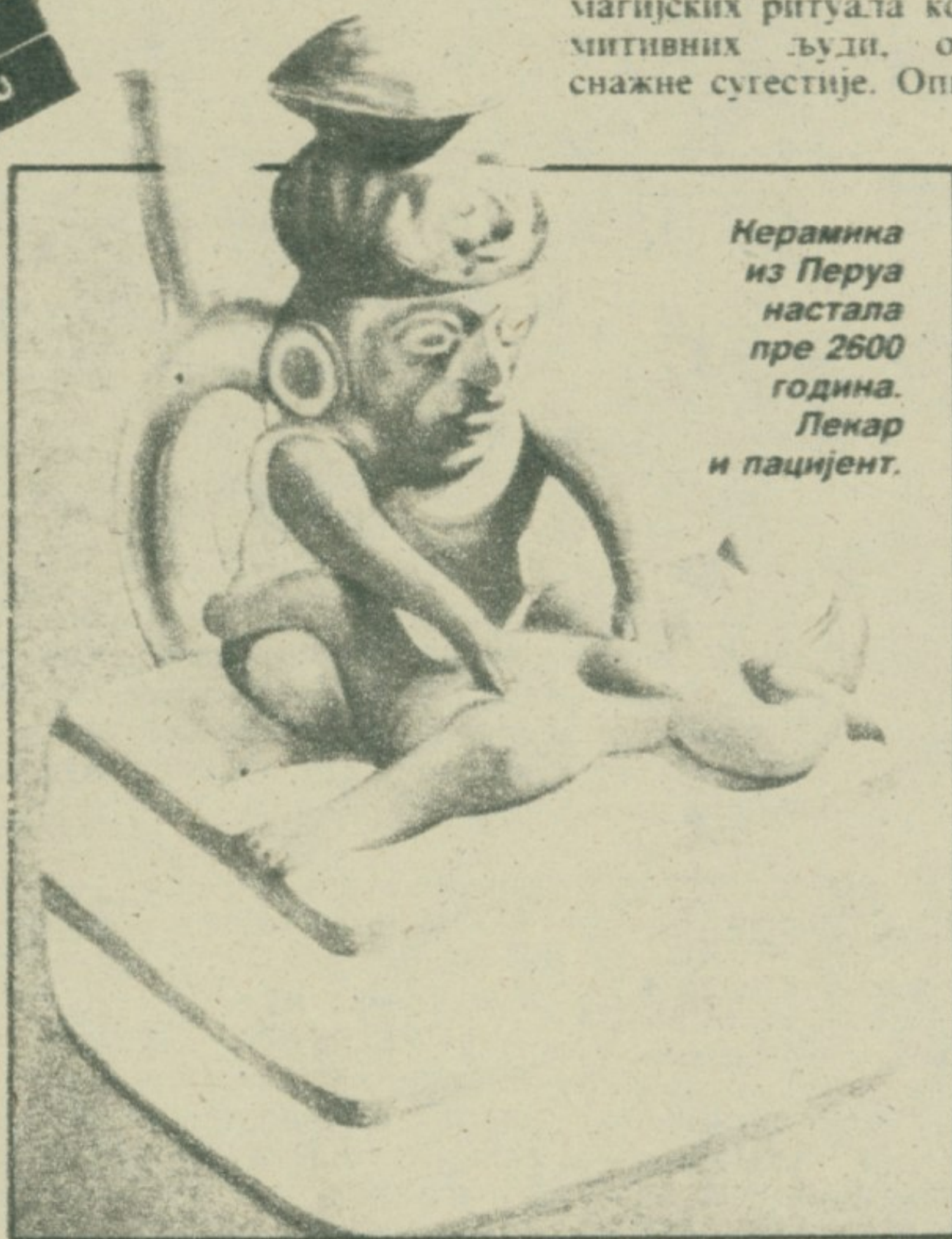
Откако зна за себе човек пати од различитих болести, мада су оне постојале и пре њега. Доказано је, на пример, да су чак и диносауруси имали артритис и умрли од данас најтежих болести. Болести које су га сустизиле праисторијски човек је схватао као казну богова. Једини лек био је да се нађе неко ко „зна“ језик духова, замоли их за благослов и уклони болест. Тако се појавио шаман који је, уз помоћ амаџија и чудотворних речи, настојао да своје ближње ослободи патњи.

Прва слика праисторијског лекара откривена је у пећини „Три брата“ на југу Француске. То је маскирана особа са огромним роговима који су некада били симбол натприродних моћи. Трагови деловања првих лекара

откривени су још код неандерталског човека коме је ампутирана рука. Постоји и друго сведочанство, нађено у заједничкој гробници у Шанидару, у ирачком Курдистану. То су остаци особа различитог узраста и пола

којих се многи и данас користе за лечење.

Сасвим је извесно да су се терапије првих лекара заснивале више на магији него на примени правих лекова. Међутим, не треба потцењивати делотворност одређених магијских ритуала код примитивних људи, односно снажне сугестије. Описујући

Керамика
из Перуа
настала
пре 2600
година.
Лекар
и пацијент.

које су живеале пре седамдесет хиљада година, положени на слој земљишта настао од латица цветова од

моћ сугестије којом су располагали управо шамани. антрополог Липс каже: „Код лоших примера најстрашни-

је је то што особа која је свесна да је предмет недобронамерне магије страдала зато јер верује у њену делотворност...“ Кад домородац у Аустралији нађе неку кост одређеног облика, нарочито ако је заштићена, доживи таква шок да се истог тренутка разболи, одбија храну и често подлегне притиску тог туберног осећања. Међу Ескимима су забележени случајеви смрти само зато што им је то неко прорекао. Значи, искључиво под дејством сугестије. Ако, дакле, сугестија може да изазове смрт, може да има и супротно дејство – да покрене све снаге организма за борбу против болести.

СТЕНДАЛОВА БОЉКА

Ако нисте знали, сада имамо болест која се зове „Стендалов синдром“. Осим што је у великој мери тајанствена, бољка није смртоносна, напада само одабране и зна да буде прилично непријатна.

Да ли пре него што је написао „Црвено и црно“ или касније, тек, од ње се први разболео Стендал и записао следеће симптоме: лудачко lupaње срца, вртоглавица и општа малаксалост праћена клечањем колена. Узрок: силно узбуђење које га је обузело пред величанственом лепотом уметничких де-

ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЗА РАДОЗНАЛЕ

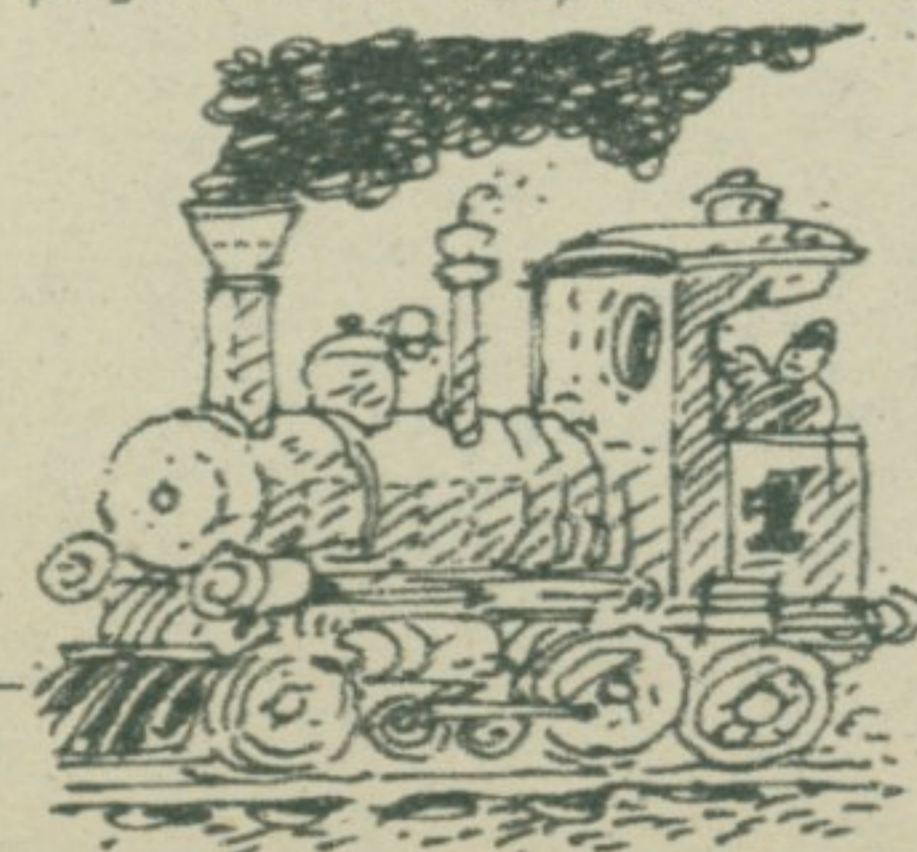
Прве локомотиве

Прве локомотиве израђене су у Србији и то за потребе рудника бакра у Мајданпеку 1882.

Власници рудника браћа Холвеј одлучили су, после дужег размишљања, да је најједноставнији и најјефтинији

начин за превоз грађе потребне рудницама и превоз бакра до Дунава изградња посебне железничке пруге. У исто време, док се трасирала и градила пруга, у радионицама рудника Мајданпек пројектована је и грађена прва наша локомотива. Сви делови ове локомотиве, осим точко-

ва и осовине, направљени су у Србији. Истовремено је израђено и 12 отворених вагона.

на. Прва локомотива добила је име „Краљ Србије“ а следеће две су назване „Милан“ и „Наталија“.

Први машиновођа био је Адолф Седелкиновић. Први воз испратио је оркестар у ком је свирало дванаест Рома. Дужина прве вожње била је 10 километара.

Прву нашу локомотиву чува Железнички музеј у Београду.

КЊИГОВЕЗ-НИЦА НА ДУГМЕ

И не само на дугме, него на вашем писаћем столу: уређај за увезивање рукописа не већи од фасцикле, а дебео колико (мушки) прст патентирала је фирма

„Дженерал Бајндинг корпорейшн“ (General Binding Corp.) из града Нортбрука у америчкој држави Илиноис. Та минијатурна књиговезница носи назив „Први корак“ — да ли зато што фирма тиме најављује тек почетак сензационалних решења за писце, преводиоце, књишке мољце и... бирократе?

Једно је сигурно: за сада је ово једина позната приручна аутоматска књиговезница на свету. „Први корак“ наликује на пластичну фасциклу која

има прикључак за струју. Једино што корисник треба да учини јесте да укључи справу, а потом исписане табакe стави у одговарајућу „кошуљицу“ која пасује тачно у апарат. Када стави тако припремљену кошуљицу у „Први корак“, све се даље одвија само од себе. Не треба чак ни притиснути дугме, камоли да се чини већи напор, као што је хефтање, бушење рупа или сличне канцеларијске операције. Уређај почиње да ради с уграђеним лепком,

магнетним мастилом које проводи струју и изолационом траком. За само минут времена готово је увезивање 30 табакa.

„Први корак“ већ се продаје по Америци, а почетком 1989. треба да крене у освајање и европског тржишта. Цена му је 99.95 долара, плус пластичне „кошуљице“ које коштају по долар.

Ето, у 21. век крећемо, изгледа, с мање спајалица и хефталица. Све се аутоматизује, па и канцеларијски прибор... ■

ла и архитектуре Фиренце. Стендалу је први пут познато 1817. године, баш кад се спуштао степеницама испред цркве Санта Кроче у Фиренци. У болници је остао месец дана.

Сваке године нешто слично дешава се бар десетини страних туриста који дођу у

Ствар је озбиљна судећи по чињеници да фирентински психијатар Габријела Магерини већ девет година предводи стручну екипу која у болници Санта Марија Нова испитује „Стендалов синдром“. За то време проучени су случајеви 107 пацијената. Њихов профил за сада

ловог синдрома“ узимају крајње озбиљно. Градско веће недавно је доделило позамашну суму за даља истраживања болести која напада осетљиве туристе. Обичан народ нипошто не дели званичну забринутост, а још мање туристичку преосетљивост на узвишену уметност. Као што каже један чувар из галерије Уфици: „Тачно, сваке године онесвести нам се по неколико туриста и тада позивамо помоћ. Али, то је од несносних врућина и загушљивог ваздуха, а не од тамо неке тајанствене болести.“

УЖАС ОД ПАЦОВА

Према писању техранског листа „Кајхан“, Иранци имају дебеле (тако рећи циновске) разлоге да врисну од ужаса кад им неко помене пацове. Пацови су свуда оловратни, понегде и веома велики, али се у овој земљи однедавно појавила врста циновских пацова који имају око дванаест килограма и навелико убијају и прождиру мачке. Известан број ових глодара има уз то и неуобичајено дугачке стражње ноге што им омогућава да скачу увис као кенгурн.

Биолози изван Ирана претпостављају да би ова нова врста могла да буде у некаквом даљем сродству са тзв. секачима шећерне трске

који се у Западној Африци често користе у исхрани. Збуњује их једино крвожедност пацова из Ирана (аф-

Фиренцу. Позли им при погледу на Ботичелијева платна у галерији Уфици или Ђотове фреске у цркви Санта Кроче. Симптоми су мање више истоветни: вртоглавица, пометња, депресија, губитак идентитета, у неким случајевима чак и благи вид маније гоњења. (Или Стендал није био спреман да призна баш све што га је задесило, или је 20. век бољци из претходног придодao нове тегобе).

изгледа овако: то су обично особе између двадесете и четрдесете године живота, самци који путују или без икаквог друштва или у мањој групи. „Могло би се рећи да их нагрiza црв халапљивости, као да би хтели да прогутaју сву ту уметност и однесу је кући“, објашњава члан истраживачке екипе Стефано Кривели.

У међувремену фирентинске власти питање „Стенда-

рички су строги вегетаријанци), а поготову њихов обичај да скачу увис (и удаљ).

Илустровао Димитрије Костић

Први парни брод

„Франц I“ је први парни брод који је упловио у једну нашу луку. То се догодило маја 1831. Из Беча и Будимпеште Дунавом је стигао у Земун.

Брод је припадао једној бечкој компанији и око његовог дочека владало је узбуђење у читавом Земуно — свирао је градски оркестар, гра-

ђани су били свечано одевени...

Записано је да се на броду догодио неки квар и да су аустријски матрози покушали на брзину да га поправе. У

журби су поломили важан део машинерије брода. Тада су у помоћ прискочили земунски мајстори и помогли Аустријанцима.

Прва домаћа авио-линија

Петнаестог фебруара 1928. године, полетањем двокрилица „потез-29“ са новог београдског аеродрома на Бежанијској коси, отворена је прва домаћа ваздухопловна линија Београд — Загреб.

У авиону је било десет путника.

**ЖИВОТ
ПИШЕ
ДРАМЕ**

АРИЈАНА ЈЕ НЕСТАЛА

О површину мора ударили смо уз ужасан тресак. Бок авиона се поломио, врата су отпала, а огроман талас заплуснуо је малу путничку кабину. Викнуо сам кћерки да се извуче и ухвати за авионско крило

Прошлог лета одвео сам своју четрнаестогодишњу кћерку Аријану на острво Хаити. Моја жена и син нису могли да пођу, па смо нас двоје сами уживали у сунцу и мору. Место где смо проводили одмор налазило се дадеко од политичких немира који су потресали ову сиромашну земљу, али се прочуло да ће почети бојкот странаца и све америчке авио-компаније обуставиле су летове за Порт-о-Пренс, главни град Хаитија.

Хотел у коме смо летовали понудио је тада гостима или да продуже боравак док се ситуација не смири или да се пребаце авио-таксијем до Санто Доминга, главног града Доминиканске Републике, удаљеног 265 km од нашег места, одакле су авиони редовно летели за Сједињене Америчке Државе. Одлучио сам, ипак, да прекинемо летовање и вратимо се кући.

Четвртог јула 1987. године укрцали смо се на аеродрому код Порт-о-Пренса у авион „пајпер сенек“ који је примао шест путника. Било нас је, осим пилота, четворо: моја кћерка, ја, Делија Кларк и Ана Ривера, две четрде-

сегодишње госпође које смо упознали у хотелу.

Узлетели смо у сумрак. Пошто је направио круг изнад града, наш авион се, уместо према истоку, упутио у правцу северозапада. Ана Ривера, која је знала шпански, поразговарала је с пилотом и он јој је рекао нешто о ваздушним струјама. Сматрајући да је све у реду, опустео сам се и задремао.

Око сат касније пробудила ме је топлота у кабини. Наш авион је правио кругове на једва стотинак метара изнад тегљача обасјаног месечином који је вукао оптерећени шлеп. Ана ми је саопштила да немамо довољно горива.

Прогутао сам кнедлу и узео Аријану на крило. Она ми се шћућурила у наручју, наслонила главу на моје раме и тако није могла да види шта се догађа. Пилот ми је добацио свој прслук за спасавање и ја сам га навукао Аријани, а затим смо потражили прслук за путнике и нашли само један. Авион се у спирали спуштао према мору.

Пилот је погинуо

О површину воде ударили смо уз ужасан тресак. Бок авиона се поломио, врата су нестала, а огроман талас заплуснуо је путничку кабину. Викнуо сам Аријани да се извуче и ухвати за крило авиона.

Пилот је погинуо, глава му је лежала на инструмент-табли.

Делови авиона брзо су потонули а с њима и последња могућност да се за нешто ухватимо и одржимо на површини. Били смо потпуно сами, у мрклом мраку, нас четворо с два прслук за спасавање. Аријана и ја изгубили смо наочаре и нисмо видели ни прст пред оком. Она је при паду авиона ударила главу, ја сам расекао браду, Делија је сломила носну кост, а Ана руку.

Два прслук за спасавање омогућавају су

нам да одржимо главе изнад воде. Ја сам, не верујући нарочито у оно што говорим, набрајао „олакшавајуће околности“: температура мора у Антилима износи око 27°C па нам дужи боравак у води неће шкодити; пре пада пилот је радиом послао позив у помоћ који је неко вероватно ухватио, само треба присебно да чекамо спасилачку екипу...

Добро сам се чувао да не поменем ајкуле које су ми стално биле на уму. Од нас четворо троје је крварило а знао сам да их и најнезнатнији мирис крви у води без грешке привлачи.

Пливаћемо до копна

Тако смо дочекали свитање. Напрежући своје кратковиде очи као да сам, негде у дљини, опазио копно. Требало је донети одлуку: или ћемо плутати држећи се прслук за спасавање и чекати да дођу евентуални спасиоци, или ћемо Аријана и ја покушати да отпливамо до тог копна после чега би Делија и Ана брзо биле спасене. Њих две би, у том случају, морале да остану саме јер је Ана имала сломилену руку, а Делија није била добар плавач.

Требало је журити – у мору смо провели седам часова, умирали смо од жеђи и било нам је све хладније. Тешко смо се растали од Ане и Делије које су нам, у тој ужасној заједничкој ноћи, постале као сестре.

Нешто пре сумрака подигла се ужасна олуја. Севало је и грмело, пљуштала је киша, беснео ветар. Борили смо се с великим таласима и бар десетак пута ми се учинило да ћу се удавити.

Пола сата касније све се смирило, али нигде није било Аријане која је пре олује плвала тридесетак метара испред мене. Викао сам, дозивао. Нисам више имао за шта да се борим, без Аријане живот није имао никаквог смисла. Опустео сам се и задремао, а вода ме је носила захваљујући поприличном поткожном салу које сам узалуд покушавао да скинем разним дијетам и спортовима. Сало ми је послужило као прслук за спасавање.

Привиђења

Почео сам да халуцинирам: по мору око мене плоче дивне јахте, а на обали се нижу луксузне виле. Тако сам дремукао, будио се и поново тонуо у привиђења.

Одједном, око мене се створила гомила афричких ратних пирога. Неке руке су ме зграбиле и покушавале да ме увуку у највећи чамац. Али, ја сам желео да останем у свежој плавој води и борио сам се против људи. А онда сам, у једном пирогу, угледао Аријану и машинално јој рекао здраво. Аријана је плакала.

Када сам се прибрао, допрло ми је до мозга да је понедељак, 6. јул, 11 сати пре подне и да су Аријану и мене спасли хаитански рибари. У мору смо провели тридесет шест сати.

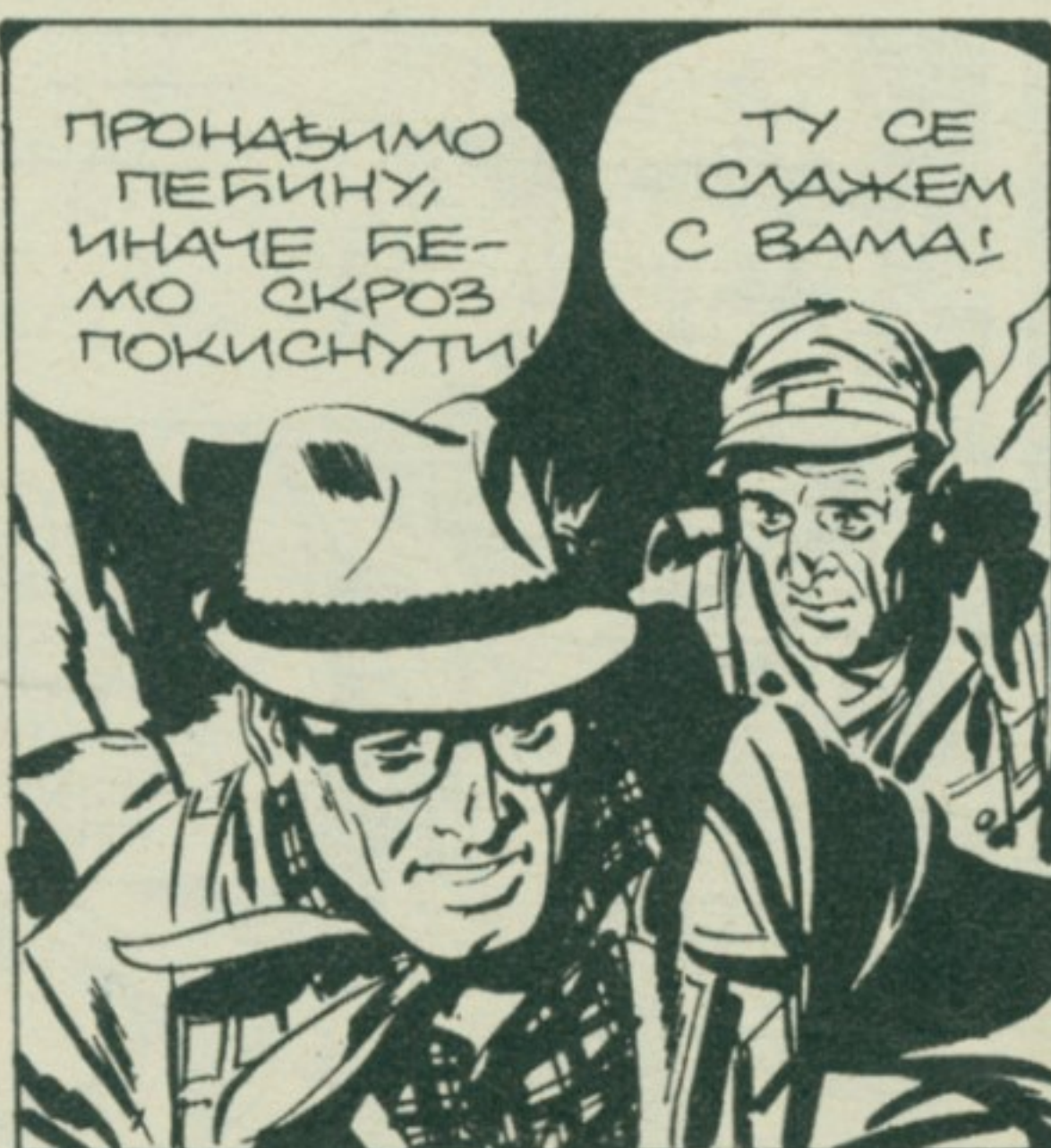
Одвезли су нас до обале одакле нас је полицијски чим пребацио до града и болнице. За то време обалска стража из Порт-о-Пренса, обавештена о несрећи, трагала је за Аном и Делијом. Тек када смо се опоравили, рекли су нам да наше пријатељице нису нађене.

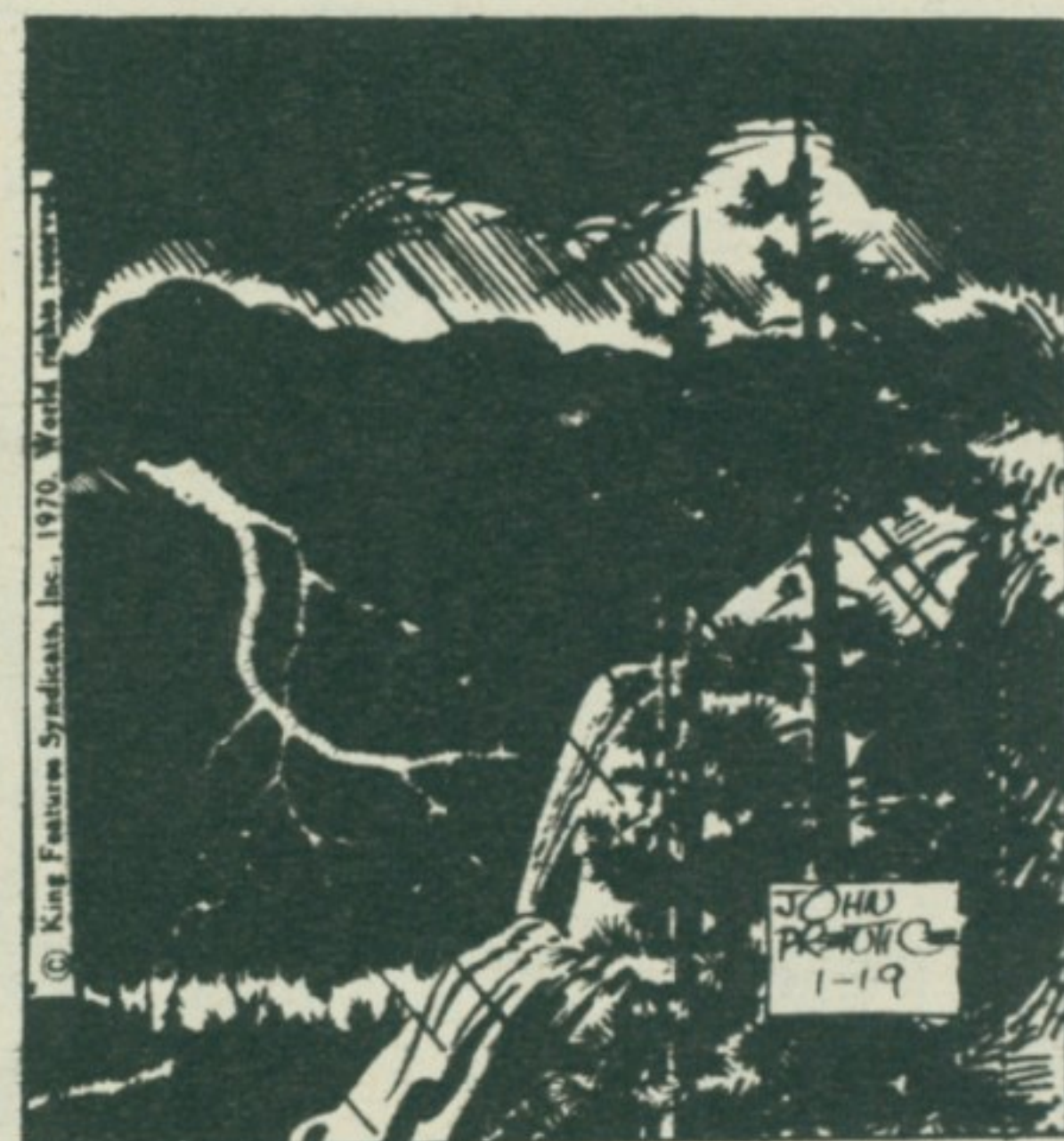
Френсис Рендел

РИП КИРБИ

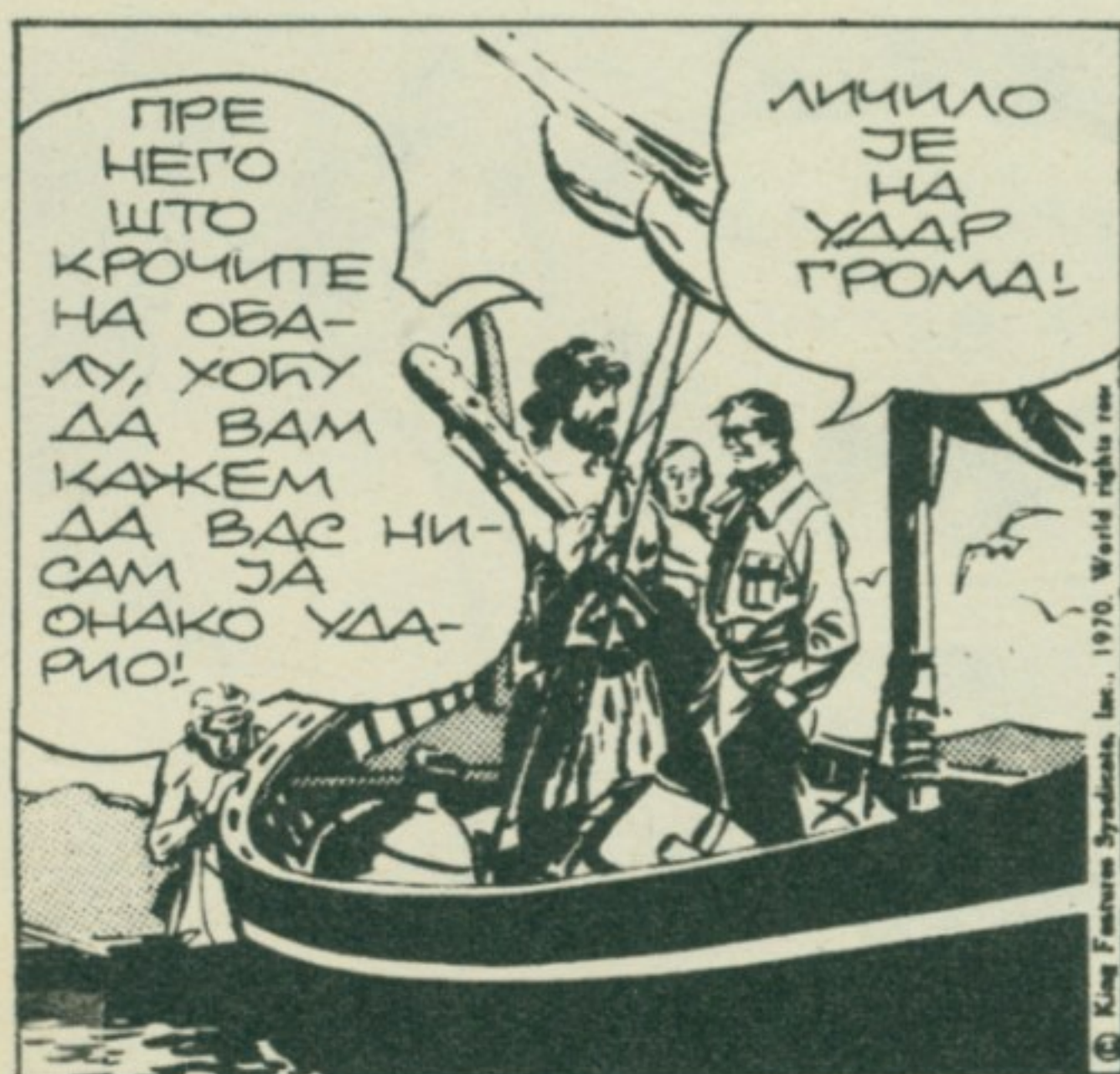
ГНЕВ БОГОВА СА ОЛИМПА

ЦРТА: ЏОН ПРЕНТИС (JOHN PRENTICE) ПИШЕ: ФРЕД ДИКЕНСОН (FRED DICKENSON)

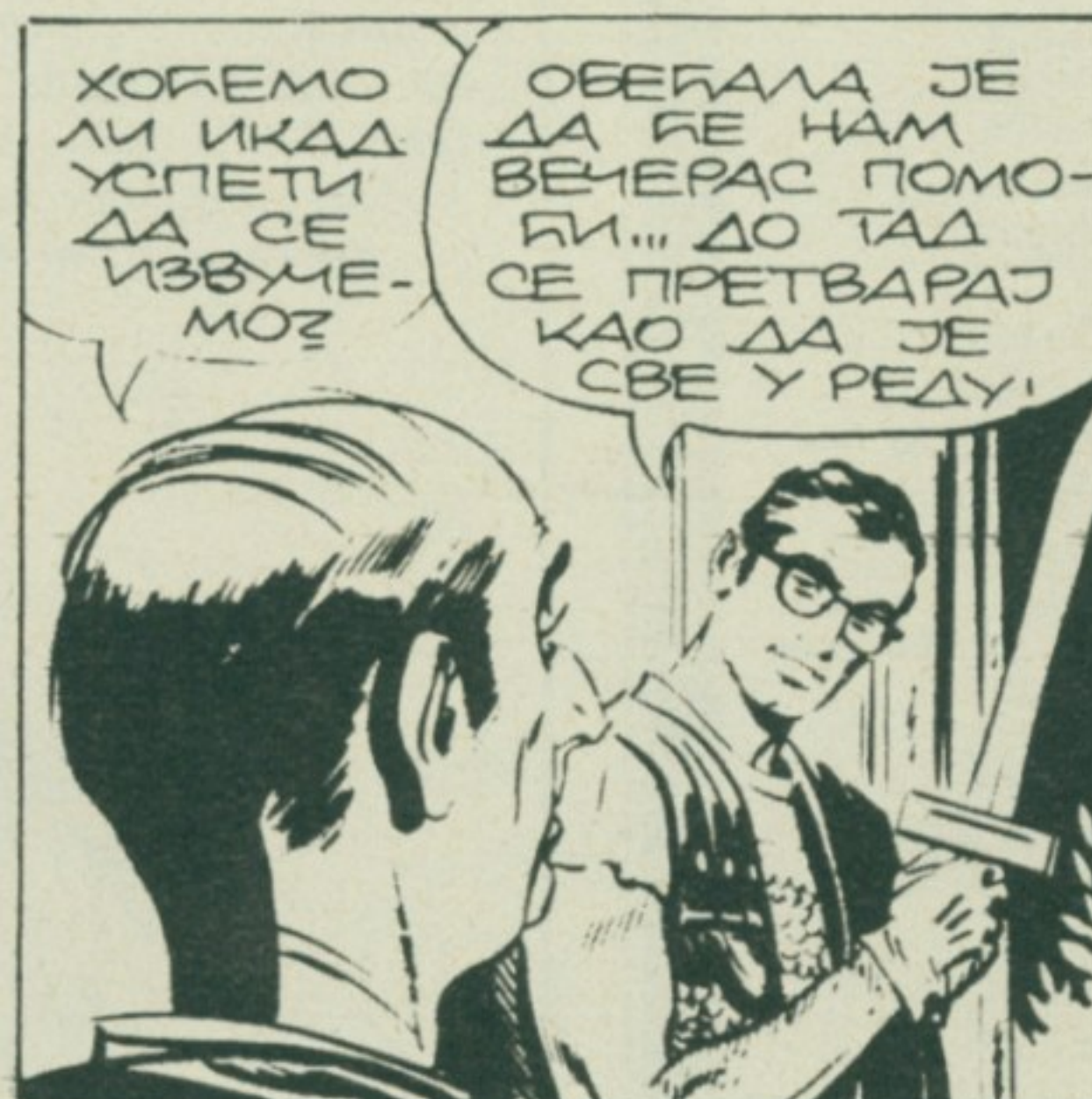

Ђорђе Димитријевић
ПРВА ЈУГОСЛОВЕНСКА

ШАЛАНТОЛОГИЈА

2000
ВИЦЕВА И ШАЛА од А – З

Књига која ће вас забавити, насмејати, релаксирати и отргнути од свакодневних брига и обавеза...
...Књига коју ће вам препоручити сваки лекар зато што је смех лек, а лек никад није скуп...
...Књига коју ћете пожелети да поклоните драгој особи и бити пресрећни ако је неко вама поклони!
Књига има око 500 страница великог формата 17 × 24 цм. Штампана је латиницом на фином офсетном папиру. Тврд повез са пластифицираним корицама у боји.
Цена књиге: у књижари 29.000 дин.
преко ове наруџбенице, уз попуст од 20% ... 23.200 дин.

Библиотека „ДРУГА СТРАНА СВЕТА“ вам нуди и своја следећа издања:

Прво коло

1. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НЕСРЕЋЕ XX ВЕКА
2. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОГРЕШКЕ И ЗАБЛУДЕ
3. НАЈЗЛОГЛАСНИЈЕ СВЕТСКЕ УБИЦЕ
4. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ВАРАЛИЦЕ И ЛОПОВИ
5. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЕКСЦЕНТРИЦИ И ОСОБЕЊАЦИ
6. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ САБЛАСТИ И ДУХОВИ
7. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ
8. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ НЛО
9. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НАКАЗЕ И ЧУДАЦИ
10. ЧУДНО АЛИ ИСТИНИТО

Друго коло

11. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ШПИЈУНИ И ОБАВЕШТАЈЦИ

12. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ НЕРАЗЈАШЊЕНИ ЗЛОЧИНИ (излази из штампе до краја 1988)
13. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ МОРА
14. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ СКАНДАЛИ (излази до краја 1988)
15. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ АТЕНТАТИ
16. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ КРВНИЦИ И ТИРАНИ (излази до краја 1988)
17. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЛЈУБАВНИЦИ
18. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЧАРОбЊАЦИ И ЧУДОТВОРЦИ
19. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ РОБИЊЕ ПОРОКА
20. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОТРАГЕ ЗА ПОТОНУЛИМ БЛАГОМ

Треће коло

21. НАЈЗАГОНЕТНИЈЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ УБИЦЕ
22. НАЈВЕЋЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АФЕРЕ

Цена једне књиге: у књижари 12.000 дин.
преко ове наруџбенице, уз попуст од 20% 9.600 дин.

НАРУЏБЕНИЦА

- а) Овим неопозиво наручујем _____ примерака књиге ПРВА ЈУГОСЛОВЕНСКА ШАЛАНТОЛОГИЈА по повлашћеној цени од 23.200 динара.
- б) Овим неопозиво наручујем следеће књиге библиотеке „ДРУГА СТРАНА СВЕТА“ по повлашћеној цени од 9.600 динара по књизи. (Заокружите број књиге коју наручујете)
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22.

(име и презиме)

(улица и број)

(поштански број и место)

(телефон)

Наручите на адресу:

„ДРУГА СТРАНА СВЕТА“
34000 Крагујевац,
Поле Рибара 8

Књиге можете поручити и на телефон:
034/211-280 и 210-770

НАДИМАК

и како га стећи

ПСЕЋЕ ИМЕ

– Немам ништа против изворног имена – нервирају ме варијације!

Мада имам само 14 година променио сам доста надимака. Први, Неша (од Небојша) био је чиста класика а стекао сам га још у обданишту. С њим сам се провукао и кроз ниже разреде осмогодишње школе. За разлику од деце из школе, клинци из комшилука су ме звали Шебоја. Знате већ оно, игра речи... Е, у шестом разреду сам добио надимак који и данас носим: за време зимског распуста учествовао сам на покрајинском такмичењу у

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

шаху. Једног дана, у паузи два меча, одиграо сам партију са мојим другом Градимиром, и пошто сам га победио, запевао сам песмицу из тада популарне серије о псу Флокију.

„Не дај се, Флоки, остани...”

На то ме је Градимир погледао као да ме први пут види и узвикнуо:

– Флоки! То име ти баш одговара.

„Псеће” име ми много не смета, сметају ми варијације на њега као што је, рецимо, Цуле Кер или Флоки Фанатик. Однедавно, у „оптицај” је ушао још један надимак: Гвозден по оном симпатичном псићу из цртаних филмова.

НЕБОЈША МИРКОВИЋ
Вељка Дугошевића 144
Рума
(хonorар 6.000 динара)

ДОГОДИЛО СЕ У...

... Чичестеру. Гледис Мајлс купила је на пијаци дванаест упакованих јаја да би својој породици спремила за доручак кајгану. Од туцета купљених јаја само је два могла да искористи. Имала је срећу да прво узме баш та два. И док су се она пржила, из осталих десет излегло се десет преслатких жутих пилића.

... Филаделфији. Због велике оскудице у учитељском и наставничком кадру, просветне власти одлучиле су се на необичне мере које донекле подсећају на врбовање плаћених војника. Наиме, сваком оном ко доведе особу спремну да се посвети наставничком позиву исплаћује се награда у износу од 20 милиона старих динара.

... Великој Британији. Приликом посете свом родном граду Сарију извесни Алф Швансборо је иза шанка у некој крчми открио једно лице које му се учинило познато. Алф се није преварио: био је то његов рођени брат с којим је био изгубио сваку везу још кад се 55 година раније иселио у Аустралију. Препознао га је по сличности са самим собом.

... Филаделфији. Једини „службени“ коњ у америчкој морнарици недавно је уз све војне почасте пензионисан, и то у рангу официра. Коњ је провео у морнаричкој служби 32 године и поштено је заслужио пензију. После свечаности коња су одвели на једну фарму да на њој проживи преостале године. Пензија ће се исплаћивати за његово издржавање.

Илустровао: Зоран Петковић Петко

СВАКИ ДАН
БИЦИКЛ ВМХ

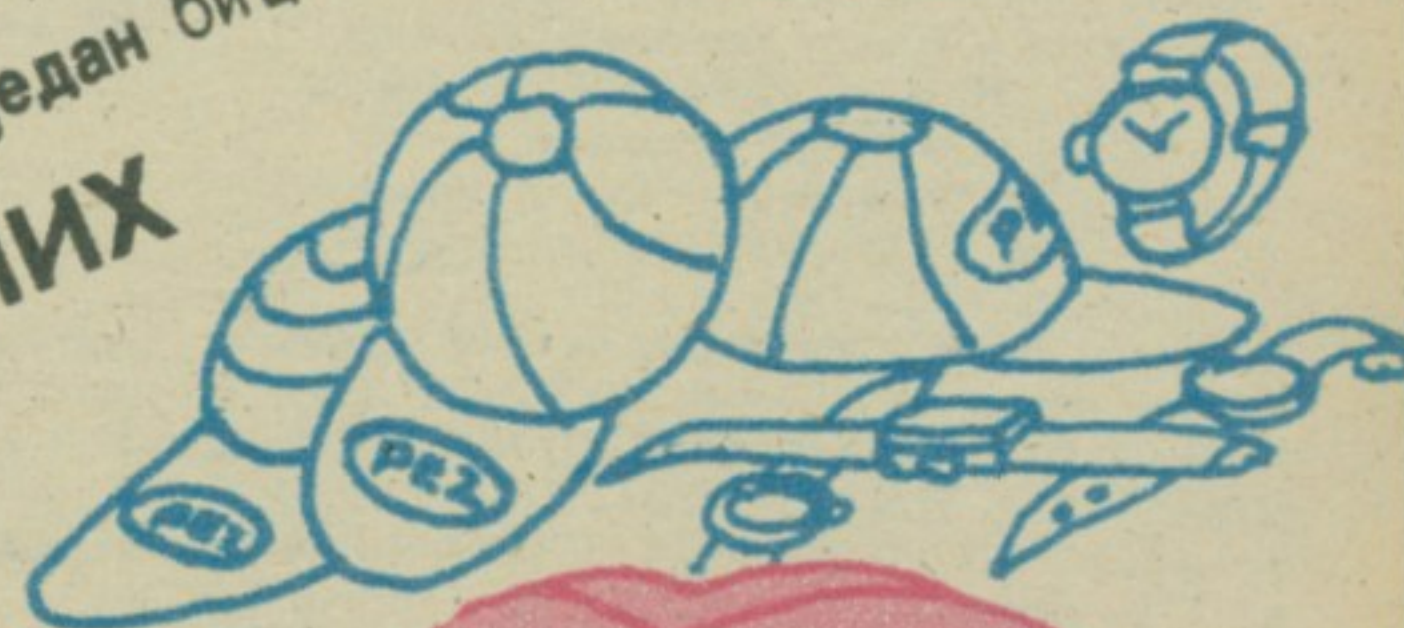
Велика наградна игра

Сваког месеца
на адресе срећних добитника
(извучених жребом) послаћемо:

26 БИЦИКЛА ТУРБО
(сваког дана сем недеље извлачи се по један бицикл)
100 РУЧНИХ КВАРЦНИХ
ЧАСОВНИКА
500 PEZ КАПА
са знаком PEZ

10 омота PEZ БОМБОНА шаљите на адресу:
ПОЛИТИКА ПП 124 - за PEZ
11000 Београд
Македонска 35

Ако пошаљете
10 омота PEZ бомбона,
верујте у могућност
да добијете
неку ВРЕДНУ НАГРАДУ
од вашег пријатеља
ПЕТРА PEZ-а!

Имена добитника
наградe бицикл и часовник,
за претходни месец,
биће објављивана у ЗАБАВНИКУ
4. XI, 2. XII 1988. и 13. I 1989.
500 награда - КАПЕ,
доставићемо на адресу награђених.

СЛАДИТЕ СЕ PEZ БОМБОНАМА - ИГРАЈТЕ СЕ PEZ ФИГУРИЦАМА!

ДВЕ ТАЧКЕ ГЛЕДИШТА

Скромност: уметност да делујемо стидљиво показујући истовремено да смо, у ствари, сасвим изузетни.

Људска природа: нешто што нас нагони да псујемо возаче када смо пешаци, а пешаке када смо за воланом.

Пубертет: фаза када дете престане да поставља питања да би ставило у питање одговоре.

Поновни брак: када нада тријумфује над искуством.

Брачна свађа: сцена у којој само суседи чују две тачке гледишта.

Усамљеност: затвор који се отвара искључиво изнутра.

Истина: прва жртва рата.

Старост: период живота када ваш брачни друг може да иде куда год жели под условом да вам не дражи да му правите друштво. ■

Алфредо Ла Мон

ИЗ ЧИСТОГ ЗАДОВОЉСТВА

У Доњем дому британског Парламента један говорник се изгубио у дугом и досадном говору. И док је он тако причао и преклапао, Винстон Черчил се удобно заваљо у фотељу и затворио очи.

– Зар баш увек морате да спавате кад ја говорим?

– Љутито му је довикнуо говорник.

– Не морам, то чиним са уживањем – одговорио му је председник владе не отварајући очи. ■

ПРАВА ДИЈАГНОЗА

Сер Вилем Ослер, велики лекар, често је обилазио болницу праћен свитом доктора и студената који су побожно слушали све што би њихов славни колега рекао. Ту и тамо, пошто би прегледао и испитао неког болесника, др Ослер би на његовом картону написао СМБ. Једном је један студент скупно храброст и упитао га шта ова слова значе. Др Ослер је слегао раменима, насмешио се и одговорио:

– Само Небо Зна. ■

ЗАВИСИ ОД ВРАТА

Изнад улаза у луксузан козметички салон у Лос Анђелесу стоји метална плоча на којој пише: „Најлепше жене света прошле су кроз ова врата.“ Одмах испод тога закуцан је картон са упозорењем: „Молимо вас да уђете кроз бочна врата“. ■

КЊИГЕ ЗА ВАШ УСПЕХ У ЖИВОТУ

1. Semorie: „И ВИ МОЖЕТЕ ИМАТИ СУПЕР ПАМЋЕЊЕ“ – Практичне, програмне технике брзог, лаког и трајног памћења и учења. 6. изд. 430 стр. 150 илустрација. 15 самостестова – Дин. 19.000 –

2. Yesudian – Haich: Комплет „ЈОГА И СПОРТ“ и „ЈОГА И ЗДРАВЉЕ“ – Како стећи и очувати добро здравље. 3. изд. са дијагностичким индексом за преко 140 обољења, преко 300 илустрација. 445 стр. – Дин. 19.000 –

3. Keller: „ПАРАПСИХОЛОШКИ ФЕНОМЕНИ“ – Откривање човекових тајанствених моћи. 3. изд. преко 150 илустрација. 410 стр. – Дин. 25.000 –

4. Carnegie: „ПСИХОЛОГИЈА УСПЕХА И: Како стећи пријатеље и наклоност људи.“ 5. изд. 263 стр. – Дин. 19.000 –

5. Carnegie: „ПСИХОЛОГИЈА УСПЕХА ИИ: Како заборавити бриге и наћи задовољство у животу.“ 5. изд. 327 стр. – Дин. 25.000 –

6. Carnegie: „ПСИХОЛОГИЈА УСПЕХА ИИИ: Како савладати говорно умеће и стећи самопоуздање.“ 5. изд. 207 стр. – Дин. 16.000 –

7. Sheen: „ПРЕЛАЗИ – Кризе средовечних људи и жена.“ – Како их искористити за креативне промене ка успеху и задовољству у животу. 436 стр. – Дин. 19.000 –

8. Sharpe – Лесис: „ФАКТОР УСПЕХА“ – Како постати онаквим какви бисте хтели бити. 4. изд. 311 стр. – Дин. 25.000 –

9. Томпкинс – Бирд: „ТАЈНИ ЖИВОТ БИЉАКА“ – Психички и парапсихолошки феномени у царству биљака. 2. изд. 319 стр. – Дин. 20.000 –

10. Lindemann: „АУТОГЕНИ ТРЕНИНГ – Како преживети стрес“ – Пут ка опуштању, здрављу и повећању учинка. 6. изд. 250 стр. – Дин. 20.000 –

11. Ryzi: „ПАРАПСИХОЛОГИЈА“ – Парапсихички феномени и скривене моћи људског духа. 6. изд. 290 стр. – Дин. 20.000 –

12. Moody: „ЖИВОТ ПОСЛЕ ЖИВОТА“ – Истраживање феномена живота после телесне смрти. 5. изд. (ћирилица). 223 стр. – Дин. 18.000 –

13. Осредечки: „САВРЕМЕНИ БОНТОН“ – Склад у породици, углед у друштву и успех у животу. Преко 150 илустрација. 267 стр. – Дин. 16.000 –

ГАРАНЦИЈА: Сваком незадовољном читаоцу враћамо новац, ако неоштећену књигу врати у року од пет дана након пријема.

Књиге плаћате поузећем – поштару код преузимања. – Наручите на адресу: „БИБЛИОТЕКА САЗНАЊА“, ЗАБ. П. П. 20-70, 11031 БЕОГРАД 8.

НАГРАДА ЗА ИСКРЕНОСТ

Колекционар аутограма славних личности купио је фотографију Бернарда Шоа и послао му је с молбом да чувени књижевник на њој напише посвету. Уместо слике с посветом стигао му је кратак негативан одговор који је написао Шоов секретар. Колекционар је сместа послао још једну фотографију уз писамце да он лично нема ни најмању жељу да чува књижевников потпис већ би хтео да га прода и заради нешто новца. Овога пута добио је фотографију на којој је Бернард Шо својеручно написао: „Браво! Таква искреност заслужује награду!“ ■

ТО БИХ И ЈА!

Спремајући се да заувек напусти родитељску кућу, седамнаестогодишњи гимназијалац каже оцу:

– Чуј, тата, желим узбудљив живот, авантуре, девојке, много девојака. Зато немој ни да покушаваш да ме задржиш.

– Ко те задржава? – одговара отац. – Идемо заједно! ■

ОНИ НЕ ИЗУМИРУ

Коњ и магарац, хаскајући о свему и свачему, неизбежно стижу до међусобног поређења и почиње оштра препирка. Најзад ће магарац:

– Ви, можда, и имате племенито порекло, али вам је одзвонило: мотор ће заменити коње, а свет ће увек бити пун магараца! ■

Португалска басна

ЦЕЛАДИН-БЕГ И
ТАШУЛА, ЈЕДНА
ОХРИДСКА ЛЕГЕНДА

ОЧИ ОКОВАЛЕ ЛАВА

У смирај дана, уз цилик зурли и распојасани звук таламбаса, галија је кренула ка пучини Охридског језера. Сред ње, заваљен у свилене јастуке, лежао је моћни Целадин-бег, задовољан: оконча-на је градња његових двора на врху охридског брда. Прелепо здање имало је осамдесетак одаја.

Данима је галија плутала језером док су бег и његова пратња, уз музику и свакојаке ђаконије, тонули у источњачку меланхолију и занос. И онда је стигао глас да је у варош, тражећи заштиту Целадин-бега, из Јањине добегла прелепа Форсина коју је прогонио Али-паша јањински. Познат као заштитник прогоњених, бег се није много двоумио да и девојци пружи уточиште без обзира на могући сукоб са силним Али-пашом.

Међутим, путописци који су ходили обалама Охридског језера оставили су записе и о другачијем бегу. Сурово је кажњавао насилнике, блуднике и преступнике: везивао их је у џакове и бацао у језерске дубине.

Убава Гркиња

Крајем прошлог века, после војевања по Грчкој, Шкодра-паша је уграбио голем плен. Бранислав Нушић који је службовао на Косову и у Македонији у својој књизи „Крај обала Охридског језера“ пише да је скадарски паша, поред драгоцености, узео и тридесетак робинја, прелепих Гркиња. Враћајући се са свог победоносног похода свратио је у Охрид, код пријатеља Целадин-бега.

Поново је галија плутала језером, петнаест дана није пристајала. Нове, одморне свирце и товарије хране поданици су довозили чамцем. Да би захвалио домаћину на гостопримству, Шкодра-паша је Целадин-бегу поклатио младу робинју. Ташула је имала дванаест година и бег је у своје дворе увео као кћер о којој је бринула Саби-ханума, Целадинова жена.

Саби-ханума није приметила у какву красну девојку израс-

Варош која као велики окамењени брод плови кроз време, памти, разумљиво, многе приче. Ово је једна од њих...

та Ташула. Пошто није имала породе, на све начине се трудила да угоди бегу. Кад је млада Гркиња напунила четрнаест година, Целадин-бег је узео за жену. Скрхана болом и љубомором, Саби-ханума је побегла са двора потајно верујући да ће бег и Ташулу, као и претходнице, отерати.

Целадин-бег је изгубио разум за Ташулом, а Нушић је, по причању сведока, забележио да су „њене дивље и светле очи, њено жарко и мило лице оковали овога лава који је био кадар и самом султану да одрекне послушност“. Бег није захтевао од прелепе Гркиње да промени веру, чак јој је у двору изгра-

дио малу капелу у којој се она обраћала свом богу.

У Охриду се данима пуцало, и топови су се оглашавали, кад је Ташула родила сина. Моћни бег је добио наследника.

Тајна откривена пред смрт

Срећа није дуго трајала, умешала се Саби-ханума данима убеђујући Целадин-бега да је срамота да му син, на-

следник, буде хришћанин. Први пут су се бег и млада беговица споречкали, он је тражио своје, она своје. На двору су умукле зурле, ретко се чуо смех. Дете је расло, али и свађе су постајале све жешће. Подбадан Саби-хану мином мржњом, бег је имао све мање разумевања за Ташулину жељу да јој син буде њене вере.

Кад је дете напунило годину дана, изненада је умрло. Сахрањено је код џамије Имарет а Ташула месецима није устајала са његовог гроба. Преголему тугу бег је покушавао да заборави данима бесомучно теревенчећи. Ипак, време је учинило своје

и поново је Ташула на гозбама седела уз бегово колено. Ноћи је, међутим, проводила клечећи у малој цркви.

Било је то време кад је султан имао власт само у Стамбулу на Босфору, а земљом су управљали паше и бегови, па је често морао да осваја своју империју. Овога пута дозлогрдио му је зулум и непослушност паше Бушатлије па му је, у договору са верним поданицима, објавио рат.

Бушатлији се придружио Целадин-бег, али их је султанова војска потукла код Прилепа. Поражени одметници су се повукли у Скадар, закратко. Султан је стигао и до овог града на Бојани, а Целадин-бег је галијом, крцатом многим драгоценостима, запленио према Египту, уздајући се у помоћ Мехмед-Алије, љутог султановог противника.

Галија није допловила до Египта. Лађари су, по повратку, причали да је бег умро на палуби, али је остала сумња да су га они убили, бацили у море и разделили његово богатство.

Вест о смрти Целадин-бега много више је погодила Саби-хануму. Била је већ у годинама, бесциљно је тумарала опустелим двором са само једном слушкињом. Ташула је била млада, лепа и богата и већ су око њеног двора почели да облећу просци.

На самрти је Саби-ханума убедила своју слушкињу да подметне пожар у дворе где је, сама, живела Ташула. Тако је и било. Над белим градом Охридом сукнуо је густ црн дим. Само је срећа спасла Ташулу да не изгори заједно са дворима од осамдесетак одаја...

Нушић је записао да је октобра 1891. ишао с пријатељем кривудавао охридском улицом и зачудио се кад је видео неугледни нахерени кућерак с једним јединим излепљеним прозором и трошним вратима подупртим пањем. Пријатељ му је рекао да ту живи Ташула, чувена охридска лепотица, беговица. Имала је осамдесет година, сва седа а једва је животарила од помоћи једног рођака коме је, својевремено, поклонила све што јој је од паше остало.

Нушић са жаљењем бележи да је тада није упознао, а следеће године, кад је поново стигао у Охрид, она је већ почивала поред свог сина кога је, поверила се пред смрт једној пријатељици, сама убила. Није могла да поднесе да јој дете буде друге вере.

Приредио: П. Милатовић

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

АДАМ И МАРТИН СУ ЗА ТРЕНУТАК ЗАБОРАВИЛИ НА ВЕРОНУ...

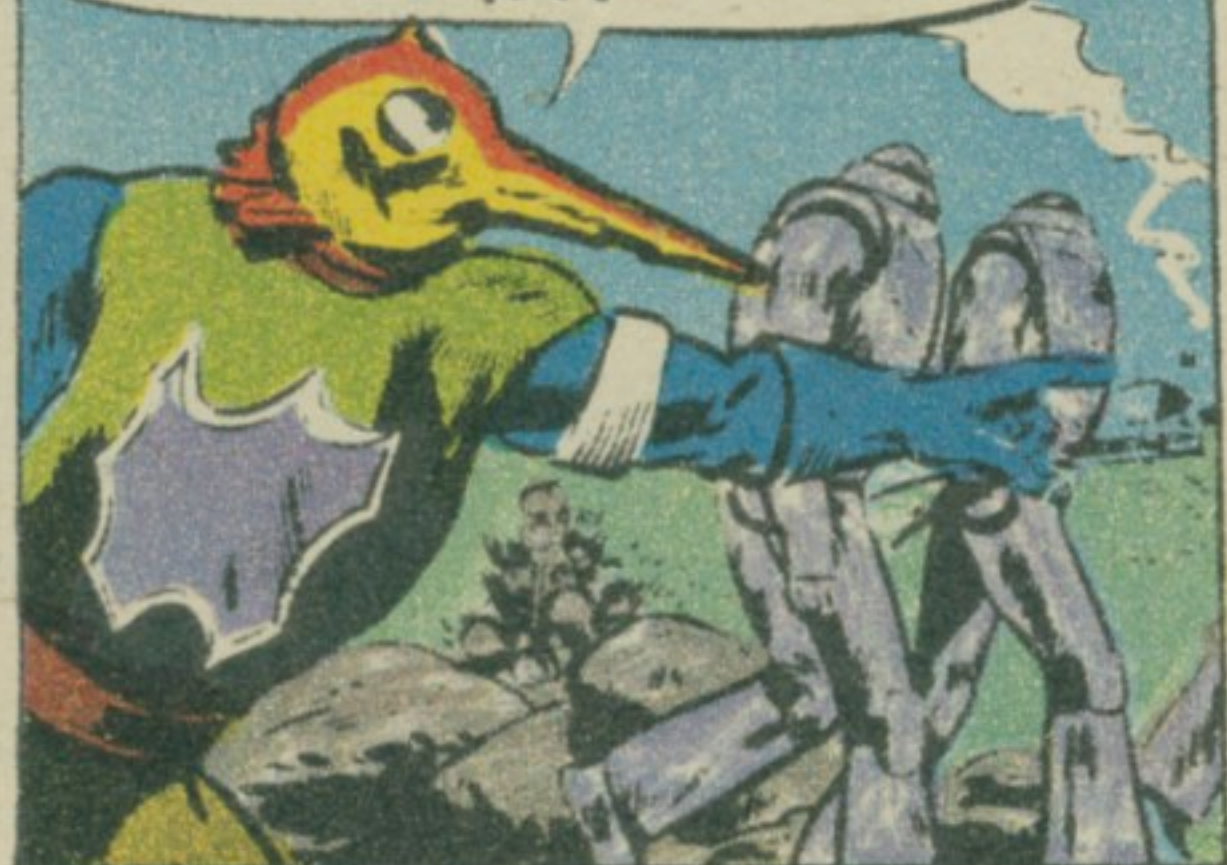

МАРТИНЕ, У ОДБРАНИ! ХОРДА НАС НАПАДА!

СМРТ НЕПРИЈАТЕ-ЛЈИМА ХОР-ДЕ!

ПОКОСИТЕ СВЕ! РО-БОВИ МОРАЈУ НАУЧИ-ТИ ДА СЕ ХОРДИ НИКО НЕ СМЕ УСПРОТИВИ-ТИ!

АКО СЕ ХИ-МЕН ПО-ЈАВИ, ПРЕПУШТАМ ГА ХОРДАКУ! НЕЋУ ВИ-ШЕ С ЊИМ ДА ИМАМ ПОСЛА!

ЈЕДАН ТИРАНТИСАУ-РУС ЈЕ ПОГОВЕН...

ТЕШКО ДА БЕМО ИХ СВЕ ЗАХВАТИ-ТИ!

ДА ЛИ МОЈЕ ТРУПЕ ИГРАЈУ КОЛКО ИЛ' РА-ТУЈУ! ВРЕМЕ ЈЕ ДА ИМ ХОРДАК ПРУЖИ РУКУ!

САМО НЕКОЛИ-КО ТРЕНУТАКА КОНЦЕНТРА-ЦИЈЕ ЈЕ ДО-ВОЉНО, ПА ДА ХОРДАКОВА РУКА ПОС-ТАНЕ...

...ТОП!

ЗБОГОМ, ЕТЕРИ-ЖАНЦИ! ХОРДАК ВАС ПРОГЛАШАВА НЕПОТРЕБНИМ!

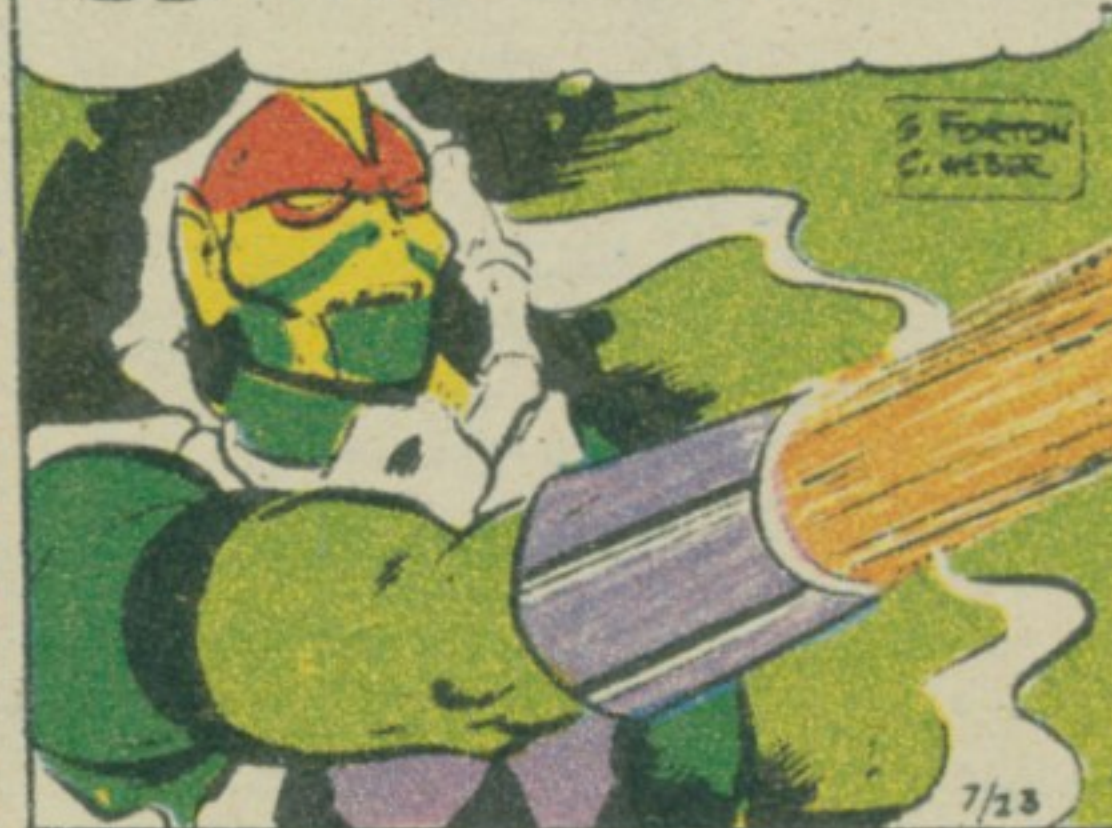
САД БИ ТРЕБАЛО ДА УПОТ-РЕБИМ ХИ-МЕНОВУ СНАГУ!

АЛИ КАКО ДА СЕ ТРАНС-ФОРМИШЕМ У СРЕД БИТКЕ?

НЕДАТЕКО ОДАТЛЕ...

НЕКОЛИКО ФОТОН-СКИХ ХИТАЦА УГУШИЋЕ ОВУ ГЛУПУ ПОБУНУ!

ХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТ
 ХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТ
 ХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТ
 ХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТ
 ХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТ
 ХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТ
 ХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТ
 ХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТ
 ХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТ
 ХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТХИТ

КАРИЈЕРЕ

Група је добила име по обрасцу за примање социјалне помоћи у Великој Британији јер су сви чланови у време оснивања групе били незапослени. Данас живе од музике. Угодно. И поштено.

У почетку каријере „UB 40“ били су миљеници медија, водеће снаге међу групама са политичким опредељењем, опори коментатори друштва у коме живе и најзначајнији расно мешовити реге састав у Великој Британији (и шире).

А онда су се људи постепено навикли на њих и „UB 40“ су, и поред повремених хит синглова и добро посећених концерата на турнејама, престали да буду атракција. Дошло је време да траже нове путеве до успеха.

Чини се да су новим албумом који је назван именом групе успели да крену путем којим иду они најзначајнији. „UB 40“ је плоча оштрог, чистог звука и плесног ритма, а први сингл скинут са ње „Доручак у кревету“ („Breakfast In Bed“) – још једно гостовање Криса Хајнд на њиховој плочи – постао им је хит. „UB 40“ могу да буду по-

ИСКРЕНО ВАШИ

Реге је дуго била музика црних становника Јамајке, али, највише захваљујући легендарном Бобу Марлију, постала је популарна широм света. Појавом „UB 40“ („Ју Би Форти“) коначно је доказано да ову врсту музике могу са успехом да стварају и изводе људи чија кожа није црна

носни на нову плочу – она има све квалитете њихових најбољих остварења.

– Увек смо имали тешкоћа са смишљањем наслова плоча –

каже бубњар **Џејмс Браун** – и зато и имамо неколико плоча чији су наслови, сасвим објективно, безвезни. Можда је онај прошли „Пацов у мојој кухињи“ („Rat In Mi Kitchen“) један од најбољих. Али, сада нисмо могли да смислимо ништа боље.

– Мени се свиђа и сама плоча – додаје трубач **Астро**. – Заправо, прошли албум и овај једина су наша два ЛП-ија на којима ми се све песме допадају, мада смо себи увек постављали задатке које је било тешко испунити. Неке још нисмо остварили.

Џејмс: – Треба рећи и то да сви имамо другачије жеље и замисли око овога што радимо и нико се посебно не труди да то укалупи и претвори у неки затворен систем.

Астро: – Сложили смо се да су нам претходни албуми били преспори. Требало је отићи у било коју дискотеку и то би одмах постало јасно. Људи су играли на све могуће песме, али чим би диск-џокеј пустио било коју од наших, подијум би се зачас испразнио.

Од самог почетка познати као група социјалистичких опредељења и изражене свести, „UB 40“ нису морали коренито да се мењају када је такав став постао ствар моде међу британским групама. Њихово појављивање на концерту поводом рођендана Нелсона Менделе, јужноафричког борца за црначка права, само је један од многих потеза којима су се укључили у борбу за бољи живот и хуманије човечанство. На последњој светској турнеји свирали су неколико концерата у Зимбабвеу и вратили се с много занимљивих запажања.

У табору „UB 40“ тренутно није баш сјајно. Њихов басиста Ерл Фалконер налази се на издржавању шестомесечне казне затвора јер је, возећи пијан, изазвао саобраћајну несрећу у којој је погинуо његов рођени брат Реј, дугогодишњи „вођа пута“, техничар и незванични девети члан групе. Тај догађај на више начина је утицао на групу.

Џејмс: – То је, с једне стране, био велики шок за све нас и још нас држи сазнање да никада више неће бити као пре, а са друге – та несрећа нас је још више зближила.

Почели смо да осећамо да ништа није вечно, схватили смо да се сви приближавамо тридесетој и постали озбиљнији. Још пре две године све смо схватили као велику забаву. Сада знамо да је забава завршена и да треба бити крајње озбиљан у свему што радимо.

Најзад, после свега што су прошли, после успона (већих) и падова (мањих) – да ли су поносни што су музичари?

Астро: – Када ме питају чиме се бавим, не кажем да сам музичар. Кажем: Ја сам „UB 40“. Мислим да на то могу да будем поносан.

Џејмс: – Познајем много музичара и захваљујући томе схватам да то није божна шта, не видим разлог да се човек само због тога буса у груди и поставља изнад других. Али, да ме не схватите погрешно, волим ово што радим, волим музику и то што сам окружен пажњом, али нисам убођен да од тога треба правити циркус – ипак је то само обична поп музика.

Волим је зато што од ње ипак добијам доста у односу на оно што улажем. То је посао, на крају крајева. Већ дуго немам илузија да бавећи се поп музиком човек може да сачува своју личност и непоколебљиво стоји иза својих уметничких и политичких становишта. Онај ко то тражи треба да се бави сликарством или да чита књиге.

Поп музика су, у основи, лепе песме. Песме које чине човека срећним када их чује ујутру или га опусте док се увече мува по кући. То је то – забава и посао. Онај ко тражи нешто више на погрешном је путу.

Астро: – Али, то је врло тежак рад.

Џејмс: – Да, а како нико од нас у групи нема паметнија посла, нема нам друге до да наставимо да стварамо музику.

В. С.

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

МАДОНА ИСПРЕД „MODERN TALKING”

Шта има чудно у томе што је Мадона популарнија и успешнија од немачког мушког дуа „Modern Talking”? Нема ништа, посматрано у светским размерама, али је чудно што је поредак такав у СР Немачкој, земљи из које „Modern Talking” потиче. Недавно урађена анализа топ-листа извођача популарне музике у СР Немачкој за ову деценију дала је следеће резултате:

најуспешнија је Мадона, одмах иза ње су „Модерн Токинг”, па већ помало заборављена немачка певачица Нена, Тина Тарнер и (доста чудно) Мајк Олдфилд.

И још једна занимљивост – британска група „Dereche Mode” налази се испред свих ових имена, по броју хитова међу првих десет на званичној немачкој листи синглова у последњих осам година.

Чудно, зар не?

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ Орлови рано лете

Зашто одлазиш из овог града

кад
брезе не воле сунце
руже не воле кише
тебе не воле

Зашто напушташ овај град

кад
орлови пуштају глас
јутро не доноси спас
невени вену за нас

Зашто одлазиш из овог града

кад
сваке ноћи сањам како
високе бедеме зидам
од туђих погледа те
склањам

Твоје очи на пола копља
И твоје усне хладне к'о

стене
Чекај ме ја ћу сигурно доћи
Јер то је јаче од мене

Текст: Радоман Кањевац;
Изводи „Галија”

КОНКУРС ПГП РТБ И „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА”

СНИМИТЕ ПРВУ ПЛОЧУ

ПОЗНАТА ИМЕНА ПОБЕДНИКА
ЛЕТЊИХ МЕСЕЦИ У ИЗБОРУ ЗА
НАЈБОЉИ ДЕМО-СНИМАК.

После шест месеци дружења у конкурс за избор најбољег певача и групе, у организацији ПГП РТБ и „Политикиног забавника”, позната су и имена најбољих у летњим месецима, од маја до августа.

Жири у саставу **Александар Пилипенко** и **Гордана Мирков** (ПГП РТБ) и **Диего Варагић** („Политикин Забавник”) преслушао је пажљиво све пристигле снимке (закључно са 1. септембром '88) и изабрао најбоље.

Како у периоду мај-август (по једногласној оцени жирија) није било певача солиста који задовољавају потребне музичке критеријуме за избор месечних победника, одабране су само најбоље музичке групе.

То су: „YANKEE” (мај), „ЧУВАРИ ПЛАЖЕ” (јуни), „ИВАН ГРОЗНИ” (јули) и „ММ” (август) – инструментални солиста.

Заједно са победницима априла („ЗЕЛЕНО ЛИЦЕ” и МИЛОВАН ГАЧИЋ ГАЛЕ са групом) они улазе у најужи избор за снимање свог првог сингла.

Остаје, дакле, још избор најбоље групе и певача солисте **септембра**, а затим од свих месечних победника избор најбоље групе и певача-солисте који снимају свој први сингл у ПГП РТБ.

Добитници ЛП плоче:

На наградно питање („Забавник” бр. 1911) тачан одговор гласи **Блек**.

Од свих читалаца који су тачно одговорили на постављено питање, највише среће имали су: **Сандра Прекодравац**, Порторошка 3, Осијек; **Дивна Комлушки**, Браће Срњић 5, Београд; **Милина Јелисијевић**, Његовшева 13, Титово Ужице; **Татјана Милинковић**, Радничка 9, Бистринци; **Јелена Петровић**, Црвеног Крста 24, Крагујевац; **Зина Алибегић**, Маршала Тита 3а, Велика Кладуша; **Маја Векић**, Омладинска 36, Мостар; **Оливера Динић**, Коче Капетана 12, Ниш; **Ивана Баша**, Нушићева 47а, Ниш; и **Јелена Ђурђевић**, Дунавска 24, Нови Сад.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

– Једина песма око које сам имао потешкоћа док сам је писао била је „Камелеон” („Chameleон”). Радио сам је за групу „Beach Boys”. Требало ми је пуних годину дана да је дорадим тако да будем задовољан. И на крају, кад сам им је однео, њима се уопште није свидела.

Елтон Џон

Гитару ћете СВИРАТИ ВЕЋ ЗА 4 МЕСЕЦА ако се при учењу будете служили ШАЈИНОВОМ – ОЗВУЧЕНОМ ШКОЛОМ ГИТАРЕ (Штампа ПГП РТБ)! Школу, (књигу и 2 касете) можете набавити у свим продавницама „Промузику” у Београду по цени од 47.000дин. – или наручити дописницом на адресу: Шајинова озвучена школа гитаре, Други булевар 131/9 – 11070 Нови Београд.

НЕКАДАШЊА ЗАНИМАЊА ГЛАДИЈАТОР

На отварању огромног здања које је започео Веспасијан, Тит довршио грађевинске радове а украсе поставио Домицијан, слио се готово сав милионски Рим.

У грађевини направљеној од једног камена који се вадио уз реку Тибар могло је да седи 45.000 људи а 5.000 да стоји.

Грађевина раскошне лепоте посматрачу је недвосмислено давала до знања да се налази у средишту света.

Иза прелепих камених аркада и сводова Колосеума, у пространој арени коју је од гледалишта делила бронзана ограда висока четири метра, дешавало се, на радост светине, једно од највећих понижења која је човек могао да смисли човеку.

снабдевају незасито тржиште новим робовима, тако су и за гладијаторске игре – у којима ће, у најбољем случају, сваки други остати жив – трговци смрћу (ланисте) доводили и обучавали нове гладијаторе. Радили су то о свом трошку. Под затворском дисциплином судбину су делили несрећници најразличитијих врста: купљени робови, људи који су на коцки изгубили све, па и слободу, сиромаси који су свесно ушли у зидине гладијаторских касарни надајући се редовној храни и сигурном животу – бар до игара.

Дрвена сабља – симбол слободе

Подигнуте су огромне касарне, гладијаторске школе. У овим здањима боровали су и људи и дивље звери. Борци су се, зависно од телесне снаге, обучавали у баратању мачем, копљем, мрежом. Отуда им и име (gladius је кратки мач). Одређени да умру гајили су трачак наде да ће, можда, избећи смрт.

четири пута добијао слободу...

Борбе без помиловања

Владари Рима забављали су сиротињу, незадовољнике и бунџије разним играма. У арени Колосеума или Циркуса Максимуса (за који се мисли да је могао примити и 250.000 људи) приређивали су се обрачуни гладијатора у групама, појединачно, лов на дивље звери, обрачун звери и човека или само звери.

Ипак, на цени је била борба и смрт људи...

Дан пре изласка у арену за гладијаторе се припремала гозба. Могао је да присуствује ко год жели. Знатижељни су обилазили око столова загледајући лица бораца који као да су предосећали смрт – неки су се преједали, неки избегавали да једу пред окршај, неки су молили грађане да им погледају породицу или пренесу последње жеље.

Сутрадан, одевени у пурпурне, златом извезене огрта-

наредбу лорарији, људи с бичевима, ударили су гладијаторе или их бодрили крвоочним узвицима. Бичеви су фијукали, светина је урлала, у борцима је нарастала слепа мржња.

Када би један од гладијатора, смртно рањен, остао на песку арене, прилазиле су му слуге и ударцем дрвеног чекића у чело доказивале да је заиста мртав. Износили су га у носилима, а песак се поравнавао за нови двобој.

Уколико један од бораца осети да је на измаку снаге, остајало му је само једно: молба за милост. Одбацио би оружје, легао на леђа и подигао леву руку. Живот му је зависио од противника.

„Нека вам моја смрт буде опомена, немајте милости за побеђене!” – пише на гробу гладијатора који је погинуо од руке човека коме је у арени поклатио живот.

Некада је одлуку доносио владар. Победник му је препуштао част да пресуди. Владар је, по правилу, питао за

17 ДАНА СМРТИ

„Нека вам моја смрт буде опомена, немајте милости за побеђене” – пише на гробу гладијатора који је погинуо од руке човека коме је у арени поклатио живот

Била је 80. година нове ере.

На северној страни амфитеатра, где је била смештена ложа царске породице, и на југу, у ложи префекта града Рима, места су заузимале прелепе матроне. Руке и лице бојиле су белилом од креде, на усне и образе наносиле боју добијену од морског лишаја и талоба вина – окер и црвену. Трепавице и очи сенчиле су црним од чађи или прахом антимона.

Даље од ложа племенитих патриција тискала се светина оденута у смеђе сукно: пекари, посластичари, сукнари, беспосличари, ислужени војници, сецкикесе, дрводеље, видари, посрнуле жене... Сви су чекали да забава почне, да изгубе дах, разум и моћ расуђивања пред сулудом представом која се одигравала на песку арене.

Као што трговци робљем

Гладијатор победник добијао је на поклон сребрне тасове пуне драгоцености, злата и новца. Тако је роб, пропасти коцкар или сиромаш постајао јунак дана. Уз громогласне поздраве светине трчао је ивицом арене уздигнутих руку. Али, богатство и слава трајали су само до наредних игара – које су у Риму биле веома честе – и нису значили слободу. Победник се враћао у касарну и спремао за следеће игре. За слободу није била довољна једна палма, обележје победе. Гладијатор је туђом смрћу морао да заслужи дрвену сабљу, симбол који је значао слободу.

Ипак, и поред суровог живота у школи, леденог даха смрти који их је дотицао, неки су се враћали свом крвавом позиву. На надгробном камену гладијатору Фламу пише да је у борбама заслужио двадесет и једну палму за победе и

че, довозили су се пред арену и улазили парадним корацима. За њима су ишле слуге које су носиле оружје. Пролазећи поред ложе владара дизали су десну руку поздрављајући:

– Здравно, Императоре! Поздрављају те они који ће умрети!

После смотре бораца прегледало се оружје за борбу. Морало је да буде убојито: спремно да зада смртоносни ударац.

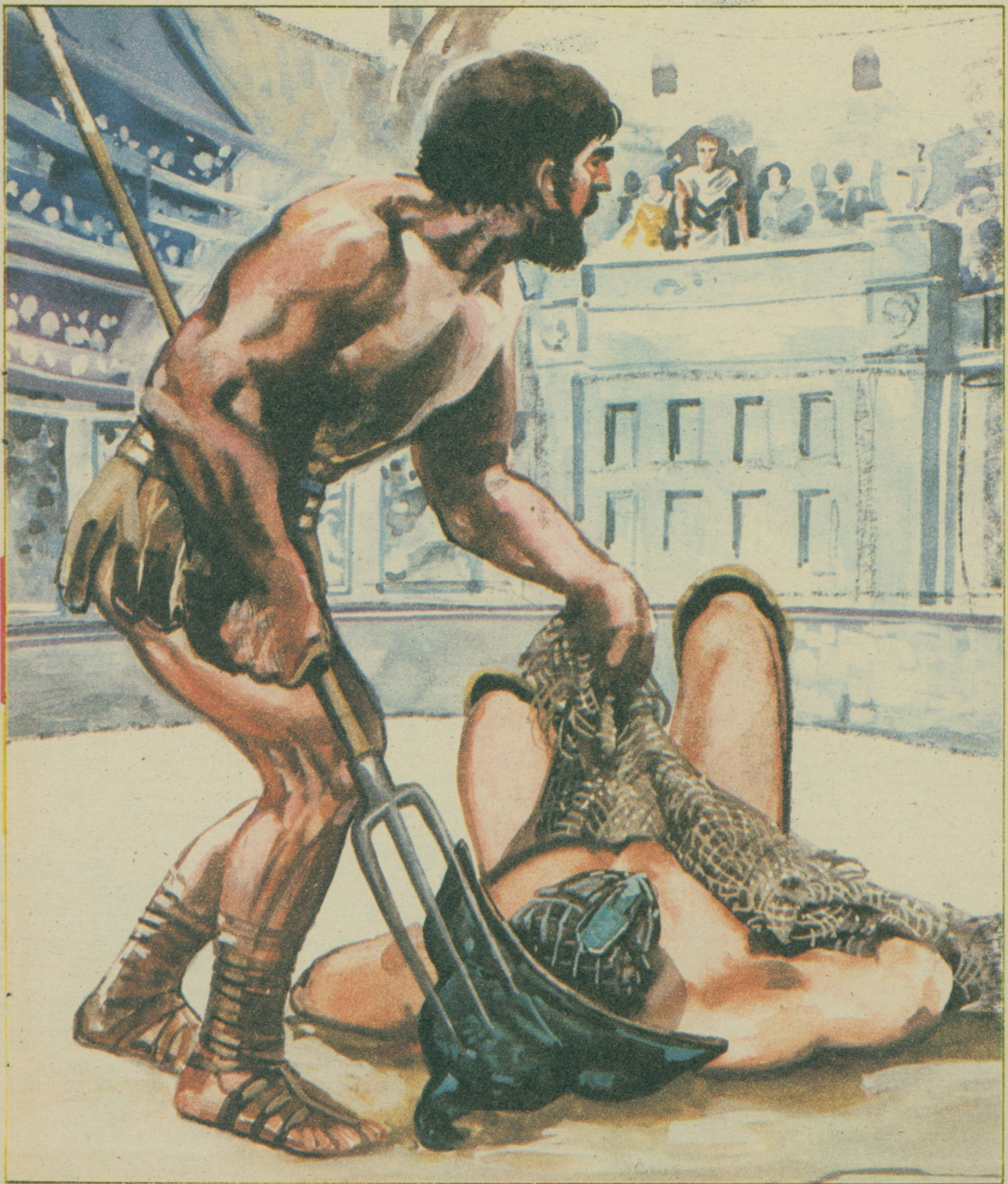
Парови су се извлачили коцком, ако император није желео другачије. Понекад су се, на пример, по заповести владара, борила два црнца или патуљак и жена.

Завршетак припрема објављиван је снажним звуком. Борба је почињала уз музику. Пратио ју је, наравно, судија. Његов задатак је био да отклони и најмању сумњу у исправност двобоја, на његову

мишљење гледаоце. Ако су махали марамицом, палца подигнутог увис, поражени је добијао милост. Ако је палац био окренут доле, уз повик „Iugula!” (закољи), побеђеном није било спаса. Цар је окретао палац наниже а побеђени истурао врат сечиву победника.

Дешавало се да владари, исказујући милост, ослободе све преживеле гладијаторе, али постојале су и такозване „борбе без помиловања”. Ни један гладијатор није могао да их преживи. Борбу су почињала двојица а на место убијеног улазио је нови борац, без одмора за победника.

Било је и обрачуна у којима је један гладијатор био наоружан до зуба, а други празних руку, умотан у танку туну. Човек с оружјем лако је убијао голоруког. Али, тада су му одузимаи оружје и гурали

Илустровао Брана Јовановић

га, само у туници, пред наоружаног борца који га је чекао. И све тако док се свети-на не засити крви.

Понекад су на осуђене, ве-занае за стуб срама, пуштали изгладнеле звери. Грађани

Рима, колевке западне цивилизације, волели су, ето, и такве призоре.

Године 107. нове ере цар Марко Улпије Трајан приредио је пресрећном пуку борбе у којима је учествовало

10.000 гладијатора, две годи-не касније игре су трајале 117 дана без престанка од 7. јула до 1. новембра. Учествовало је око 9.800 гладијатора. Цар је преживелима поклонио слободу.

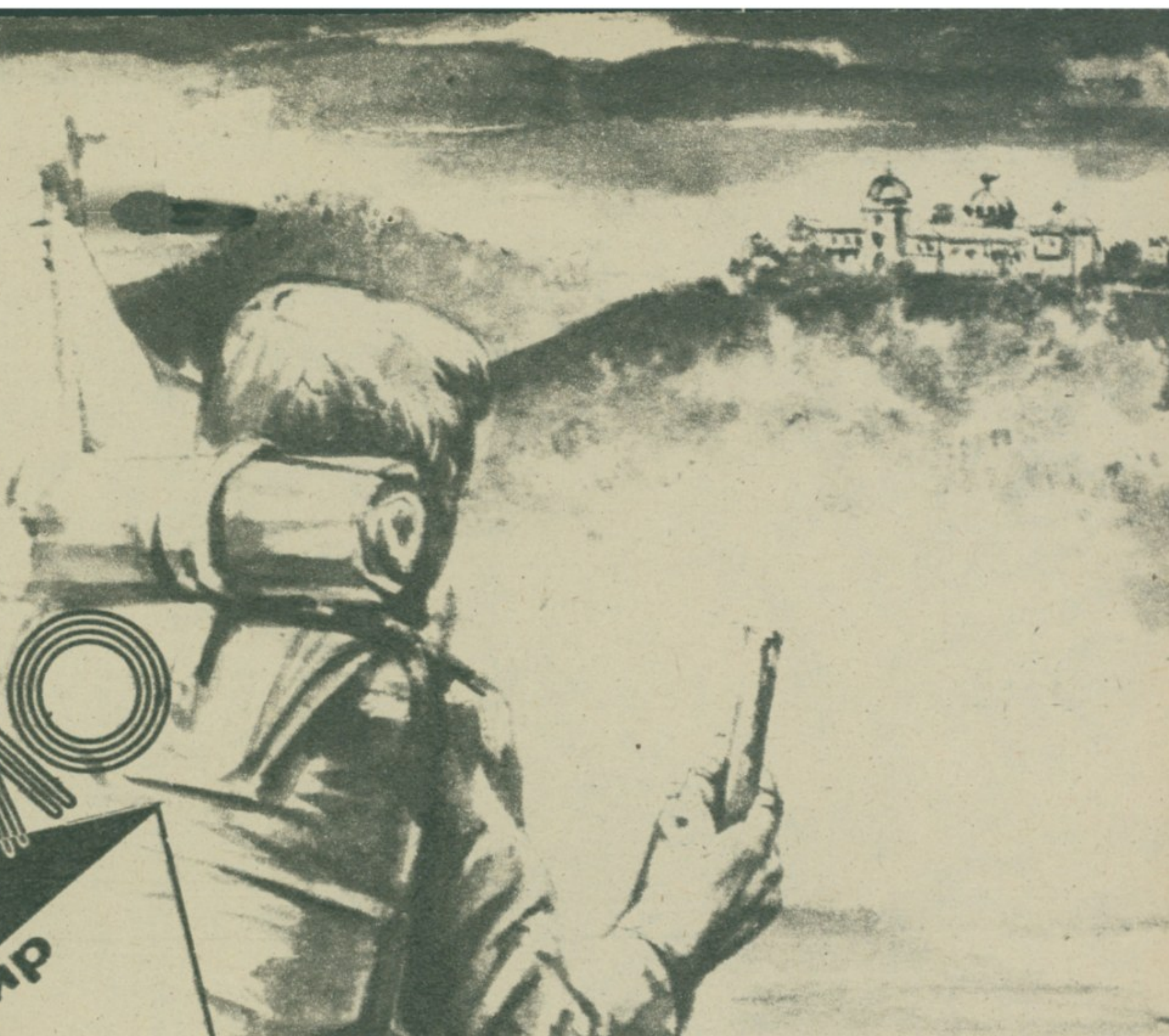
Гладијаторске игре, за које се мислило да су вечне, кра-јем 4. века н. е. престале су да се одржавају на Истоку, а почетком 5. века н. е. (године 404) законом су укинута на Западу.

Ратко Јанковић

ПИСМО

Звонимир Костић

Поштовани друже уредниче „Космоплова“ – часописа за популаризацију науке.

Желим да вам саопштим нешто што ће вас можда занимати. Уколико се не вратим с пута у Р, молим вас да отворите запечаћени коверат који вам шаљем у прилогу овог писма.

Моје занимање за наш средњи век траје већ неколико година. Као што вам је познато, записи из тог времена, који се односе на световне и овоземаљске ствари, доста су ретки.

Онај ко чита старе хронике и записе истовремено истражује по непознатим световима, исто као спелеолог који силази у пећину или астроном који дежура иза телескопа. У кратким и штурим реченицама чије значење често само наслућујемо, у реченицама са чудном и нама данас страном, другачијом и старинском мелодијом, откривамо људе о којима знамо врло мало, читамо описе познатих догађаја, или оних које је потпуно прекрила тама заборавља, живимо у туђим животима који сада имају облик сна – не могу да нас повреде, развеселе или

утеше. Ту ни описана смрт нема више жестине ни трагике.

Још тада, пре неколико година, открио сам текстове наших летописаца који се односе на Халејеву комету. Не знам да ли су ови записи познати широј публици и читаоцима „Галаксије“ и да ли се ико сетио да их објави прошле године када смо имали прилике да поново видимо ову кромпирасту громаду од гасхидрата како долази из дубине свемира, пролази поред нас и нашег Сунца и наших земаљских живота и одлази поново у таму.

Преносим их онако како сам их преписао из две старе хронике:

„1835. месеца октобврија, 1-го дне, видима бист на истоку, комета зовомо Халејска (звезда репата), кое е от нас само 6 милиона миља далеко била, и 18-го сега месеца невидима бист“...

„В предреченое лето 1769 бист некое чудное јавление на небеси, звезда изиде...“

Читајући, дакле, све без реда, после извесног времена утврдио сам да у правилним размацима од седамдесет и шест година (када се увек пише о чудним знамењима на небу) летописци бележе и друга чудеса која никако не спадају у опис Халејеве комете или познатих астрономских по-

јава. Један текст, датиран 1741. године, говори не о Халејевој комети него, очигледно, о нечем другом. „Тогда се јави јасна звезда од истока, и та звезда исхождаше по захожденију слнца, и исхождаше и захождаше преже слнца, и служи (појављиваше се) М. (40) ношти.“

Ова звезда која се појављује у току четрдесет узастопних ноћи сасвим сигурно није комета коју су прошле године снимиле сонде „Giotto“, „Bera 1“ и „Bera 2“. У току наредних месеци нашао сам још трагова необичних догађаја који нису могли да се сведу на позната објашњења: то нису били ни описи метеора, нити ретких, округлих муња. На пример: „1818 лета, октобврија 19-го, около 9 часова у вече указа се светлост ва воздуху к восточној страни“. Па онда још један, недатиран, за који претпостављам да је с краја 17. века, „Огнени стлп (стуб) стајаше на небу 3. (7) ношти, а потом отиде на восток“. Или још загонетнији, из вероватно истог времена: „Мољу, и боју се страшнаго судишта, и ктебе припадају, вседржитељу, кои големи светлеји пирг (светлећу кулу) подигав јеси в воздуху јакоже перо гавраново“.

Каква је то кула, пуна светлости, коју је Господ подигао у ваздух и оставио је тако да стоји неколико ноћи!

Испод овог последњег текста, писаног очигледно у журби и неспокојству што се види по нечитким словима неравномерне величине и по бројним грешкама, био

је потпис монаха Неофита који је живео пред крај 17. века ау Р-ском манастиру. Да ли је реч о познатој личности или се на последњој страници октоиха нашао неки старији текст који није пажљиво саструган, и од другог аутора, остаје да нагађамо. Да ли је то онај исти Неофит који се у другом запису жали како пише у хладноћи, по зими, како нема где главу да приклони, а мастило му се заледило? Ко зна. Пожари, похаре и ратови уништили су толико тога да вероватно ни стоти део записа и хроника у манастирима на Балкану није сачуван.

Скраћујем причу: дао сам оставку на место самосталног референта у општини Звездара и кренуо по библиотекама и архивама. Постојао је траг који је одмах водио до манастира Р, и ја о томе детаљно говорим у списима које сам приложио. Требале су ми две године да све чињенице повежем и дођем овамо у одређени дан: ваљало је, заправо, да се овде нађем у ноћи између 17. и 18. фебруара. До тог датума дошао сам дуготрајном и стрпљивом анализом. Највише времена одузело ми је то што сам веровао у обичну периодичност, са константом која код Халејеве комете износи 76 година, али сам на основу два тачна и два приближна датума дошао до „прогресивно опадајуће периоде“. О разлозима који су ми то наговестили – у овом тренутку не могу да кажем ништа. Верујем да ће мој труд ускоро бити награђен.

Илустровао Бранислав Марковић

сломи врат и нестане у некој урвини а да га нико не примети. Али, откриће за које се надам да ће ми заслужено припасти подразумева све ове опасности, и то да не водим никога са собом. Ја морам да се нађем на месту о коме говори Неофит, први који је оставио запис о „кули која светли“.

Ишао сам кроз библиотеке, манастире и архиве, као ловац, читајући једва видљиве трагове дивљачи коју гоним. Тако су ми одавале своју тајну речи исписане црнилом и цинобером, редови слова, хартија и пергамент, carta carina и мрзовољни библиотекари.

У Цариграду, тражећи у Еском сарају једну повељу с почетка 14. века, наиђем на свитак пергамента који нигде није био заведен. У њему се помиње кула дугачка 107 1/2 лаката. Нешто ми је говорило да је то она иста Неофитова кула. То што је „дуга“, а не „висока“, потврђује моје претпоставке. Ни овом цариградском свитку не може да се одреди време ни место настанка, нити име аутора: он је sine auctoris, sine loco i sine anno. Нека буде да је реч о грешки преписивача. Међутим, та је грешка сасвим сигурно, необична за човека из давних времена. И та се грешка, савршено уклапа у моју теорију: смем да тврдим да је запис из године 1579. Када се утврди старост тог свитка, потврдиће се и то да сам био у праву.

Уколико се, дакле, не вратим у одређеном року из Р-ског манастира, молим вас да поступите по приложеном упутству и проучите списе које вам остављам како бисте се припремили за нови сусрет. Када све прочитате, лако ћете и сами доћи до датума у блиској будућности када треба да се нађете на месту куда ја сада крећем.

Биће то тачно за 39 земаљских година, 4 месеца и 21 дан, рачунајући од датума на коверту овог писма. Намерно записујем бројеве и древним, већ заборављеним начином. Када сам завршио прорачуне, на своје огромно запрепашћење видео сам на једном препису Неофитових рукописа — који до тада нисам успео да растумачим јер је садржавао углавном бројеве — **тачан датум сутрашњег дана када треба да се нађем на висоравни изнад Р-ског манастира**: 2. март 1987. по старом, јулијанском календару, или 17. фебруар по новом, грегоријанском.

Пут ме је водио од берлинских музеја и лењинградске Государствене публичнаје библиотеке до Свете Горе Атонске, од Јерусалима до Дрездена и Ватикана. Постојала је веза између текстова о појави која се указује у одређеним временским размацама као и Халејева комета. Нико се, међутим, није сетио да у низ разнородних, а сличних појава, унесе фактор „прогресивно опадајуће периоде“. Оно што се у једном Codex-у Ватиканске библиотеке помиње крајем 16. века као stella clarissima volans исте године забележено је у дечанском „Триоду цветном“ као „звезда светлејша“ у једном грчком манастиру код Филипоља. Када се погледа на географској карти, види се правилност путање коју је „звезда“ направила у 16. веку. Код Неофита, један век касније, то је „кула која светли“ и која три ноћи стоји у ваздуху, ослоњена ни на шта, тако да монах у страху записује како је она ту или божјом вољом (помишља на страшни суд и на „второ Христово пришествије“), али и као могуће „дијаволово навожденије“. У свим записима кула лети: то што стоји само на једном одређеном месту, у близини манастира Р, навело ме је на помисао да ће се све то можда поново десити.

Крај у који сада идем прилично је диваљ и пуст. Добро сам понео још одеће, врећу за спавање, сушено месо и неколико кутија шибица — за сваки случај. Зима је, а код нас на планинама још има вукова. Тамо човек може да

ЕНИМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић
ИСПУЊАЉКА

1								1	2	3	5
2								3	2	1	4
3								5	1	2	4
4								3	4	5	1
5								6	4	1	2
6								4	5	8	7
7								8	2	1	3
8								2	5	7	8

ВО, ГЕ, ДИ, ДО, ЗАН, ЗНАТ, ЈА, ЈЕ, КА, КАТ, ЛИ, ЉА, НЕ, НЕ, НЕ, НО, ЊЕ, О, ПАР, ПО, ПРО, СКОК, СТА, СТАВ, ТИ, ТИ, ЦИ. Од датих слогова саставите осам осмословних речи према датим описима и упишите их у дијаграм водоравно до дебље линије.

1. Мало, 2. Фонтана, 3. Метање, 4. Разрађен план за извођење неког посла, 5. Велики спортски објекти, 6. Милиција, 7. Београдски фудбалски клуб, 8. Наука о наслеђивању.

Када сте решили леви део lika (речи од осам слова), тада слова из сваке речи како то показују бројеви, по њиховом месту где се налазе у левом делу lika, пренесите на поља означена бројевима у десни део lika. Читајући водоравно добићете једну мисао индијског песника Рабиндраната Тагоре.

МАГИЧНИ КВАДРАТ

А, ЕКС, И, КО, ЛА, ЛО, НА, НИ, НИН, ПА, ПЕ, ПЕРТ, ПИС, ПРЕ, РА, РУ, СТРА, ТАР, ТИ, ТИ, ТИ.

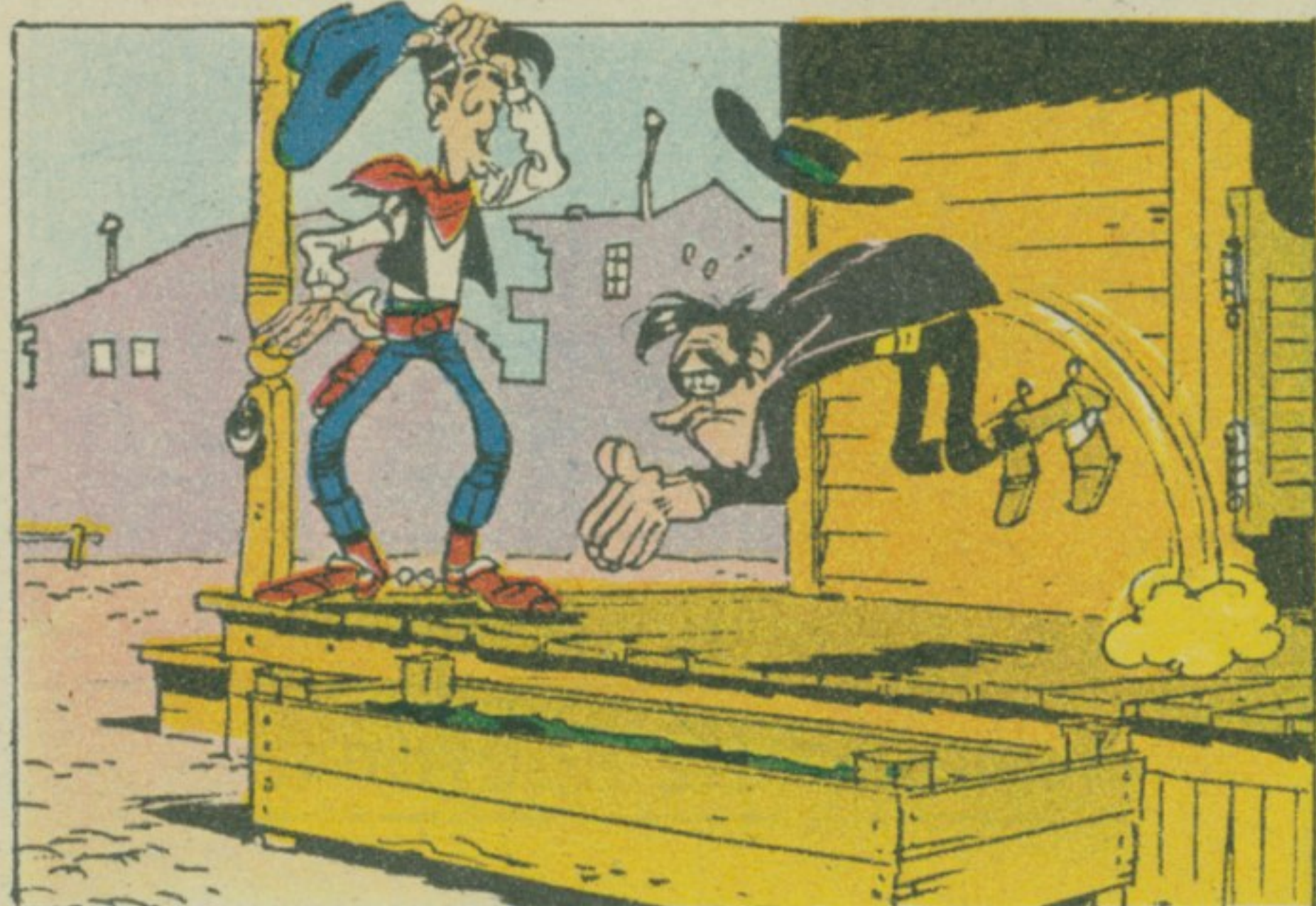
ВОДОРАВНО И УСПРАВНО: 1. Виши католички свештеници, 2. Текст писан руком, 3. Врхунски стручњак, 4. Јелен са широким роговима, 5. Италијанско јело са тестом, 6. Деспот, 7. Становници нашег највећег полуострва.

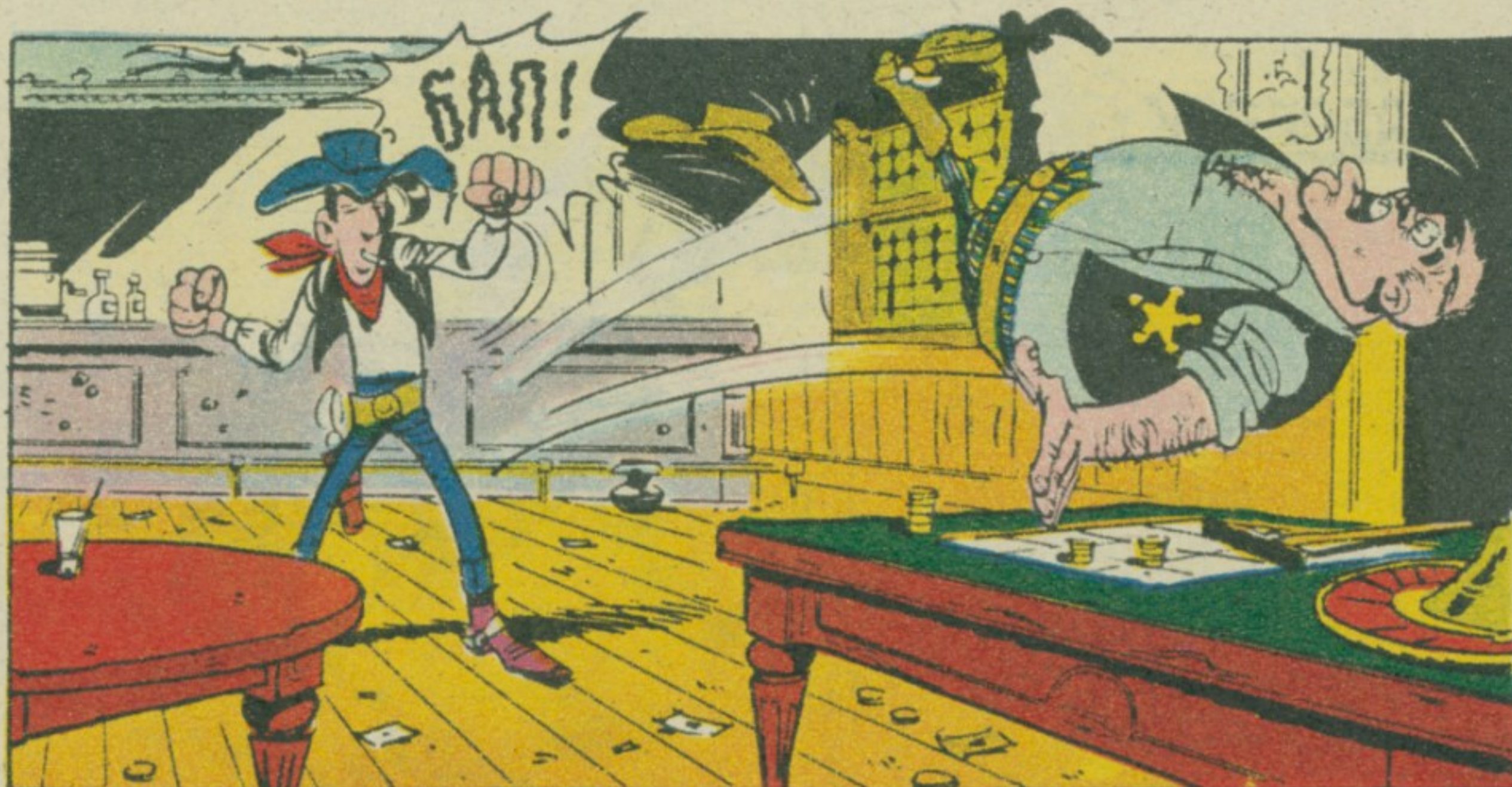
1	2	3	4	5	6	7
2						
3						
4						
5						
6						
7						

ПРОНАЂИТЕ КОСТОЛАЦ

- (6) ЕПИДАУРУС _____
(2) ХЕРАКЛЕЈА _____
(4) СИРМИУМ _____
(2) НАИСУС _____
(6) ЕМОНА _____
(2) ЈАДЕРА _____
(7) ТИБЕРИОПОЉ _____
(2) ВИЛАЗОРА _____
(3) ПЕТОВИУМ _____
(6) ФИНЕС _____

Дати су антички називи наших градова. Куршумлије, Битоља, Ниша, Задра, Дубровника, Струмице, Птуја, Титовог Велеса, Сремске Митровице и Љубљане. Ваш задатак је да данашња имена упишете уз одговарајуће античке називе. Ако то добро урадите, слова према бројевима у заградама, изведена из „нашег“ назива дају античко име Костолаца.

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
др Живорад Минових

Главни и одговорни уредник
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног
уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Боковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Дарко Рибникар, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукединовић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Славољуб Кеџић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црнобарновић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 1.500 дин.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 16.560 динара, полугодишња 33.120 динара, годишња 66.240 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 33.120 динара, полугодишња 66.240 динара, годишња 132.480 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728, уз обавезну наизмену НО „Политика“ – ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ:

САД	USD 43.-
СР НЕМАЧКА	DEM 79.-
ФРАНЦУСКА	FRF 268.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF 67.-
ШВЕДСКА	SEK 273.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну наизмену ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

Учење норвешког

Имам доста пријатеља и пријатељица међу децом наших радника у Норвешкој. Хтела бих да учим норвешки и да их при првом сусрету изненадим. Молим те, Забавниче, да ми кажеш како да дођем до потребних књига за учење овог језика.

ИРЕНА ЈОКИЋ
Ул. маршала Тита 1
Петровац на мору

Није први пут да нас читаоци питају како да уче норвешки, језик нама драге и пријатељске земље. Овога пута можемо заиста да обрадујемо оне који живе у Београду, али да помогнемо и осталима. **ЦЕНТАР ЗА УЧЕЊЕ СТРАНИХ**

ЈЕЗИКА, Београд, Васе Пелагића 33 (тел. 651-877) отворио је почетни и средњи курс норвешког језика. Постоје и уџбеници који се користе на овим курсевима, а продају се у Центру. Можете да их наручите и писмом, па покушајте да из њих савладате код куће бар основне норвешког језика.

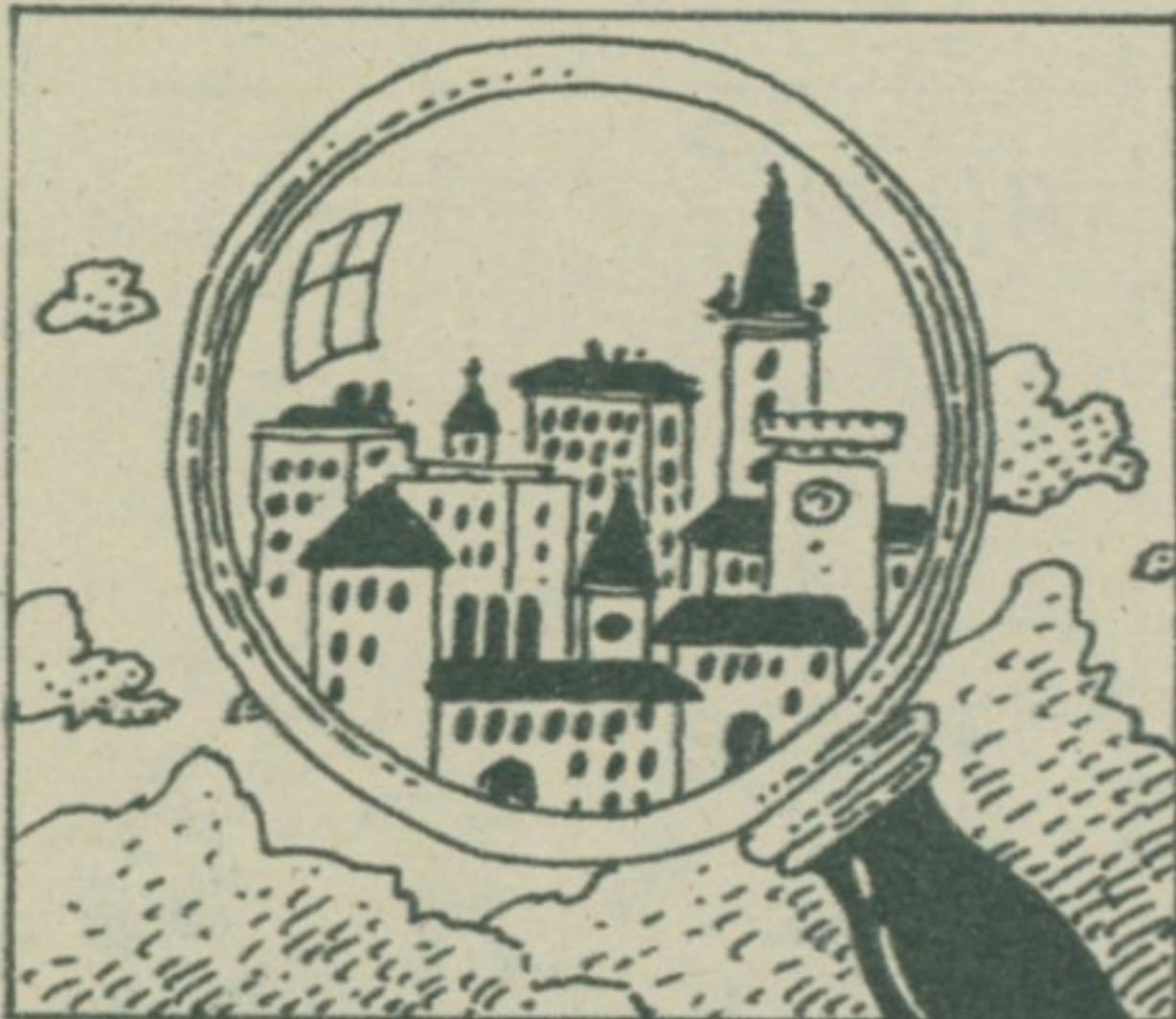
Мини-кнежевина

Молим те да ми кажеш нешто више о Лихтенштајну! Твој верни читалац
Ј. И.
Пула

ЛИХТЕНШТАЈН – или у оригиналу: *Fürstentum Liechtenstein* – независна је кнежевина смештена између Швајцарске и Аустрије, уз обалу горњег тока Рајне. Његова површина износи 160 квадратних километара, а на њој живи око 24 хиљаде становника: Швајцараца,

Аустријанаца, Италијана и нешто других народности. Службени језик је немачки, важећа новчана јединица франак. Главни град Лихтенштајна је Вадуц (око 4 и по хиљаде становника).

Кнежевина Лихтенштајн следеће године „пуни“ 270 годину, пошто је настала 1719. када је немачки цар Карло VI спојио грофовије Вадуц и Шеленберг (Schellenberg) у једну целину и даровао их породици Лихтенштајн. Кнежевина је током целог 19. века била уско повезана с Аустро-Угарском с којом је остала у монетарној и царинској унији све до њене пропасти 1918. године. Лихтенштајн се тада повезао са Швајцарском, најпре у монетарну (1921) а потом и у царинску унију (1924). Швајцарска заступа ову ма-

лу кнежевину и у пословима спољне политике, мада је, међународно-правно гледано, положај Лихтенштајна тешко одредити, па га неки сматрају „независним протекторатом“ Швајцарске. Иначе, по Лихтенштајнском уставу он је независна, наследна, унитарна и парламентарна монархија у мушкој линији потомства кнежевске династије по којој носи име.

Фебруар са 30 дана?!

Ево, пишем ти 1372. пут. Раније сам ти писала, питала те, хвалила, предлагала, али никада ми ниси одговорио. Увек сам ти опраштала, али сада ми је прекипело. Уколико ми не одговориш – престаћу да те купујем и тачка! Да ли је тачно да фебруар сваке стоте године има 30 дана?

САЊА Л.
Београд

Разуме се, на ово писмо не одговарамо зато што нас плаши уцена, него зато што Забавнику стварно стиже толико писама да на сва не можемо да одгово-

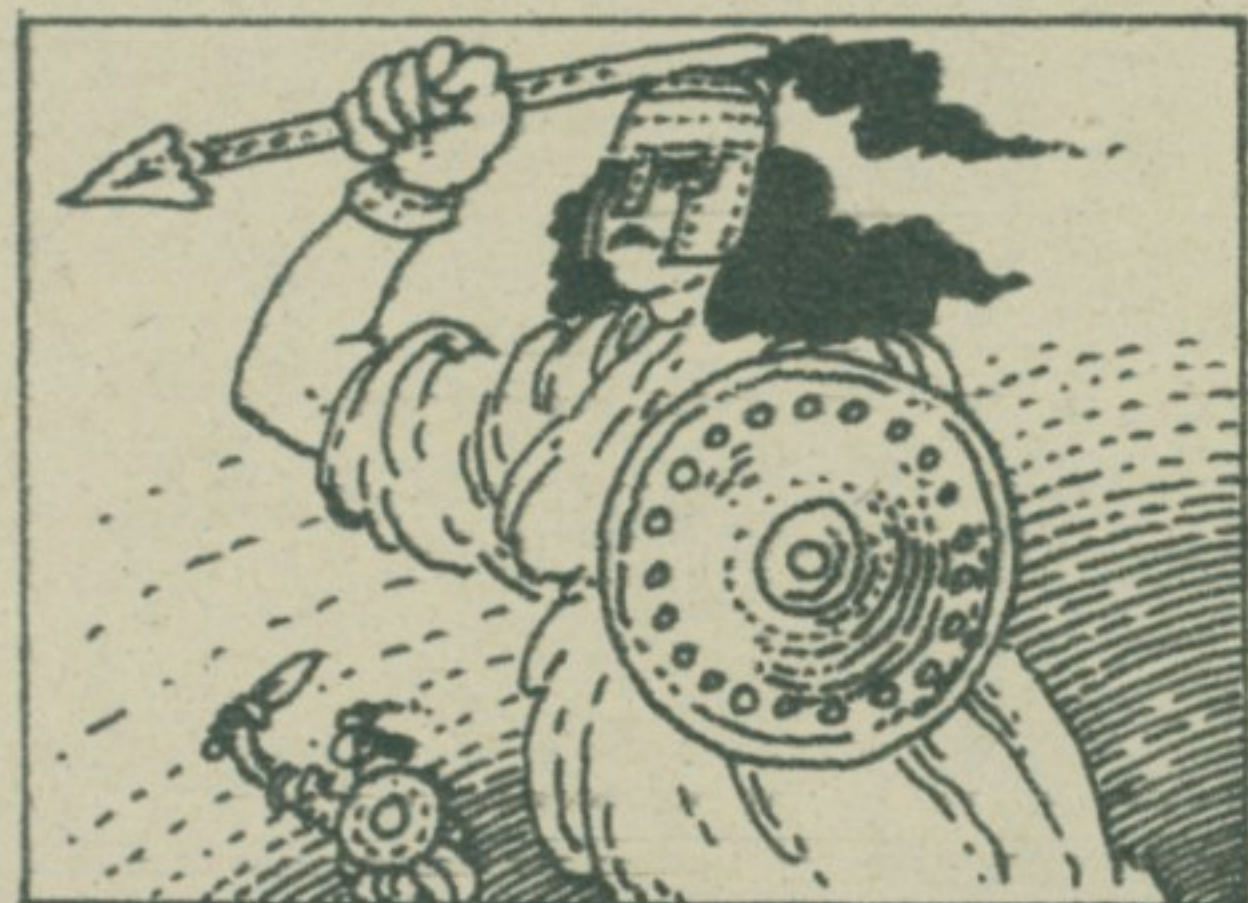
римо. Дакле, на питање да ли сваких сто година фебруар има 30 дана одговор је НЕ. То нам је и званично потврђено у Астрономској опсерваторији „Рутер Бошковић“. Као што је познато, фебруар има 28 дана у простим годинама, а 29 у преступним које падају сваке четврте године, па је тако било и ове, 1988. Што се тиче оних година које се завршавају на две нуле, то јест означавају крај једног и почетак другог века, рачуница је мало другачија. Ако је таква година дељива са четири, она ће бити преступна, ако није – биће проста. На примеру та рачуница изгледа овако: Година 2000. је дељива са 4 ($2000 : 4 = 500$) и биће преступна. Година 1900. није дељива са 4 ($1900 : 4 = 475$) и била је проста.

Ко су биле Амазонке

Да ли су Амазонке – жене ратници – заиста постојале? Недавно сам читала о њима, између осталог и то како су победиле Тезеја, како су биле непокорне и слично, па ме занима шта историја каже о њима?

ТИЈАНА
Сомбор

Амазонке су легендарне ратнице из грчке митологије које су живеле на обалама малоазијске реке Термодонта, у Кападокији. Имале су своју државу и краљицу Пентесилеју. Митско предање каже да су Амазонке кћери Ареса, бога рата, и Хармоније. Бавиле су се ловом,

одгајањем кћери и – ратовањем. Бориле су се и под Тројом. Јасно је да се и у овом случају мит испрепleo са стварношћу, јер легенде о Амазонкама упућују на трагове матријархалног друштвеног уређења код неких малоазијских племена.

Написао сам роман...

Јављам ти се већ пети пут и никако да добијем одговор. Занима ме следеће: имам припремљен роман (рукопис) па бих волео да знам коме да се обратим и шта је потребно да би се штампала књига.

Професор Ж. И.
Алексинац

Услов да књижевно дело буде објављено, јесте да га прихвати Издавачки савет неког издавачког предузећа. Ово тело одлучује о томе на основу мишљења уредника и рецензената књиге, значи, дело треба да прочита пре свега уредник у издавачком предузећу.

Кресни цомбу!

Пошто сте у броју 1913 позвали читаоце да вам шаљу изразе из кликерашког жаргона, ево неких које ја знам:

ДВОПЕРАЦ (ТРОПЕРАЦ, ЧЕТВОРОПЕРАЦ) – прозиран кликер са 2 (3 или 4) пера изнутра
ЦОМБА – велики кликер
ОПИЉИТИ – погодити (и тако узети) противников кликер
БИДАЊЕ – када се при гађању преступи руком
НАБАЦИВАЊЕ – почетак игре, када се кликер баца с висине циљајући рупу
ПЛАСТИКАНАЦ – кликер од пластике
ЈЕДНОБОЈАЦ – једнобојни кликер
ШАРЕНАЦ – шарени кликер
РОЉА – рупа у коју се убацију кликери
РЕНТА – троугао (игра се без рупе) у коме се налазе кликери свих играча; циљ је погодити неки кликер у ренти, или тако да кликер којим се гађа не остане у средини
УТОП – када кликер којим се гађа остане у средини ренте
КРЕС – када се гађа противнички кликер и при том само мало окрзне
ДОВОЉАН КРЕС – погодак
НЕДОВОЉАН КРЕС – промашај

МИЛАН ИЛИЋ,
Београд

Хвала и Милану што нам се јавио. Занимљиво је да у игри кликера има толико израза, сви који су нам до сада писали – навели су неке друге!

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

ИСПУЊАЛКА: незнатно, водоскок, стављање, пројекат, стадиони, полиција, Партизан, генетика – незадовољство је подстицај напретка.

МАГИЧНИ КВАДРАТ: прелати, рукопис, експерт, лопатар, апетина, тиранин, Истриани.

ПРОНАЂИТЕ КОСТОЛАЦ: Дубровник, Битољ, Сремска Митровица, Ниш, Љубљана, Задар, Струмица, Титов Велес, Птуј, Куршумлија – ВИМИНАЦИУМ.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Реља Брковић, Ораховачка 21, 81000 Титоград – 10 година, воли музику и спорт, навија за Црвену звезду, сакупља значке.

Милан Баштинац, Викенд насеље 66, 78250 Лакташи – 12 година, воли спорт и дописивање, сакупља разгледнице и напелнице.

Carrie Anita Miljković, 56/1 Graham Street, Sliena, Malta – 16 година, воли уметност, путовања и џез, језик дописивања енглески и српскохрватски.

Жељка Јуретић, Лубарска 1, 51218 Д. Јелење – 12 година, сакупља значке, разгледнице, салвете, постере, хемијске оловке и „Забавнике“, воли музику, спорт, плес, књиге, дописивање и „Забавник“.

Слађана Станишић, Колонија 1/1 Барич, 11500 Обреновац – 14 година, воли поп-музику и дописивање, сакупља лименке и украсне гумице за брисање.

Марко Мариновић, Црнотравска 5, 25244 Српски Милетић – 16 година, воли-диско музику и дружење.

Матеја Кенда, Прешернова 4, 61370 Логатец – дописивала би се са младима од 10 до 14 година, сакупља разгледнице и фигурице од чоколаде.

Горан Панов, Маршала Тита 3/2, Д. Лисиче, 91030 Скопље – 16 година, воли дружење, дописивање, филмове и спорт, посебно кошарку и тенис, сакупља значке и постере.

Јошко Томасовић, Одеска 12, 58000 Сплит – 11 година, игра тенис и свира клавир, сакупља значке и постере.

Владимир Петровић, Боре Прице 10/21, 18000 Ниш – 13 година, воли музику, дружење и дописивање.

Кристина Станковић, Либерта-теа 27, 23203 Ечка – 14 година, воли музику, спорт, путовања, филм и добру књигу.

Младен Копјар, Кораћева 19, Јарун, 41000 Загреб – 12 година, воли спорт и музику, сакупља значке, салвете и постере.

„DISCODENT” ИЗДРАВИ ЗУБИ

Четкица која свира није вам непозната...

Али, новост је што куповином „DISCO-DENT” четкице можете да добијете годишњу и полу-годишњу претплату на „Забавник”, „Словарицу” и друге награде...

Здраво! Ево поново „DISCO-DENT” четкице која свира када се правилно перу зуби, и то са два изненађења:

● **НАГРАДНОМ ИГРОМ** за све оне који купе четкицу и

● **„РАСПОНОМ” ЦЕНА** – према броју поручених DISCO-DENT четкица (због транспортних трошкова који су мањи ако је четкица више).

Дакле, за здраве зубе – лепе награде!

СЈАЈАН ИЗУМ

Да подсетимо: DISCO-DENT четкица која свира са шест тонова само кад се на прави начин перу зуби (одозго надоле или кружно) решила је неколико проблема:

● **Малишани** радо перу зубе и та обавеза, коју ни једно дете не воли, сад их – забавља

● **Редовним, правилним прањем**, њихови зуби биће здравији, а то значи да ће деца бити заштићена од многих болести

Коначно је решен вечити проблем одраслих – шта купити детету (свом или туђем) до 15 година – за рођендан, почетак или крај школске године или неки други празник. Јер, DISCO-DENT четкица сигурно је најлепши поклон за сваку прилику.

ПОУЗЕЋЕМ

DISCO-DENT четкице могу да се нађу само у неколико већих градова. Међутим, DISCO-DENT четкице могу да се набаве и **ПОУЗЕЋЕМ**. То значи – без обзира где на територији СФРЈ живите, DISCO-DENT четкицу – једну или више – можете да тражите преко наруџбенице коју објављујемо и да поштару, кад вам донесе DISCO-DENT четкице, платите онолико колико је наведено у табели „Ко поручи више – купује јефтиније!”

У укупну цену пошилике урачунати су и сви транспортни трошкови од Београда до вас.

НАГРАДНА АКЦИЈА

Сви који наруче DISCO-DENT четкице преко ове наруџбенице, приме их и плате откупнину, учествују у наградној акцији.

Као купон служи **УПЛАТНИЦА** – доказ да сте четкице DISCO-DENT преузели од поште. Свака уплатница, приметите, има свој број. Кад све ваше уплатнице стигну у „Технобеоград” (а то је највише 20 дана од данашњег дана), „улазе” у компјутер (у коме су већ ваши подаци из наруџбеница), а он извлачи **БРОЈЕВЕ** који су на уплатницама и одређује добитнике следећих награда:

● **ДЕСЕТ НАГРАДА: ПО ГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА НА „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК”**

● **ДЕСЕТ НАГРАДА: ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА НА „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК”**

● **ДЕСЕТ НАГРАДА: ПО СЛОВАРИЦА** – комплет од 30 слова азбуке или абецеде са илустрацијама јунака из стрипова.

● **ПЕТ НАГРАДА: ПО МОДЕЛ АУТОМОБИЛА** – „југо-Аутомобил”.

● **ЈЕДНА НАГРАДА: „СТОПКО” ЗА ЧИТАВО ОДЕЉЕЊЕ** – 40 ручних саобраћајних знакова за безбеднији прелазак малишана преко улице и

● **ПЕДЕСЕТ НАГРАДА: БЕСПЛАТНЕ ЧЕТКИЦЕ DISCO-DENT** – добитницима ових награда **ВРАЋАМО** новац који су уплатили за DIS-

CO-DENT четкице – дакле суму уписану на уплатници која је извучена.

У извлачењу награда равноправно учествују сви **КУПЦИ DISCO-DENT четкица**.

ШТА ДА УРАДИТЕ?

Ако желите да купите DISCO-DENT четкице и учествујете у наградној игри:

● **ПОГЛЕДАЈТЕ ТАБЕЛУ цена и одлучите се за број четкица.**

● Тај број, и све остале податке, **ЧИТКО**, штампаним словима или писаћом машином, упишите у наруџбеницу.

● Наружбеницу исеците и залепите **ИСКЉУЧИВО** на дописницу или разгледницу

КО ПОРУЧИ ВИШЕ – КУПУЈЕ ЈЕФТИНИЈЕ!

БРОЈ ЧЕТКИЦА	ЦЕНА ПО КОМАДУ	УКУПНА ЦЕНА ЗА ПОШИЉКУ
1 КОМ	9 500 ДИН	9 500 ДИН
2 КОМ	9 000 ДИН	18 000 ДИН
3 КОМ	8 500 ДИН	25 500 ДИН
4 КОМ	8 250 ДИН	33 000 ДИН
5 КОМ	8 000 ДИН	40 000 ДИН
6 КОМ	7 750 ДИН	46 500 ДИН
7 КОМ	7 500 ДИН	52 500 ДИН
8 КОМ	7 250 ДИН	58 000 ДИН
9 КОМ	7 000 ДИН	63 000 ДИН
10 и више	6 750 ДИН	зависи од броја четкица

ОДАБЕРИТЕ БРОЈ ЧЕТКИЦА КОЈИ ЖЕЛИТЕ ПРЕМА ПОЈЕДИНАЧНОЈ ЦЕНИ И ЦЕНИ ЗА УКУПНУ ПОШИЉКУ И ТАЈ БРОЈ, СА ОСТАЛИМ ПОДАЦИМА, ЧИТКО УПИШИТЕ У НАРУЉБЕНИЦУ КОЈУ ЋЕТЕ ЗАЛЕПИТИ ИСКЉУЧИВО НА ДОПИСНИЦУ ИЛИ РАЗГЛЕДНИЦУ (ПИСМА НЕ ДОЛАЗЕ У ОБИР ЗА ИЗВЛАЧЕЊЕ НАГРАДА)

ТЕХНОБЕОГРАД, Г. ДЕЛЧЕВА 40, 11070 Н. БЕОГРАД

ЗАБАВНИК

НАРУЉБЕНИЦА

Пошаљите ми поужећем _____ комада четкица DISCO DENT. Поштару ћу, кад ми донесе пошилику, платити откупнину према скали цена „Ко поручи више – купује јефтиније” коју сте објавили

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ _____

УЛИЦА И БРОЈ _____

СПРАТ _____ БРОЈ СТАНА _____ ТЕЛ _____

ПОШТ. БРОЈ И МЕСТО _____

ПОТПИС РОДИТЕЉА _____

ДШАН
РЕЈУН

Дружина

КАМКЕР

